

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

Številka: 014-51/2022/17

Datum: 14. 12. 2022

**INFORMACIJE IN PRIPOROČILA PREDSTAVNIKOM
USTANOVITELJA V UPRAVNIH ODBORIH JAVNIH
RAZISKOVALNIH IN INFRASTRUKTURNIH ZAVODOV,
KATERIH USTANOVITELJICA JE REPUBLIKA
SLOVENIJA**

Dr. Igor Papič
Minister

Kazalo

UVOD.....	5
1 OPRAVLJANJE JAVNE SLUŽBE	6
1.1 Opredelitev javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti	6
1.2 Izpolnjevanje pogojev iz 80. člena ZZrID za izvajanje javne službe oziroma za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti	7
1.3 Razmerje med ustanoviteljem in JRZ oz. JIZ.....	8
2 STATUSNA UREDITEV.....	11
2.1 Splošni akti JRZ in JIZ	11
2.2 Organi zavoda.....	12
2.2.1 Upravni odbor zavoda.....	12
2.2.2 Direktor.....	12
2.2.3 Znanstveni svet.....	14
2.2.4 Strokovni svet.....	14
3. DELOVANJE UPRAVNEGA ODBORA ZAVODA.....	16
3.1 Pravne podlage, pomembne za delovanje upravnega odbora JRZ in JIZ.....	16
3.2 Sestava upravnega odbora	16
3.3 Mandat upravnega odbora	16
3.4 Pristojnosti upravnega odbora.....	17
3.4.1 Pristojnosti upravnega odbora zavoda kot delodajalca v razmerju do poslovnega organa (direktor).....	18
3.5 Dolžnost izogibanja nasprotju interesov pri odločanju v upravnem odboru.....	20
3.6 Povračila sejin in stroškov članom upravnih odborov	21
3.7 Sprejemanje daril v javnem sektorju.....	22
4. FINANCIRANJE JRZ in JIZ.....	23
4.1 Splošno	23
4.2 Stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti.....	24
4.3 Financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov.....	27
4.4 Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JRZ	28
4.5 Financiranje JIZ.....	28
4.6 Specifike na področju plač, ki jih določa ZZrID	28
4.6.1 Specifike glede ureditve plač oz. delovnega razmerja, ki jih določa ZZrID za raziskovalce	28
4.6.2 Specifike glede ureditve plač za Akademsko in raziskovalno mrežo Slovenije (Arnes) in za Inštitut informacijskih znanosti (IZUM) za zagotavljanje neprekinjenega delovanja državno pomembne informacijske infrastrukture	30
5. POSLOVANJE JRZ in JIZ.....	31
5.1 Priprava programa dela in finančnega načrta	32

5.1.1	Izhodišča za pripravo finančnih načrtov	32
5.1.2	Program dela	33
5.1.3	Finančni načrt	33
5.1.4	Sprejem programa dela in finančnega načrta	34
5.1.5	Priprava rebalansa programa dela in finančnega načrta	34
5.2	Letno poročilo	35
5.3	Sanacijski načrt	37
5.4	Poročilo o evalvaciji iz 31. člena ZZrID (poročilo o institucionalni samoevalvaciji)	38
5.5	Presežek prihodkov nad odhodki in presežek odhodka nad prihodki.....	38
5.5.1.	Izračun presežka po Zakonu o fiskalnem pravilu (ZFisP) in ZJF	40
5.5.2	Ugotavljanje poslovnega izida po obračunskem načelu	41
5.6	Obravnava letnega popisa sredstev in obveznosti do virov sredstev	41
5.7	Zadolževanje in izdajanje poroštev zavodov	42
5.8	Ustanovitev gospodarske družbe po 77. členu ZZrID	43
6	INVESTICIJE IN RAVNANJE S STVARNIM PREMOŽENJEM	43
6.1	Ravnanje s stvarnim premoženjem	43
6.1.1	Ravnanje s stvarnim premoženjem v lasti (JRZ).....	43
6.1.2	Ravnanje s stvarnim premoženjem v upravljanju (JIZ).....	44
6.2	Investicijska vlaganja	46
6.2.1	Investicijska vlaganja – splošno (velja za JRZ in JIZ).....	46
6.2.2	Investicijska vlaganja JRZ.....	47
6.2.2.1	Raziskovalna oprema in raziskovalna infrastruktura	47
6.2.2.2	Investicije in investicijsko vzdrževanje	48
6.2.2.3	Sredstva za amortizacijo v okviru stabilnega financiranja in plačil po raziskovalnih urah.....	48
6.2.3	Investicijska vlaganja JIZ	49
6.2.3.1	Sredstva za nakup opreme in raziskovalne infrastrukture	49
6.2.3.2	Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje	49
7.	NADZOR NAD DELOVANJEM JRZ oz. JIZ.....	50
7.1	Zunanji nadzor.....	50
7.1.1	Nadzor Računskega sodišča RS	50
7.1.1.1	Odgovornost upravnega odbora za ugotovljene nepravilnosti in mnenje	51
7.1.2	Nadzor ARRS	51
7.1.3	Nadzor ministrstva	51
7.1.4	Upravni odbor kot pobudnik/naročnik zunanje revizije	51
7.2	Notranji nadzor	52
7.2.1	Notranje revidiranje.....	52
7.2.1.1	Notranje revidiranje v zavodih z najemom zunanjega izvajalca	53
7.2.1.2	Odnos med notranjo revizijo in upravnim odborom zavoda	53

8 TRŽNA DEJAVNOST JRZ oz. JIZ.....	55
8.1 Pravne podlage za opravljanje tržne dejavnosti.....	55
8.2 Razmejitev prihodkov in odhodkov na javno službo in tržno dejavnost.....	55
8.3 Plačilo delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	56
9. PREGLED OSNOVNIH IZRAZOV.....	57
10. PREGLED SPREJETIH STRATEŠKIH DOKUMENTOV IN POVEZAV DO NEKATERIH BAZ PODATKOV.....	60
11. VIRI IN PRAVNE PODLAGE.....	61

UVOD

Ustanovitelj javnih zavodov zagotavlja nadzor nad delovanjem javnih zavodov, nadzor nad zakonitostjo dela, nadzor nad finančnim poslovanjem, bdi nad smotrno porabo sredstev javnih financ ter nad gospodarjenjem s premoženjem javnih infrastrukturnih zavodov, ki je v lasti ustanovitelja.

Ustanovitelj nadzira poslovanje in izvajanje javne službe npr. prek poročanja o doseženih ciljih in rezultatih, ki so opredeljeni v letnem programu dela, finančnem in kadrovskem načrtu ali v aktu o financiranju javne službe (pogodba ali sklep) ter drugih poročil. Sicer pa ustanovitelj posredno svoj nadzor nad sredstvi javnega zavoda izvaja tudi prek predstavnikov ustanovitelja v svetu ali upravnem odboru javnega zavoda.

Predstavniki ustanovitelja v svetih in upravnih odborih javnih zavodov, ki jih je ustanovila država (v nadaljevanju upravni odbori ali UO), zastopajo javni interes Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: RS), ki je opredeljen v predpisih, aktih o ustanovitvi javnih zavodov in sprejetih strateških dokumentih države in EU in ga javni zavodi uresničujejo predvsem z izvajanjem javne službe zaradi katere so ustanovljeni, in drugih dejavnosti, ki so opredeljene v predpisih in njihovih aktih o ustanovitvi. Pri odločanju so predstavniki ustanovitelja samostojni in neodvisni, vendar morajo pri obravnavi, presoji zadev in odločanju ravnati s polno odgovornostjo za javni interes. Za uspešno delovanje upravnih odborov javnih zavodov je ključnega pomena, da člani upravnih odborov javnih zavodov, med njimi tudi predstavniki ustanovitelja, poznajo predpise, dejavnosti javnih zavodov kot tudi finančno poslovanje javnih zavodov.

Člani upravnih odborov javnih zavodov se pri opravljanju svoje funkcije pogosto srečujejo z vprašanji glede njihove pristojnosti, kako naj se opredelijo pri obravnavi določenih strokovnih vsebin, ali lahko oziroma ali smejo zahtevati od vodstva ali strokovnih služb zavoda več pojasnil, in podobno. Namen tega gradiva je zagotoviti osnovne informacije in priporočila za učinkovitejše delo predstavnikov ustanovitelja v upravnih odborih javnih raziskovalnih zavodov in javnih infrastrukturnih zavodov, katerih ustanoviteljica je RS.

Gradivo se nanaša samo na javne raziskovalne zavode (v nadaljevanju: JRZ)¹ in javne infrastrukturne zavode (v nadaljevanju: JIZ)², katerih ustanoviteljica je RS. Če vsebina velja samo za eno skupino zavodov, je zapisano samo JRZ ali pa samo JIZ.

¹ Geološki zavod Slovenije, Gozdarski inštitut Slovenije, Inštitut »Jožef Stefan«, Inštitut za hidravlične raziskave, Inštitut za ekonomska raziskovanja, Inštitut za kovinske materiale in tehnologije, Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko (od 28. 5. 2022), Inštitut za narodnostna vprašanja, Inštitut za novejšo zgodovino, Kemijski inštitut, Kmetijski inštitut Slovenije, Nacionalni inštitut za biologijo, Pedagoški inštitut, Rudolfovo - Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto (od 4. 4. 2022), Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Zavod za gradbeništvo Slovenije, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Znanstveno in inovacijsko središče Pomurje (od 17. 6. 2022).

² Inštitut informacijskih znanosti (IZUM) je javni infrastrukturni zavod, a akt o ustanovitvi še ni usklajen z ZZrID. Akademska in raziskovalna mreža Slovenije (Arnes) bo postala javni infrastrukturni zavod sprejemom akta o ustanovitvi, ki bo usklajen z ZZrID.

1 OPRAVLJANJE JAVNE SLUŽBE

1.1 Opredelitev javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti

Namen javne službe je zagotavljanje javnih dobrin in storitev. Kot javne službe se opravljajo z zakonom določene dejavnosti, katerih trajno in nemoteno opravljanje zagotavlja v javnem interesu RS.

Javna služba na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti v skladu z 79. členom ZZrID³ predstavlja znanstvene in družbeno oziroma gospodarsko pomembne ter neodvisne znanstvene raziskave in podporne dejavnosti za njihovo izvajanje, ki se izvajajo neprekinjeno, kakovostno in nepridobitno ter katerih rezultati so javno dostopni ter pomembni za znanstveni in družbeni oziroma gospodarski razvoj Slovenije. Javna služba na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti obsega raziskovalne programe in usposabljanje mladih raziskovalcev ter infrastrukturno, upravljavsko in podporno dejavnost ter drugo institucionalno infrastrukturo, programe nacionalnih raziskav in razvoja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, financiranih prek stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Izvajalci javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti so subjekti, katerih glavni cilj na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti je neodvisna izvedba raziskav oziroma obsežna razširitev rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja.

Javno službo na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti izvajajo:

- javne raziskovalne organizacije, za izvajanje javne službe morajo izpolnjevati pogoje iz 80. člena ZZrID,
- raziskovalne organizacije javnega prava, opredeljene v 81. členu ZZrID, to so javni zavodi, ki niso javne raziskovalne organizacije, in so ustanovljeni na podlagi drugih zakonov ter izpolnjujejo pogoje iz 80. člena ZZrID, in
- raziskovalne organizacije zasebnega prava iz 82. člena ZZrID, to so pravne osebe zasebnega prava, ki niso ustanovljene po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, ter dopolnjujejo znanstvenoraziskovalno dejavnost javnih raziskovalnih organizacij v RS na način, da izkazujejo kapaciteto za znanstvenoraziskovalno delo in izpolnjujejo pogoje, določene v 80. členu ZZrID. Za izvajanje javne službe se jim podeli koncesija⁴.

Vsi izvajalci javne službe morajo torej izpolnjevati pogoje iz 80. člena ZZrID, ki so podrobneje predstavljeni v naslednjem poglavju tega gradiva. Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (v nadaljevanju: ARRS) jih bo za JRZ in druge izvajalce javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti prvič preverila pred začetkom pogajanj v šestem letu prvega pogodbenega obdobja iz 28. člena ZZrID, to je v letu 2027.

JIZ izvaja javno službo, in sicer infrastrukturno dejavnost kot podporo znanstvenoraziskovalni dejavnosti po ZZrID.

Prihodki znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz 2. ter 5. do 9. točke drugega odstavka 12. člena ZZrID se pri prejemnikih stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti obravnavajo enako kot prihodki javne službe.

Prihodki znanstvenoraziskovalne in z njo povezane dejavnosti iz proračuna Evropske unije za izvajanje centraliziranih in drugih programov Evropske unije ter od drugih evropskih institucij se pri JRZ in JIZ obravnavajo enako kot prihodki javne službe.

JRZ in JIZ poleg javne službe na področju znanosti izvajajo javno službo tudi na drugih področjih na podlagi predpisov s področja delovanja posameznega zavoda. Strokovne naloge,

³ ZZrID - Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21).

⁴ V prehodnem obdobju do leta 2027 javno službo na podlagi koncesij, ki so jim bile podeljene do 31. 12. 2021, opravljajo tudi pravne osebe zasebnega prava, ustanovljene po zakonu, ki ureja gospodarske družbe.

naloge javne službe in naloge po pooblastilu so navedene v aktih o ustanovitvi posameznega zavoda⁵.

JRZ in JIZ lahko poleg dejavnosti javne službe opravljajo tudi tržno dejavnost, povezano z dejavnostmi javne službe, pri čemer te ne smejo posegati v obseg in kakovost zagotavljanja javne službe. Kadar opravljajo tržno dejavnost, mora biti cena na trgu oblikovana tako, da upošteva polno lastno ceno tržne dejavnosti, ki mora vključevati vse neposredne in posredne stroške zagotavljanja te tržne storitve. V kalkulacijo cene morajo biti všteti vsi stroški, ki so povezani s prodajo blaga in storitev na trgu ter se nanašajo na izdatke za blago in storitve, investicijske in investicijsko vzdrževanje ter stroške dela.

Druge dejavnosti, ki jih lahko JRZ in JIZ opravljajo poleg javne službe, določi ustanovitelj v aktu o ustanovitvi tega zavoda.

JRZ in JIZ prihodke in odhodke javne službe ter tržne dejavnosti vodijo ločeno v skladu z veljavnimi finančnimi predpisi.

JRZ in JIZ ne morejo sami spremeniti ali razširiti dejavnosti ali izvajati dejavnosti, ki niso opredeljene v veljavnem aktu o ustanovitvi tega zavoda.

1.2 Izpolnjevanje pogojev iz 80. člena ZZrID za izvajanje javne službe oziroma za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti

Vsi izvajalci javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, vključno z JRZ, morajo izpolnjevati minimalne pogoje za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz 80. člena ZZrID.

Določba 80. člena ZZrID določa, da mora za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti raziskovalna organizacija dosegati minimalne vstopne pogoje zmogljivosti in pogoje znanstvene odličnosti, in sicer:

1. V okviru doseganja zmogljivosti mora raziskovalna organizacija imeti skupaj najmanj 30 FTE zaposlitev raziskovalcev za znanstvenoraziskovalno dejavnost v zadnjih osmih zaključenih koledarskih letih in v tem obdobju imeti dodeljena sredstva najmanj v vrednosti 500.000 eurov iz sredstev za aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti. V vsoti sredstev iz prejšnjega stavka se upoštevajo prejeta sredstva ARRS, sredstva projektov okvirnega programa EU za raziskave, razvoj in inovacije, pri katerih se upošteva višina podpisanih pogodb, sredstva projektov, ki so rezultat partnerskih projektov okvirnega programa, oziroma sredstva projektov iz gospodarstva, pri katerih upoštevana vrednost ne sme presegati ene tretjine minimalne vrednosti sredstev iz prvega stavka.
2. V okviru doseganja pogojev znanstvene odličnosti mora imeti raziskovalna organizacija v zadnjem osemletnem obdobju podpisani najmanj dve pogodbi za raziskovalne oziroma inovacijske projekte okvirnega programa EU za raziskave, razvoj in inovacije ali projektov, ki so rezultat partnerskih projektov okvirnega programa EU, ali vsaj eno pogodbo za center odličnosti, financiran na osnovi centralnih programov EU.

Seznam instrumentov okvirnega programa EU za raziskave, razvoj in inovacije, instrumentov, ki so rezultat ukrepov okvirnega programa EU, ter instrumente centrov odličnosti enkrat letno pripravi ministrstvo, pristojno za znanost, in je objavljen na spletni strani ministrstva, pristojnega za znanost⁶, in ARRS. Podrobnejša opredelitev načina preverjanja pogojev iz drugega in tretjega odstavka 80. člena ZZrID je opredeljena v splošnem aktu ARRS⁷, ki določa, da se pri preverjanju pogojev glede FTE zaposlitev raziskovalcev za znanstvenoraziskovalno dejavnost (v ta okvir spadajo tudi mladi raziskovalci) ter sredstev ARRS upoštevajo podatki iz informacijskega

⁵ Pri javnih raziskovalnih zavodih so navedene v 4. in 20. členu akta o ustanovitvi (pri Rudolfovem v 4. in 18. členu).

⁶ Povezava na spletno stran: <https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-izobrazevanje-znanost-in-sport/o-ministrstvu/direktorat-za-znanost/>

⁷ 24. člen Splošnega akta o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 87/22 in 103/22 – popr.)

sistema ARRS. Podatke o projektih EU in projektih drugih financerjev raziskovalna organizacija posreduje ARRS v prijavnih vlogah na javni razpis. Podatke o projektih EU ARRS preveri v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za znanost, z vpogledom v bazo projektov pri Evropski komisiji. ARRS lahko pozove raziskovalne organizacije, da v roku, ki ni krajši od 14 dni, na predpisanem obrazcu ARRS dostavijo podatke in dokazila o izpolnjevanju pogojev.

Pogoje se preverja v zadnjem letu pred iztekom pogodbenega obdobja o stabilnem financiranju (to je pogodba iz 28. člena ZZrID), in sicer za zadnjih 8 zaključenih koledarskih let. To pomeni, da se bo izpolnjevanje pogojev prvič preverjalo v letu 2027 (zadnje leto pogodbenega obdobja 2022–2027) za obdobje 2019–2026 (8 zaključenih koledarskih let).

Predstavnikom ustanovitelja v UO priporočamo, da se člani upravnega odbora enkrat letno, v okviru vsebin letnega poročila, seznanijo z izpolnjevanjem pogojev iz 80. člena ZZrID.

1.3 Razmerje med ustanoviteljem in JRZ oz. JIZ

V skladu z 59. členom ZZrID so JRZ pri svojem delu avtonomni, kar jim zagotavlja predvsem:

1. svobodo raziskovanja in posredovanja znanja;
2. samostojno upravljanje sredstev stabilnega financiranja v skladu z ZZrID;
3. samostojno urejanje notranje organiziranosti in delovanja v skladu s predpisi, aktom o ustanovitvi in statutom;
4. sprejemanje pogojev za izvolitev v raziskovalne nazive ob upoštevanju minimalnih pogojev, določenih v splošnem aktu ARRS;
5. izvolitve v raziskovalne nazive;
6. izbiro zaposlenih za zasedbo delovnih mest;
7. oblikovanje in določitev področij znanstvenoraziskovalnega dela;
8. volitve, imenovanja in odpoklic organov v skladu s tem zakonom, statuti in drugimi akti;
9. odločanje o oblikah sodelovanja z drugimi organizacijami.

JRZ z ZZrID postajajo lastniki stvarnega premoženja (prehodno obdobje petih let) (60. in 105. člen ZZrID), ob izpolnjenih pogojih jim je omogočena ustanovitev gospodarske družbe (77. člen ZZrID). Z uveljavitvijo ZZrID ni več zakonske zahteve po soglasju ustanovitelja k statutu, k imenovanju in razrešitvi direktorja ter po odločanju ustanovitelja o razporeditvi presežka prihodkov nad odhodki⁸. Področni predpisi ne predvidevajo obveznosti soglasja ustanovitelja k Programu dela in finančnemu načrtu ter k letnemu poročilu javnega raziskovalnega zavoda, vendar pa sta ti obveznosti (lahko) določeni na podlagi vsakokratnega zakona, ki ureja izvrševanje proračuna v posameznem letu⁹.

JRZ in JIZ so pravne osebe s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, ki jih določajo Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP), ZZrID in akti o ustanovitvi.

JRZ in JIZ ne morejo sami spremeniti ali razširiti dejavnosti ali izvajati dejavnosti, ki niso opredeljene v aktu o ustanovitvi tega zavoda. Spremembo dejavnosti lahko predlaga ustanovitelj sam ali na predlog javnega zavoda tako, da spremeni akt o ustanovitvi.

V skladu z 51. členom Zakona o zavodih ustanovitelj lahko odloči o statusnih spremembah zavoda, tudi JRZ in JIZ, kar pomeni da ustanovitelj lahko odloči, da se JRZ oz. JIZ pripoji drugemu zavodu, da se dvoje ali več zavodov spoji v en zavod ali da se zavod razdeli na dvoje ali več zavodov, da se organizacijska enota zavoda izloči in pripoji drugemu zavodu ali organizira kot samostojen zavod. Ustanovitelj lahko odloči tudi, da se zavod ali njegova organizacijska enota organizira kot podjetje.

Med pomembnejše ustanoviteljske pravice sodi pravica imenovati določeno število svojih

⁸ O načinu pokrivanja primanjkljaja (presežka odhodkov nad prihodki) še vedno odloča ustanovitelj na predlog upravnega odbora, ki predlog pripravi na predlog direktorja.

⁹ V letu 2023 je to Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2023 in 2024 (Uradni list RS, št. 150/22; v nadaljevanju: ZIPRS2324).

predstavnikov v najvišji organ upravljanja JRZ in JIZ, to je v upravni odbor zavoda. Imenovanje in razrešitev predstavnika ustanovitelja v organu upravljanja javnega zavoda je pristojnost ustanovitelja, ki mu zagotavlja, da lahko učinkovito izvaja svoj vpliv nad delovanjem javnega zavoda, ki izvaja javno službo. Ustanovitelj, zaradi nezmožnosti neposrednega upravljanja, prenese upravljanje na svoje člane v organu upravljanja javnega zavoda, ki v njegovem imenu izvajajo to funkcijo.

Pri odločanju so predstavniki ustanovitelja v upravnem odboru samostojni in neodvisni, vendar morajo pri obravnavi, presoji zadev in odločanju ravnati s polno odgovornostjo za javni interes. Za uspešno delovanje upravnih odborov JRZ in JIZ je ključnega pomena, da člani upravnih odborov, med njimi tudi predstavniki ustanovitelja, poznajo predpise, strateške dokumente, dejavnosti JRZ in JIZ kot tudi finančno poslovanje javnih zavodov.

V skladu s 70. členom ZZrID morajo člani upravnega odbora JRZ in JIZ svoje naloge opravljati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika. Standard skrbnosti dobrega gospodarstvenika opredeljuje prvi odstavek 6. člena Obligacijskega zakonika. Ta določa, da morajo udeleženci v obligacijskem razmerju pri izpolnjevanju svoje obveznosti ravnati s skrbnostjo, ki se v pravnem prometu zahteva pri ustrezni vrsti obligacijskih razmerij (skrbnost dobrega gospodarstvenika oziroma skrbnost dobrega gospodarja).« Za kršitev dolžne skrbnosti in zaradi kršitve varovanja poslovne skrivnosti so člani upravnega odbora JRZ in JIZ odškodninsko odgovorni po splošnih načelih obligacijskega prava.

Ustanovitelj svoja ustanoviteljska upravičenja izvršuje posredno, upošteva določbe veljavnega zakona, ki ureja izvrševanje proračuna v posameznem letu, tudi prek postopka soglasja k programu dela in finančnega načrta ter letnega poročila JRZ in JIZ.

Soglasja ustanovitelja (Vlade RS), ki si ga mora upravni odbor pridobiti, pa so:

- na podlagi ZZrID:
 - o k načinu pokrivanja presežka odhodkov nad prihodki (upravni odbor na predlog direktorja predlaga ustanovitelju) (11. točka drugega odstavka 69. člena ZZrID);
 - o pred sklenitvijo pravnega posla, s katerim odtuji ali obremeni stvarno premoženje, ki ga ima v lasti, katerega pogodbeno vrednost presega 50.000 evrov, in pred brezplačno odtujitvijo ali obremenitvijo stvarnega premoženja, ki ga ima v lasti (tretji odstavek 60. člena ZZrID);
 - o za ustanovitev gospodarske družbe, ki mora temeljiti na družbeni pogodbi, na predlog upravnega odbora javne raziskovalne organizacije. Pripravljena mora biti vsa potrebna dokumentacija, na podlagi katere lahko ustanovitelj sprejme odločitve (peti odstavek 77. člena ZZrID);
- k postopkom, ki so neposredno določeni v aktu o ustanovitvi:
 - o predhodno soglasje ustanovitelja preden JRZ postane pridružena članica univerze (drugi odstavek 6. člena akta o ustanovitvi JRZ¹⁰);
 - o soglasje ustanovitelja k ustanovitvi zavoda, če JRZ v okviru svoje dejavnosti ustanovi drug zavod;
- k postopkom, ki jih določajo predpisi s področja plač¹¹:
 - o k opravljanju dela prek polnega delovnega časa, dela v dežurstvu in stalni pripravljenosti za direktorje JRZ in JIZ, ki hkrati opravljajo tudi delo v svojem osnovnem poklicu (četrti odstavek 23. člena ZSPJS¹²),
 - o pri odločanju o višini dela plače za redno delovno uspešnost zaposlenih na delovnih mestih plačne skupine B - Poslovodni organi pri uporabnikih proračuna (tretji odstavek 7. člena Uredbe o plačah direktorjev v javnem sektorju).

¹⁰ Izjema JRZ Rudolfovo, pri katerem je določba v enajstem odstavku 4. člena akta o ustanovitvi.

¹¹ S področja plač mora javni zavod pridobiti tudi soglasje MIZŠ ob uvrstitvi javnega uslužbenca v višji plačni razred od osnovnega ob premestitvi na drugo delovno mesto oziroma imenovanju v naziv ali višji naziv (druga alineja drugega odstavka 19. člena ZSPJS), predlog sprejme direktor.

¹² ZSPJS - Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21 in 139/22)

K postopkom, ki jih določa zakon, ki ureja izvrševanje proračuna, mora JRZ in JIZ ne glede na določbe drugih predpisov, pridobiti soglasje ministrstva, pristojnega za znanost (v nadaljevanju: MIZŠ), k:

- programu dela in finančnemu načrtu (šesti odstavek 62. člena ZIPRS2324) in
- letnemu poročilu (deveti odstavek 62. člena ZIPRS2324).

Za JRZ in JIZ (z izjemo IJS, ki je uvrščen neposredno) plačni razred za določitev osnovne plače direktorja s pravilnikom¹³ določi minister, pristojen za znanost.

¹³ Pravilnik o uvrstitvi delovnih mest direktorjev s področja šolstva, znanosti in športa v plačne razrede znotraj razponov plačnih razredov (Uradni list RS, št. 77/17, 39/18, 58/18, 74/18 – popr. in 46/19).

2 STATUSNA UREDITEV

Splošni akt, ki ureja delovanje javnih zavodov, tudi JRZ in JIZ, je Zakon o zavodih, ki je pretežno nespremenjen že od leta 1991. Statusne posebnosti posameznih javnih zavodov ureja področna zakonodaja, na področju znanosti je to predvsem ZZrID. V nadaljevanju so povzeta pomembnejša poglavja Zakona o zavodih, kakor tudi ZZrID in aktov o ustanovitvi, ki podrobneje urejajo delovanje JRZ in JIZ.

Zakon o zavodih zavode opredeljuje kot organizacije, ki se ustanovijo za opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, **če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička**. Javne zavode ustanovijo republika, občine, mesta in druge z zakonom pooblaščen pravne osebe. Soustanovitelji zavoda so lahko tudi druge pravne in fizične osebe. Javni zavod je pravna oseba, če z zakonom oziroma odlokom občine ali mesta ni določeno drugače.

ZZrID določa, da znanstvenoraziskovalno dejavnost po ZZrID lahko izvajajo raziskovalne organizacije in zasebni raziskovalci (šesti odstavek 6. člena). Raziskovalna organizacija je pravna oseba javnega ali zasebnega prava ter samostojni podjetnik posameznik, ki izpolnjuje pogoje, določene z ZZrID in podzakonskimi predpisi, izdanimi na podlagi ZZrID, oziroma splošnimi akti ARRS, za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in je vpisana v evidenco izvajalcev znanstvenoraziskovalne dejavnosti po ZZrID (15. točka 5. člena ZZrID).

JRZ je zavod, ki ga za namen neodvisnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti ustanovi Republika Slovenija na predlog ministrstva, pristojnega za znanost, ali SAZU na podlagi veljavnega zakona, ki ureja SAZU. Zavod je ustanovljen za izvajanje javne službe po ZZrID in je v aktu o ustanovitvi opredeljen kot JRZ (prvi odstavek 67. člena ZZrID).

JIZ je zavod, ki ga ustanovi Republika Slovenija na predlog ministrstva, pristojnega za znanost za izvajanje javne službe, in sicer infrastrukturne dejavnosti kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti po tem zakonu, in ki je v aktu o ustanovitvi opredeljen kot JIZ. JIZ lahko opravlja tudi znanstvenoraziskovalno dejavnost, če ima to opredeljeno v aktu o ustanovitvi (drugi odstavek 67. člena ZZrID)

2.1 Splošni akti JRZ in JIZ

Statusna in organizacijska vprašanja JRZ in JIZ poleg Zakona o zavodih, ki je »krovni« zakon za delovanje vseh zavodov, in druge področne zakonodaje (npr. ZZrID), določajo tudi akt o ustanovitvi in splošni akti JRZ oziroma JIZ. V nadaljevanju so navedeni splošni akti, ki so obvezni, in določbe zakonov, ki so podlaga za njihovo sprejetje:

1. akt o ustanovitvi – sprejme ga ustanovitelj (8. člen Zakona o zavodih, 67. člen ZZrID),
2. statut (45. člen Zakona o zavodih, 14. točka drugega odstavka 69. člena ZZrID),
3. akt prejemnika stabilnega financiranja (29. člen ZZrID),
4. pravilnik o računovodstvu (4. člen Zakona o računovodstvu),
5. navodilo oziroma pravilnik o popisu (40. člen Zakona o računovodstvu),
6. akt o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest (1. točka drugega odstavka 69. člena ZZrID in 21. člen Zakona o javnih uslužbencih),
7. pravilnik o ukrepih delodajalca za preprečevanje trpinčenja na delovnem mestu – mobinga (24. člen Zakona o varnosti in zdravju pri delu),
8. pravilnik o ugotavljanju alkoholiziranosti, uživanja drog in drugih prepovedanih substanc na delovnem mestu (51. člen Zakona o varnosti in zdravju pri delu),
9. katalog informacij javnega značaja (8. člen Zakona o dostopu do informacij javnega značaja),
10. načrt integritete (47. člen Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije),
11. akt, ki ureja prodajo blaga in storitev na trgu (15. in 25. člen Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 11/22)).

Nesprejetje obveznih internih aktov ima različne posledice, za nesprejetje nekaterih se lahko zavod oziroma odgovorno osebo zavoda kaznuje tudi z denarno globo.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da ob začetku mandata na 1. seji upravnega odbora predlagajo UO, da sprejme sklep, da naj direktor za UO pripravi informacijo o sprejetih obveznih aktih.

2.2 Organi zavoda

ZZrID glede organov JRZ in JIZ vsebuje posebno ureditev, ki odstopa od splošne ureditve, določene v Zakonu o zavodih, in sicer:

1. organi JRZ so:
 - upravni odbor,
 - direktor in
 - znanstveni svet.
2. organi JIZ so:
 - upravni odbor,
 - direktor in
 - strokovni svet.

Naloge in pristojnosti organov zavoda so določene v ZZrID ter aktu o ustanovitvi in statutu posameznega JRZ in JIZ.

2.2.1 Upravni odbor zavoda

Vsebina delovanja in pristojnosti upravnega odbora JRZ in JIZ sta podrobno predstavljena v 3. poglavju.

2.2.2 Direktor

Direktorja imenuje in razrešuje upravni odbor JRZ in JIZ, brez soglasja ustanovitelja.

Direktor je poslovodni organ JRZ oz. JIZ.

Direktor vodi, zastopa in predstavlja JRZ oz. JIZ ter je odgovoren za zakonitost poslovanja JRZ oz. JIZ. Opravlja naslednje naloge:

1. skrbi in odgovarja za zakonitost dela JRZ oz. JIZ in za izvajanje njegovih obveznosti, določenih z zakonom, drugimi predpisi, aktom o ustanovitvi ter splošnimi akti JRZ oz. JIZ;
2. upravnemu odboru predlaga v sprejetje splošne akte JRZ oz. JIZ;
3. upravnemu odboru predlaga v sprejetje statut in akte o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest;
4. upravnemu odboru predlaga sprejetje letnega programa dela in finančnega načrta JRZ oz. JIZ;
5. upravnemu odboru predlaga v sprejetje letno poročilo o delu JRZ oz. JIZ;
6. upravnemu odboru predlaga v sprejetje strategijo razvoja JRZ oz. JIZ;
7. v JRZ upravnemu odboru predlaga v sprejetje razporeditev sredstev S-ZRD-O;
8. v JRZ upravnemu odboru predlaga v sprejetje akt prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID;
9. sprejema akte v posamičnih zadevah iz pristojnosti JRZ oz. JIZ, če s predpisi ni določeno drugače;
10. pripravi predlog odločitve o uporabi presežka prihodkov nad odhodki in pokrivanja presežka odhodkov nad prihodki za upravni odbor;
11. obravnava mnenja in predloge znanstvenega sveta;
12. imenuje strokovne komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
13. opravlja druge naloge skladno z zakonom, aktom o ustanovitvi oziroma statutom JRZ oz. JIZ.

Naloge direktorja se podrobneje opredelijo v aktu o ustanovitvi oziroma v statutu JRZ oz. JIZ.

Direktor je odgovoren, da JRZ oz. JIZ posluje v skladu z zakonom, drugimi predpisi, aktom o ustanovitvi in splošnimi akti JRZ oz. JIZ. Direktor je za svoje delo odgovoren upravnemu odboru in ustanovitelju.

Direktor mora pri svojem delu ravnati nepristransko in s skrbnostjo dobrega strokovnjaka¹⁴ ter varovati poslovne skrivnosti inštituta. Direktor odgovarja zavodu za škodo, ki jo je povzročil s svojim nevestnim oziroma protipravnim ravnanjem.

Mandat direktorja je pet let in je lahko po poteku mandatne dobe ponovno imenovan.

Za direktorja JRZ je lahko imenovan raziskovalec, ki ima izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu tretje stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih tretje stopnje in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 10. raven, s področja dejavnosti inštituta, ter izpolnjuje naslednje pogoje:

1. aktivno obvlada slovenski in en svetovni jezik s prednostjo znanja angleškega jezika,
2. ima izkušnje pri opravljanju zahtevnejših vodstvenih nalog,
3. ima sposobnosti za organiziranje in vodenje znanstvenoraziskovalnega dela,
4. izpolnjuje kriterije za vodjo temeljnega raziskovalnega projekta,
5. pripravi vizijo razvoja inštituta za pet let,
6. izpolnjuje druge pogoje, ki jih določajo veljavni predpisi.¹⁵

Direktor JRZ lahko opravlja znanstvenoraziskovalno obveznost kot dopolnilno zaposlitev pri istem ali drugem delodajalcu v obsegu, ki ne presega 20 % polnega delovnega časa na teden. Dopolnilna zaposlitev se lahko financira iz sredstev ARRS ali iz drugih sredstev.

Direktorjem ne pripadajo: položajni dodatek, dodatki za manj ugodne delovne pogoje, dodatki za nevarnost in posebne obremenitve ter dodatki za delo v manj ugodnem delovnem času.

Direktorji JRZ in JIZ, ki hkrati opravljajo tudi delo v svojem osnovnem poklicu, lahko izjemoma, s soglasjem pristojnega ministra, zaradi nemotenega opravljanja dejavnosti, opravljajo tudi delo preko polnega delovnega časa, delo v dežurstvu in stalni pripravljenosti. Za ta čas jim pripada plača in dodatki za delo v manj ugodnem delovnem času glede na delovno mesto, na katerem se tako delo opravlja.

Direktor JRZ oz. JIZ je lahko razrešen pred potekom časa, za katerega je imenovan (38. in 39. člen Zakona o zavodih).

Upravni odbor je dolžan razrešiti direktorja:

1. če direktor sam zahteva razrešitev,
2. če nastane kateri od razlogov, ko po predpisih o delovnih razmerjih preneha delovno razmerje po samem zakonu,
3. če direktor pri svojem delu ne ravna po predpisih in splošnih aktih zavoda ali neutemeljeno ne izvršuje sklepov organov zavoda ali ravna v nasprotju z njimi,
4. če direktor s svojim nevestnim ali nepravilnim delom povzroči zavodu večjo škodo ali
5. če zanemarja ali malomarno opravlja svoje dolžnosti, tako da nastanejo ali bi lahko nastale hujše motnje pri opravljanju dejavnosti zavoda.

¹⁴ Drugi odstavek 6. člena Obligacijskega zakonika: »Udeleženci v obligacijskem razmerju morajo pri izpolnjevanju obveznosti iz svoje poklicne dejavnosti ravnati z večjo skrbnostjo, po pravilih stroke in po običajih (skrbnost dobrega strokovnjaka).«.

¹⁵ Ob naštetih pogojih je do uskladitve tretjega odstavka 14. člena akta o ustanovitvi IMFM z akti o ustanovitvi drugih JRZ, pri IMFM dodatni pogoj »da ni bil pravnomočno obsojen zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev«.

Pristojni organ mora pred sprejemom sklepa o razrešitvi seznaniti direktorja z razlogi za razrešitev in mu dati možnost, da se o njih izjavi.

Zoper sklep o razrešitvi ima prizadeti pravico zahtevati sodno varstvo, če meni, da je bil kršen za razrešitev določeni postopek in da je ta kršitev lahko bistveno vplivala na odločitev ali da niso podani razlogi za razrešitev, določeni v drugem odstavku 38. člena Zakona o zavodih. Zahteva za sodno varstvo se vložijo v petnajstih dneh po prejemu sklepa o razrešitvi pri pristojnem sodišču iz drugega odstavka 36. člena tega zakona.

JRZ ima lahko enega namestnika direktorja. Število pomočnikov direktorja se določi s statutom JRZ.

2.2.3 Znanstveni svet

Za obravnavanje in odločanje o vprašanjih s področja strokovnega dela JRZ se oblikuje znanstveni svet.

Znanstveni svet je strokovni organ JRZ.

Pristojnosti znanstvenega sveta so:

1. odloča o strokovnih vprašanjih v okviru pooblastil, določenih v statutu ali drugih splošnih aktih JRZ;
2. daje mnenje k strategiji razvoja JRZ;
3. obravnava letni program dela in finančni načrt JRZ;
4. daje mnenje na predlog direktorja o razporeditvi sredstev S-ZRD-O;
5. daje mnenje k aktu prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID, ki ga predlaga direktor;
6. oblikuje strokovne podlage za pripravo raziskovalnih programov;
7. obravnava poročilo o evalvaciji iz 31. člena ZZrID;
8. podaja mnenje v postopku imenovanja oziroma razrešitve direktorja JRZ;
9. imenuje komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
10. daje mnenja in pobude glede organizacije in pogojev za razvoj dejavnosti;
11. opravlja izvolitve raziskovalcev v raziskovalne nazive;
12. izvaja druge naloge v skladu z aktom o ustanovitvi oziroma statutom ter drugimi akti JRZ.

Direktor je član znanstvenega sveta po funkciji in ne more biti izvoljen za predsednika.

Za člana znanstvenega sveta je lahko imenovan znanstveni svetnik, strokovno raziskovalni svetnik, višji znanstveni sodelavec, višji strokovno raziskovalni sodelavec, vodja notranje organizacijske enote in vodja programa.

Član znanstvenega sveta ne more biti hkrati član upravnega odbora zavoda.

Sestava, dolžina mandata, način oblikovanja in podrobnejše naloge znanstvenega sveta se določijo v statutu, na način, da bo upoštevana uravnotežena zastopanost spolov članov.

2.2.4 Strokovni svet

Strokovni svet je strokovni organ JIZ.

Pristojnosti strokovnega sveta, ki jih določa ZZrID, so:

1. odloča o strokovnih vprašanjih v okviru pooblastil, določenih v statutu ali drugih splošnih aktih JIZ;
2. daje mnenje k strategiji razvoja JIZ;
3. obravnava letni program dela in finančni načrt JIZ;
4. sprejema stališča o ravni kakovosti storitev JIZ;
5. podaja mnenje v postopku imenovanja oziroma razrešitve direktorja JIZ;

6. imenuje komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
7. izvaja druge naloge v skladu z aktom o ustanovitvi oziroma statutom JIZ.

Sestava, dolžina mandata, način oblikovanja in podrobnejše naloge strokovnega sveta se določijo v statutu JIZ na način, da bo upoštevana uravnotežena zastopanost spolov članov.

3. DELOVANJE UPRAVNEGA ODBORA ZAVODA

3.1 Pravne podlage, pomembne za delovanje upravnega odbora JRZ in JIZ

Pristojnosti upravnega odbora JRZ in JIZ določata ZZrID in akt o ustanovitvi posameznega JRZ oz. JIZ (podrobneje je pojasnjeno v poglavju 3.4).

S poslovnikom upravnega odbora oziroma statutom JRZ oz. JIZ se lahko natančneje določi način dela upravnega odbora (npr. sklicevanje in vodenje ter potek sej, način sprejemanja odločitev, vzdrževanje reda na sejah, pisanje (in podpisovanje) zapisnikov in pisemenih odpravkov odločitev ter sklepov upravnega odbora, izvolitev predsednika in njegovega podpredsednika, ter druga pomembna vprašanja za delo upravnega odbora). Poslovnik upravnega odbora lahko ureja samo način delovanja upravnega odbora, ne more pa določati njegovih dodatnih pristojnosti, ki niso primarno določene z zakonom, aktom o ustanovitvi oziroma statutom.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča da poslovnik o delu upravnega odbora pridobijo na prvi (konstitutivni) seji upravnega odbora. V kolikor je to smiselno, se predlaga morebitne spremembe in dopolnitve poslovnika o delu ali pripravo in sprejem novega.

3.2 Sestava upravnega odbora

Sestava upravnega odbora je določena z aktom o ustanovitvi.

Število članov upravnega odbora in način njihovega imenovanja oziroma izvolitve se določita z aktom o ustanovitvi, podrobnejši način imenovanja oziroma izvolitve članov upravnega odbora pa se lahko določi v statutu JRZ oz. JIZ.

Predstavnike ustanovitelja v upravni odbor JRZ¹⁶ s sklepom imenuje Vlada RS. Predstavnike ustanovitelja, ki jih imenuje vlada, se izbere na podlagi javnega poziva, ki ga skupaj pripravijo in izvedejo ministrstva, pristojna za imenovanje članov upravnega odbora. Če se na javni poziv ne prijavi zadostno število kandidatov oziroma, če prijavljeni kandidati ne izpolnjujejo pogojev, določenih v javnem pozivu, in je treba zagotoviti nemoteno delovanje upravnega odbora, ministrstva, pristojna za predlaganje kandidatov, predlagajo kandidate, ki izpolnjujejo pogoje iz javnega poziva, brez ponovljenega javnega poziva.

Način imenovanja članov iz vrst uporabnikov JRZ oziroma zainteresirane javnosti se izvede na podlagi javnega poziva, postopek pa se podrobneje določi v statutu.

Člana, ki zastopa zaposlene, zaposleni delavci JRZ izvolijo izmed sebe, postopek izvolitve pa se podrobneje določi v statutu.

3.3 Mandat upravnega odbora

Mandat članov upravnega odbora je štiri leta. Upravnemu odboru začne teči mandat z dnem konstituiranja ne glede na to, kdaj je bil posamezni član imenovan oziroma izvoljen. Članu upravnega odbora, ki je bil imenovan oziroma izvoljen po konstituiranju upravnega odbora, se izteče mandat, ko se izteče mandat celotnega upravnega odbora.

Upravni odbor je konstituiran, ko je imenovana oziroma izvoljena več kot polovica članov. Konstitutivno sejo skliče in do imenovanja predsednika upravnega odbora vodi direktor. Upravni odbor ima predsednika in podpredsednika. Predsednika in podpredsednika upravnega odbora JRZ oz. JIZ izvolijo člani upravnega odbora izmed sebe. Na konstitutivni seji člani upravnega odbora izvolijo predsednika upravnega odbora in podpredsednika.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da na konstitutivni seji pridobijo ključne splošne akte in dokumente, ki so pomembni za delovanje JRZ oz. JIZ: akt o ustanovitvi

¹⁶ Imenovanje članov UO JIZ glede na to, da akti o ustanovitvi še niso usklajeni z ZZrID, niso opisani, velja kar je določeno v veljavnih aktih o ustanovitvi.

(objavljen je v Uradnem listu), statut, poslovnik upravnega odbora (če ga upravni odbor ima), strategijo JRZ oz. JIZ (oz. večletni program dela) iz katerih so razvidni vizija poslanstvo, cilji, zadnje letno poročilo ter veljavni letni program dela in finančni načrt.

3.4 Pristojnosti upravnega odbora

Določbe ZZrID upravnemu odboru nalagajo naslednje pristojnosti - upravni odbor:

1. sprejema splošne akte JRZ oz. JIZ ter akt o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest;
2. sprejema strategijo razvoja JRZ oz. JIZ in spremlja njeno uresničevanje;
3. sprejema letni program dela in finančni načrt JRZ oz. JIZ;
4. upravni odbor JIZ mora k letnemu programu dela in finančnemu načrtu pridobiti soglasje ustanovitelja;
5. sprejema letno poročilo JRZ oz. JIZ;
6. v JRZ na predlog direktorja in ob predhodnem mnenju znanstvenega sveta sprejema razporeditev sredstev S-ZRD-O;
7. v JRZ na predlog direktorja in ob predhodnem mnenju znanstvenega sveta sprejme akt prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID;
8. v JRZ sprejme poročilo o evalvaciji iz 31. člena ZZrID;
9. odloča o zadevah gospodarske in materialne narave;
10. odloča o predlogu direktorja o uporabi presežka prihodkov nad odhodki;
11. na predlog direktorja ustanovitelju predlaga način pokrivanja presežka odhodkov nad prihodki;
12. daje ustanovitelju in direktorju predloge in mnenja o posameznih vprašanjih;
13. izvaja nadzor nad vodenjem poslov ter nad finančnim in premoženjskim stanjem JRZ oz. JIZ;
14. sprejema statut, h kateremu, ne glede na določbe zakona, ki ureja zavode, ni potrebno soglasje ustanovitelja;
15. imenuje zunanje revizorje za pregled finančnega poslovanja JRZ oz. JIZ;
16. potrjuje program notranje revizije in program notranjega nadzora;
17. daje soglasje za posle, ki se v statutu določijo kot posli, za katere je potrebno soglasje upravnega odbora;
18. od direktorja lahko zahteva informacije glede katerega koli poročila ali zadeve v zvezi s poslovanjem JRZ oz. JIZ;
19. imenuje in razrešuje direktorja JRZ oz. JIZ, h čemur ne glede na določbe zakona, ki ureja zavode, ni potrebno soglasje ustanovitelja;
20. imenuje komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
21. v JRZ sprejema posebni akt glede ustanovitve gospodarske družbe po 77. členu ZZrID, k aktu mora pridobiti soglasje vlade;
22. v JRZ sprejema in predlaga vladi v soglasje družbeno pogodbo s katero JRZ ustanavlja gospodarsko družbo po 77. členu ZZrID;
23. izvaja druge naloge v skladu z aktom o ustanovitvi oziroma statutom JRZ oz. JIZ.

Veljavni akti o ustanovitvi JRZ upravnemu odboru nalagajo dodatne naloge¹⁷, in sicer upravni odbor:

1. določa cenike za opravljanje prodaje in storitev na trgu ter sprejme akt, ki ureja prodajo blaga in storitev na trgu;
2. obravnava mnenja in predloge znanstvenega sveta;
3. sprejema poslovnik upravnega odbora;
4. obvešča MIZŠ o imenovanju oziroma razrešitvi direktorja v 7 dneh od njegovega imenovanja oziroma razrešitve;
5. seznanja MIZŠ z besedilom statuta in njegovih sprememb v 7 dneh po njihovem sprejemu;
6. na podlagi usmeritev MIZŠ ali na njegovo zahtevo obvešča MIZŠ o sprejetih odločitvah upravnega odbora;
7. vsako leto v letnem poročilu JRZ poroča o delu upravnega odbora (to pomeni, da se letno poročilo o delu upravnega odbora se vključi v letno poročilo JRZ).

¹⁷ Veljavni akti o ustanovitvi so naštetih v poglavju Viri in pravne podlage.

Določene pristojnosti upravnega odbora lahko določajo tudi drugi predpisi.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča:

- da pri vsebinah, o katerih je treba obvestiti ustanovitelja in kjer želijo, da se obvesti ustanovitelja oz. MIZŠ, predlagajo UO, da se v sklep UO dopiše, da se s sklepom seznanijo ustanovitelja oz. MIZŠ;
- da pri sprejemu akta o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest preverijo, če so upoštevani: 10. člen ZDR-1¹⁸ (soglasje sindikata pri delodajalcu), peti odstavek 7. člena ZSPJS in 21. člen ZJU¹⁹ (sestavine akta) ter mnenje MJU št. 100-1401/2014/2 z dne 10. 10. 2014 (glede povzemanja delovnih mest iz drugih kolektivnih pogodb), ki je dostopno na spletni strani: <https://www.gov.si/teme/placni-sistem/>;
- da si pri splošnih aktih, ki imajo finančne posledice, pred odločanjem o sprejemu pridobijo oceno finančnih posledic splošnega akta oz. spremembe splošnega akta iz katere je razviden tudi vir financiranja teh finančnih posledic.

Način odločanja upravnega odbora se določi v poslovniku upravnega odbora oziroma v statutu JRZ oz. JIZ.

Člani upravnega odbora JRZ oz. JIZ morajo svoje naloge opravljati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika. Za kršitev dolžne skrbnosti in zaradi kršitve varovanja poslovne skrivnosti so odškodninsko odgovorni po splošnih načelih obligacijskega prava (70. člen ZZrID).

3.4.1 Pristojnosti upravnega odbora zavoda kot delodajalca v razmerju do poslovnega organa (direktor)

V skladu z ZZrID je imenovanje in razrešitev direktorja v pristojnosti upravnega odbora.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da se s postopkom imenovanja oziroma razrešitve poslovnega organa (direktorja) seznanijo pred začetkom postopka imenovanja ali razrešitve (glejte tudi točko 2.2.2.), saj se s tem upravni organ kot kolegijski organ lahko izogne morebitnim napakam pri izvajanju tega postopka.

Upravni odbor v razmerju do direktorja izvršuje pravice in obveznosti delodajalca, saj z njim sklene pogodbo o zaposlitvi. Med drugim upravni odbor odloča tudi o redni delovni uspešnosti direktorja, o delovni uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu in delovni uspešnosti zaradi povečanega obsega dela javnih uslužbenecv.

Redna delovna uspešnost: Ugotavljanje redne delovne uspešnosti direktorjev se opravi na podlagi Pravilnika o merilih za ugotavljanje redne delovne uspešnosti direktorjev s področja visokega šolstva in znanosti (Uradni list RS, št. 78/22 in 122/22). Upravni odbor mora preveriti izpolnjevanje posameznih meril po pravilniku, pri čemer je potrebno merila ovrednotiti in na tej podlagi sprejeti sklep. V skladu z Uredbo o plačah direktorjev v javnem sektorju je treba k tej odločitvi pridobiti tudi soglasje Vlade RS.

Delovna uspešnost iz naslova povečanega obsega dela: Drugi odstavek 5. člena Uredbe o delovni uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela za javne uslužbenke določa, da če je ustanovitelj in financer uporabnika proračun RS, odloči o delu plače za delovno uspešnost iz naslova povečanega obsega dela za direktorje iz Uredbe o plačah direktorjev v javnem sektorju s sklepom organ, pristojen za njihovo imenovanje, s soglasjem Vlade RS. V JRZ in JIZ, katerih ustanovitelj je RS, torej o povečanem obsegu dela direktorja odloča upravni odbor, k tej

¹⁸ ZDR-1 - Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPdVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22 in 54/22 – ZUPŠ-1).

¹⁹ ZJU - Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C, 203/20 – ZIUPOPdVE, 202/21 – odl. US in 3/22 – ZDeb).

odločitvi pa je treba pridobiti tudi soglasje Vlade RS.

Upravni odbor sprejme sklep o delovni uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela, v katerem pojasni izpolnjevanje pogojev za izplačilo iz 22.d in 22.e člena ZSPJS in Uredbe o delovni uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela za javne uslužbence (Uradni list RS, št. 53/08, 89/08 in 175/20):

- utemeljitev upravičenosti razlogov za izplačilo delovne uspešnosti,
- obdobje, v katerem direktor uveljavlja upravičenost do delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela,
- vir sredstev za izplačilo delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela,
- odstotek povečanega obsega dela, ki je določen v 4. členu Uredbe o delovni uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela za javne uslužbence (Uradni list RS, št. 53/08, 89/08 in 175/20) in se lahko izplača največ v višini 20 in/ali 30 odstotkov osnovne plače direktorja²⁰.

JRZ oz. JIZ posreduje sklep skupaj z vlogo za povečan obseg dela MIZŠ, ki izpelje postopek za pridobitev soglasja Vlade RS.

Delovna uspešnost iz naslova prodaje blaga in storitev: ZSPJS v 22.j členu določa pogoje za izplačilo sredstev iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu, v 22.i členu pa določa pristojni organ za odločanje o razdelitvi in izplačilu sredstev.

JRZ oz. JIZ lahko uporabi sredstva iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu za plačilo delovne uspešnosti, če izpolnjuje naslednje pogoje (22.j člen ZSPJS):

1. opravlja storitve javne službe v dogovorjenem obsegu in kakovosti na podlagi sprejetih programov dela, katerih sestavni del je obseg posamezne javne službe, ki ga je potrdil financer, in finančni načrt za izvajanje posamezne javne službe, oziroma v skladu s pogodbo o opravljanju storitev javne službe,
2. v letnem poročilu za preteklo leto izkazuje izravnane prihodke in odhodke za izvajanje javne službe, razen v izjemnih primerih, določenih z uredbo vlade,
3. v letnem poročilu za preteklo leto izkazuje vsaj izravnane prihodke in odhodke od prodaje blaga in storitev na trgu,
4. ima sprejet celoten program dela in celoten finančni načrt za tekoče leto,
5. ima normative za delitev stroškov, ki nastanejo pri opravljanju javne službe oziroma prodaji blaga in storitev na trgu.

Uredba o delovni uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu določa prihodke od prodaje blaga in storitev na trgu, način izkazovanja dovoljenega obsega sredstev za delovno uspešnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu ter zgornji obseg sredstev, ki se lahko uporabi za ta namen.

Pri ugotavljanju dovoljenega obsega sredstev za delovno uspešnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu morajo zavodi upoštevati Pravilnik o določitvi obsega sredstev za delovno uspešnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu v javnih zavodih s področja izobraževanja, znanosti, športa in mladine (Uradni list RS, št. 76/19), in sicer lahko ta znaša 50 odstotkov dosežene razlike med prihodki in odhodki od prodaje blaga in storitev na trgu (2. člen).

Upravni odbor v skladu s tretjim odstavkom 22.k člena ZSPJS na predlog direktorja določi tudi dinamiko izplačil dela plače za delovno uspešnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu.

²⁰ Pojasnilo: Če dela direktor na t. i. navadnih projektih, lahko dobi izplačan povečan obseg dela največ v višini 20 % njegove osnovne plače, če pa dela samo na t. i. posebnih projektih (in nič drugega), lahko dobi izplačan povečan obseg dela največ v višini 30 % njegove osnovne plače. V primerih, ko dela direktor istočasno na navadnih in posebnih projektih, lahko doseže izplačilo povečanega obsega dela skupaj do 50 % njegove osnovne plače (s soglasjem Vlade RS).

3.5 Dolžnost izogibanja nasprotju interesov pri odločanju v upravnem odboru

V tem poglavju vas seznanjamo z dolžnimi ravnanji pri odločanju na upravnih odborih v izogib situacijam, ko bi pri odločanju lahko prišlo do nasprotja interesov. V nadaljevanju povzemamo Sistemsko pojasnilo o nasprotju interesov Komisije za preprečevanje korupcije, (številka: 06262-3/2021/21 z dne 13. 5. 2022, dostopno na spletni strani Komisije za preprečevanje korupcije²¹):

V 11. točki 4. člena Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (nadaljevanju: ZIntPK) je nasprotje interesov opredeljeno kot »okoliščine, v katerih **zasebni interes uradne osebe ali osebe, ki jo subjekt javnega sektorja imenuje kot zunanjega člana komisije, sveta, delovnih skupin ali drugega primerljivega telesa, vpliva ali ustvarja videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje njenih javnih nalog**«.

Uradne osebe so funkcionarji, uradniki na položaju in drugi javni uslužbenci, uslužbenci zaposleni v Banki Slovenije, poslovodne osebe in **člani organov upravljanja, vodenja in nadzora v subjektih javnega sektorja** (9. točka 4. člena ZIntPK).

Bistvena elementa, ki opredeljujeta nasprotje interesov, sta torej dva (izpolnjena morata biti kumulativno):

- zasebni interes uradne osebe ali osebe, ki jo subjekt javnega sektorja imenuje kot zunanjega člana komisije, sveta, delovnih skupin ali drugega primerljivega telesa (v nadaljevanju zunanji član), in
- obstoj okoliščin, ki kažejo na to, da zasebni interes vpliva na nepristransko opravljanje javnih nalog uradne osebe ali zunanjega člana ali obstoj okoliščin, ki ustvarjajo videz, da vplivajo na nepristransko in objektivno opravljanje javnih nalog uradne osebe ali zunanjega člana.

Zasebni interes osebe skladno z 12. točko 4. člena ZIntPK pomeni premoženjsko ali nepremoženjsko korist zanjo, za njene družinske člane in za druge fizične ali pravne osebe, s katerimi ima ali je imela ta oseba ali njen družinski član osebne, poslovne ali politične stike. 37. člen ZIntPK predpisuje dolžnost uradne osebe, da mora biti v zvezi s svojo službo ali funkcijo pozorna na vsako nasprotje interesov in se mu je dolžna izogniti.

Uradna oseba, ki je del kolegijskega organa (npr. člani upravnih odborov JRZ in JIZ), mora takoj, ko ugotovi obstoj okoliščin nasprotja interesov, prenehati z delom v zadevi, razen če bi bilo nevarno odlašati, ter o izločitvi in okoliščinah nasprotja interesov najkasneje v roku treh delovnih dni pisno obvestiti kolektivni organ (predsedujočega kolektivnemu organu). Kolektivni organ čim prej, najkasneje pa v petih dneh od prejema obvestila, obrazloženo odloči, ali se uradno osebo izloči iz postopka obravnave in odločanja o zadevi ali oseba nadaljuje z delom. Zoper to odločitev ni pravnega sredstva. Uradna oseba pri odločanju o lastni izločitvi ne sme sodelovati. Če kolektivni organ odloči, da bo uradna oseba kljub nasprotju interesov nadaljevala z delom v zadevi, ji lahko da obvezujoče obrazložene usmeritve za ravnanje in odločanje, pri čemer mora zasledovati javni interes. Kolektivni organ sprejeto odločitev v petih dneh po njenem sprejemu posreduje Komisiji za preprečevanje korupcije. Če kolektivni organ o izločitvi ne odloči v roku petih dni od prejema obvestila ali če uradna oseba nima nadrejene osebe oziroma predstojnika, uradna oseba o obstoju okoliščin nasprotja interesov v petih dneh obvesti Komisijo za preprečevanje korupcije. Komisija za preprečevanje korupcije v petih dneh od prejema obvestila odloči o obstoju oziroma neobstoju nasprotja interesov in o načinu izogitve nasprotju interesov.

Komisija za preprečevanje korupcije v Sistemskem pojasnilu o nasprotju interesov v točki 10.3.1. izpostavlja naslednje primere, ko se član sveta javnega zavoda znajde v nasprotju interesov:

- član sveta javnega zavoda je hkrati svak kandidata za ravnatelja in je na seji sveta javnega zavoda razpravljal ter glasoval o imenovanju tega kandidata za ravnatelja;
- svet šole je s tajnim glasovanjem izpeljal izbiro kandidata za delovno mesto ravnatelja, za katerega je glasoval tudi član sveta šole kot predstavnik staršev, ki je bil tudi sam kandidat za ravnatelja;

²¹ https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2022/05/Sistemsko_pojasnilo_o_nasprotju_int.pdf

- član sveta javnega zavoda, ki nastopa kot kandidat za ravnatelja/direktorja, na svetu javnega zavoda glasuje o samem sebi;
- član sveta javnega zavoda je na svetu javnega zavoda glasoval za kandidata za ravnatelja, pri čemer je član sveta javnega zavoda v preteklosti poslovno sodeloval (preko svojega podjetja) z javnim zavodom, ko je bil ta isti kandidat za ravnatelja poslovodna oseba tega javnega zavoda;
- žena učitelja na osnovni šoli je predstavnica staršev v svetu javnega zavoda te iste osnovne šole in je odločala o zadevi, ki se nanaša konkretno na njenega zakonca, na primer v zvezi z obravnavo pritožbe staršev v zvezi z vzgojno-izobraževalnim delom;
- javni zavod posluje s podjetjem, s katerim posluje tudi član sveta javnega zavoda, pri čemer član sveta javnega zavoda sodeluje pri postopkih odločanja sveta javnega zavoda v zadevah, ki se nanašajo na subjekt, s katerim je poslovno povezan;
- v postopku imenovanja v. d. direktorja zavoda je član sveta javnega zavoda na seji sveta javnega zavoda glasoval o sebi kot o predlaganem v. d. direktorju;
- član sveta javnega zavoda je na seji sveta javnega zavoda sodeloval pri razpravi in glasovanju o imenovanju novega direktorja oziroma vršilca dolžnosti, s katerim je imel kot fizična oseba (s svojim podjetjem) pred tem poslovne stike;
- direktor javnega zdravstvenega zavoda, ki je obenem tudi vodja finančno-računovodske službe istega zavoda, opravlja preko svojega podjetja še svetovalno delo in revizije za druge javne zavode (direktor ima med drugim tudi licenco pooblaščenega državnega revizorja) in je kot zakoniti zastopnik javnega zavoda podpisal pogodbo o sodelovanju s svojim podjetjem.

ZIntPK za kršitve, povezane s nasprotjem interesov, določa prekrškovne sankcije, ki jih lahko Komisija za preprečevanje korupcije kot prekrškovni organ v primeru ugotovljene nepravilnosti izreče posamezniku, odgovorni oseba organa ali organizacije javnega sektorja in pravni osebi.

3.6 Povračila sejin in stroškov članom upravnih odborov

Povračilo sejin in stroškov članom upravnih odborov JRZ in JIZ ureja Uredba o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15; v nadaljevanju: uredba o sejinah).

Ministrstvo za finance navaja²², da je sejnina plačilo za opravljeno delo člana v nadzornem svetu/upravnem odboru, ki izhaja iz tega dela. Član v nadzornem svetu/upravnem odboru odgovarja za svoje delo s svojim lastnim premoženjem. Višina sejnine odraža tveganje, ki mu je član izpostavljen, zato so sejnine v nadzornih svetih gospodarskih družb višje od sejin v nadzornih svetih pravnih oseb javnega sektorja (op. kamor sodijo tudi JRZ in JIZ). Ta dejstva so bila upoštevana tudi pri oblikovanju uredbe in sklepov.

Član upravnega odbora JRZ oz. JIZ je upravičen do povračila sejnine, če je sodeloval pri delu upravnega odbora na redni ali izredni seji, in sicer v višini redne sejnine za vsako udeležbo na seji oziroma v višini 50 odstotkov redne sejnine za vsako udeležbo na dopisni seji (7. člen uredbe o sejinah).

Poleg sejnine je član upravnega odbora upravičen do povračil neto zneskov naslednjih stroškov: dnevnice, prevoznih stroškov in stroškov za prenočišče. Član ni upravičen do povračil stroškov, če mu jih povrne njegov delodajalec. Član lahko opravlja delo v organu (upravnem odboru) samo izven rednega delovnega časa. Če delo v organu opravlja med rednim delovnim časom, mora koristiti dopust oziroma presežek ur ali nadur. (9. člen uredbe o sejinah).

²² Besedilo na arhivski spletni strani Ministrstva za finance, poglavje Sejnine, nagrade in druga priporočila vlade, točka 2. Uvodna pojasnila: http://mf.arhiv-spletisc.gov.si/si/delovna_podrocja/financno_premozenje_preglednost_financnih_odnosov_in_porostva/sejnine_nagrade_in_druga_priporocila_vlade/index.html#c892

JRZ oz. JIZ izplačuje sejnine članom na podlagi dejansko opravljenega dela v organu, ki se izkaže s podpisom na seznamu prisotnih, ki je obvezna priloga zapisnika redne ali izredne seje, ali s podpisom na glasovnici dopisne seje. (13. člen uredbe o sejinah)

JRZ oz. JIZ izplača članu povračilo stroškov po obračunu potnih stroškov, ki ga pripravi na podlagi pisnega zahtevka člana za povračilo stroškov in priloženih dokazil za tiste stroške, pri katerih so zahtevana po določbah uredbe o sejinah. Kot pisni zahtevki za povračila stroškov se uporabljajo interni obrazci, kakršne uporablja JRZ oz. JIZ za službena potovanja zaposlenih. Član mora prejeti podpisan obrazec za napotitev na službeno pot skupaj z vabilom na redno ali izredno sejo. Sejnine in povračila stroškov se članom izplačajo v 15 dneh po opravljenem delu v organu oziroma po prejemu pisnega zahtevka za povračilo stroškov. (13. člen uredbe o sejinah).

Izplačane sejnine, pa tudi druga plačila, ki se fizičnim osebam zagotavljajo na podlagi njihovega članstva v nadzornem svetu, se obravnavajo kot dohodek iz drugega pogodbenega razmerja po 38. členu Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19 in 39/22) ne glede na to, ali je fizična oseba sicer zaposlena v družbi ali je v članstvo nadzornega sveta imenovana kot zunanji predstavnik.²³

3.7 Sprejemanje daril v javnem sektorju

Komisija za preprečevanje korupcije je z namenom celostne predstavitve instituta prepovedi in omejitev sprejemanja daril v javnem sektorju ter tolmačenja posameznih določb ZIntPK in Pravilnika o omejitvah in dolžnostih uradnih oseb v zvezi s sprejemanjem daril (Uradni list RS, št. 106/21 in 110/21 – popr.), ki ta institut urejata, pripravila novo sistemsko pojasnilo. Slednje služi kot pomoč zavezancem pri boljšemu razumevanju pravil glede (ne)sprejemanja daril v javnem sektorju in s tem pomoč pri preprečevanju nejasnosti in napak. Zavezanci so uradne osebe, kamor se v skladu z 9. točko prvega odstavka 4. člena ZIntPK javnih uslužbencev in funkcionarjev, uvrščajo tudi uradniki na položaju in drugi javni uslužbenci, ter člani organov upravljanja, vodenja in nadzora v subjektih javnega sektorja, in njihovi družinski člani.

Pojasnilo je objavljeno na povezavi <https://www.kpk-rs.si/blog/2022/10/06/novo-sistemsko-pojasnilo-o-prepovedih-in-omejitvah-v-zvezi-s-sprejemanjem-daril-v-javnem-sektorju/>.

²³ FURS, DOHODNINA - DOHODEK IZ ZAPOSILITVE, Dohodki iz drugega pogodbenega razmerja, Podrobnejši opis, julij 2022, str. 9; velja tudi za članstvo v upravnem odboru. https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Dohodek_iz_zaposlitve/Opis/Drugo_pogodbeno_razmerje.docx;
https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/dohodnina/dohodnina_dohodek_iz_zaposlitve/#c4620

4. FINANCIRANJE JRZ in JIZ

4.1 Splošno

48. člen Zakona o zavodih določa, da zavod pridobiva sredstva za delo iz sredstev ustanovitelja, s plačili za storitve, s prodajo blaga in storitev na trgu in iz drugih virov na način in pod pogoji, določenimi z zakonom in aktom o ustanovitvi.

V skladu z 12. členom ZZrID se sredstva za financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti zagotavljajo v državnem proračunu in iz drugih virov v skladu s cilji in prioriteta, določenimi v strateških dokumentih države in EU, predvsem v Znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije in strategiji pametne specializacije.

Sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost se namenijo za:

1. stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki vključuje sredstva za institucionalni steber financiranja, programski steber financiranja, razvojni steber financiranja in programe nacionalnih raziskav;
2. financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov za raziskovalne projekte, raziskovalno infrastrukturo in raziskovalno opremo, razvoj znanstvenih kadrov, mednarodno sodelovanje, znanstvene publikacije in znanstvene monografije ter odprtost in popularizacijo znanosti;
3. financiranje JIZ na podlagi programa dela in finančnega načrta;
4. investicije in investicijsko vzdrževanje v JRZ in JIZ;
5. sofinanciranje večstranskih transnacionalnih raziskovalnih projektov, ki se sofinancirajo prek mednarodnih organizacij ali konzorcijev v okviru programov EU, pri katerih je postopek razpisa za dodelitev sredstev izveden na evropski oziroma transnacionalni ravni, skladno s postopki, predvidenimi za izvajanje programov EU ali z avtonomno določenim pravom, in ki so bili izbrani v sofinanciranje na podlagi mednarodnih evalvacij in finančnih uskladitev v okviru programov in sodelovanj, h katerim je pristopila bodisi RS, bodisi ministrstvo, pristojno za znanost, druga ministrstva, ARRS ali druga pravna oseba javnega prava;
6. sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili na razpisih v okviru centralnih programov EU odlično ocenjeni, vendar tam niso bili sprejeti v sofinanciranje;
7. sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili izbrani v sofinanciranje v okviru centralnih programov EU in omogočajo dopolnjevanje z drugimi evropskimi ali državnimi sredstvi;
8. sofinanciranje na podlagi javnega povabila zainteresiranim izvajalcem, ki ga izvede ARRS v skladu s tretjim odstavkom 23. člena in tretjim odstavkom 35. člena tega zakona;
9. sofinanciranje izvajanja ukrepov odprte znanosti;
10. financiranje ARRS na podlagi programa dela in finančnega načrta;
11. sofinanciranje delovanja centra znanosti na podlagi programa dela in finančnega načrta;
12. druge naloge oziroma namene, določene z zakonom,

ob izpolnjevanju pogojev, ki jih določa ZZrID.

Zgornji nameni se financirajo iz finančnega načrta MIZŠ:

- prek ARRS (opis po stanju v letu 2022): stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti; financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov za raziskovalne projekte, raziskovalno infrastrukturo in raziskovalno opremo, razvoj znanstvenih kadrov, mednarodno sodelovanje, znanstvene publikacije in znanstvene monografije ter odprtost in popularizacijo znanosti; sofinanciranje nekaterih večstranskih transnacionalnih raziskovalnih projektov, sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili na razpisih v okviru centralnih programov EU odlično ocenjeni, vendar tam niso bili sprejeti v sofinanciranje ali
- neposredno prek MIZŠ (opis po stanju v letu 2022): znanstvenoraziskovalne aktivnosti, sofinancirane iz sredstev EU skladov, financiranje JIZ, investicij in investicijskega vzdrževanja, financiranje ARRS ter financiranje nekaterih večstranskih transnacionalnih raziskovalnih projektov (projekti v okviru programa Obzorje Evropa (partnerstva) in programa Obzorje 2020 (ERA-NET Cofund)) in sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili izbrani v sofinanciranje v okviru centralnih programov EU in omogočajo dopolnjevanje z drugimi evropskimi ali državnimi sredstvi (kot na primer Center odličnosti za raziskave in inovacije na področju obnovljivih materialov in zdravega bivanjskega okolja InnoRenew CoE).

Sredstva za inovacijsko dejavnost se namenijo predvsem za:

1. mreženje, krepitev sinergij in spodbujanje partnerstev v znanstvenoraziskovalnem in inovacijskem sistemu;
2. spodbujanje inovacijskih procesov in z njimi povezanih naložb podjetij v raziskave in inovacije;
3. spodbujanje raziskovalno inovacijskih projektov za razvoj novih proizvodov, storitev in procesov;
4. podporo pilotnim in demonstracijskim projektom za predstavitev, testiranje in demonstracijo novih rešitev;
5. spodbujanje krepitev kompetenc in inovacijskih potencialov;
6. mednarodno sodelovanje na področju inovacijske dejavnosti;
7. razvoj raziskovalno-razvojnih kadrov.

Financiranje inovacijske dejavnosti določa zakon, ki ureja podporno okolje za podjetništvo, in ga izvaja javna agencija, pristojna za tehnološki razvoj, ter se zagotavlja s kontinuiranim izvajanjem instrumentov dodeljevanja sredstev za spodbujanje industrijskih raziskav in eksperimentalnega razvoja z namenom aktivacije vseh nacionalnih razvojnih zmožnosti. Financiranje je do leta 2022 večinoma potekalo prek SPIRIT Slovenija in MGRT.

Financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti se lahko izvaja tudi za naloge oziroma namene, določene v drugih zakonih, ki jih izvajajo in financirajo pristojna ministrstva.

4.2 Stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti²⁴

Stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti urejajo ZZrID, Uredba o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 35/22 in 144/22) in Splošni akt o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 87/22 in 103/22 – popr.).²⁵

Sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: S-ZRD) sestavljajo sredstva za institucionalni steber financiranja (v nadaljnjem besedilu: ISF), sredstva za programski steber financiranja (v nadaljnjem besedilu: PSF), sredstva za razvojni steber financiranja (v nadaljnjem besedilu: RSF) in sredstva za programe nacionalnih raziskav (v nadaljnjem besedilu: PNR), ki so kot skupna sredstva za javne raziskovalne organizacije, druge javne zavode iz 81. člena ZZrID in koncesionarje na podlagi podeljenih koncesij za izvajanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: prejemniki stabilnega financiranja) zagotovljena v državnem proračunu (v nadaljnjem besedilu: proračun). Ne glede na določbe tretjega odstavka 23. člena ZZrID, prvega odstavka 17. člena in 80. člena ZZrID, lahko za sredstva PNR kandidirajo tudi slovenske raziskovalne organizacije s sedežem v slovenskem zamejstvu.

Vsota sredstev za ISF in PSF je vsota sredstev za institucionalni in programski steber financiranja vseh prejemnikov stabilnega financiranja. Vsota ISF in PSF se letno poveča za najmanj 30 % in največ 50 % letne rasti državnih proračunskih sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost ministrstva, pristojnega za znanost, upošteva razpoložljiva proračunska sredstva. Izjemi sta leto 2022 in 2023, ko se v skladu s četrtem odstavkom 93. člena ZZrID najmanj 50 % letnega prirasta sredstev državnega proračuna za znanstvenoraziskovalno dejavnost nameni za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Letno povečanje predvidoma do 1. februarja tekočega leta določi s sklepom minister, pristojen za znanost, in z njim seznanjeni ARRS (v letu 2022 je bilo to povečanje

²⁴ Vse, kar je zapisano za prejemnike stabilnega financiranja velja tudi za JRZ, ki so eni od prejemnikov stabilnega financiranja, z izjemo novih JRZ Rudolfovo in ZIS Pomurje, ki se v letih 2022 in 2023 financirata na podlagi letnega programa dela in finančnega načrta.

²⁵ Na nivoju posameznega JRZ stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti ureja tudi akt prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID, ki ga sprejme upravni odbor.

določeno s sklepom št. 0140-44/2021/102 z dne 1. 7. 2022 in spremembo sklepa št. 0140-44/2021/186 z dne 21. 11. 2022).

Prehod na stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in odprava nesorazmerij sta določena v 103. členu ZZrID; odprava nesorazmerij se prvič izvede v letu 2023. Do vzpostavitve ciljnega stanja iz 103. člena ZZrID, se največ ena četrtnina letne rasti državnih proračunskih sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost ministrstva, pristojnega za znanost, namenjenih vsoti ISF in PSF, uporabi za namene iz 103. člena ZZrID. Razpoložljiva sredstva se med PSF in ISF razporedijo sorazmerno. Ciljno stanje sredstev, izračunanih na podlagi 103. člena ZZrID, se nato doseže v naslednjih štirih enakih zaporednih letnih povečanjih sredstev prejemnikov stabilnega financiranja.

Sredstva za RSF so vsota letnih sredstev razvojnih stebrov posameznih prejemnikov stabilnega financiranja (v nadaljnjem besedilu: RSF-O). Namenjena so spodbujanju razvoja znanstvenoraziskovalne in infrastrukturne dejavnosti, in sicer z vidikov kakovosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, internacionalizacije, odprtosti ter prenosa znanja in sodelovanja z okoljem, ki pripomorejo k doseganju ciljev in rezultatov ter izvajanju ukrepov ali nalog s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, opredeljenih v strateških dokumentih države in EU, ob upoštevanju poslanstva in strategije posameznega prejemnika stabilnega financiranja. Konkretni nameni se za posamezne prejemnike stabilnega financiranja, torej tudi za JRZ, določijo v Pogodbi o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (glejte 28. člen ZZrID). RSF se določijo v skladu z državnimi strateškimi razvojnimi prioritetami in so največ 10 % vsote sredstev ISF in PSF. Delež sredstev za RSF za prvo leto pogodbenega obdobja iz 28. člena ZZrID predvidoma do 1. februarja s sklepom določi minister, pristojen za znanost, upošteva razpoložljiva proračunska sredstva, in z njim seznanjeni ARRS. V skladu s tretjim odstavkom 93. člena ZZrID se sredstva za RSF prvič dodelijo v letu 2023 in so do izteka prvega pogodbenega obdobja nespremenjena.

Sredstva za PNR so vsota letnih sredstev za programe nacionalnih raziskav prejemnikov stabilnega financiranja (v nadaljnjem besedilu: PNR-O) in ne smejo presežati 1 % vsote sredstev ISF in PSF. Izbor PNR se zaključi v zadnjem letu šestletnega obdobja in se ocenjuje po kriterijih za izbor PNR, določenih v Splošnem aktu o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

ARRS ob upoštevanju sklepov ministra iz 21. oziroma 22. člena ZZrID, 17., 21., 22., 23. in 93. člena ZZrID in izhodišč ministrstva za finančni načrt ARRS v skladu s 24., 25., 26., 101. in 103. členom ZZrID, Uredbo o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije in Splošnim aktom ARRS o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti določi sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja (v nadaljnjem besedilu: S-ZRD-O), ki so vsota sredstev ISF-O, PSF-O, RSF-O in PNR-O, pri čemer je:

- ISF-O institucionalni steber financiranja posameznega prejemnika stabilnega financiranja,
- PSF-O programski steber financiranja posameznega prejemnika stabilnega financiranja,
- RSF-O razvojni steber posameznega prejemnika stabilnega financiranja in
- PNR-O programi nacionalnih raziskav prejemnikov stabilnega financiranja.

ARRS prejemnike stabilnega financiranja o sredstvih za S-ZRD-O obvesti v 20 dneh po prejemu sklepa ministra.

Po prejemu obvestila o sredstvih za S-ZRD-O, in sicer o sredstvih za vsoto ISF-O in PSF-O, za RSF-O in PNR-O prejemniki stabilnega financiranja pripravijo načrt sredstev za izvajanje stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: načrt). Iz

načrta, ki se posreduje na ARRS v 45 dneh od prejema obvestila ARRS o sredstvih za S-ZRD-O, morajo biti razvidni:

1. Za vsoto ISF-O in PSF-O: višina sredstev za posamezni steber, to je za ISF-O in PSF-O. Prejemnik stabilnega financiranja mora upoštevati, da mora vsaj polovico letne rasti vsote ISF-O in PSF-O nameniti za PSF-O. V okviru ISF-O se po ekonomskih namenih ločeno prikažejo sredstva za infrastrukturno dejavnost ter sredstva za upravljavsko in podporno dejavnost. V okviru PSF-O se po ekonomskih namenih ločeno prikažejo sredstva za raziskovalne programe skupaj in za mlade raziskovalce skupaj. Za svoje potrebe mora prejemnik stabilnega financiranja po ekonomskih namenih načrtovati tudi porabo sredstev po raziskovalnih programih in mladih raziskovalcih, a tega dela načrta ne pošilja na ARRS.
2. Za RSF-O: načrt porabe sredstev po ekonomskih namenih.
3. Za PNR-O: načrt porabe sredstev po ekonomskih namenih, pri čemer se upoštevajo določila te uredbe, ki se nanašajo na raziskovalne projekte.

Če je prejemnik stabilnega financiranja univerza, se načrt pripravi za članice univerze in za univerzo kot celoto.

Pri pripravi načrta mora prejemnik stabilnega financiranja upoštevati obvestilo ARRS za S-ZRD-O, ZZrID, Uredbo o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije, Splošni akt ARRS o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, pogodbo o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz 28. člena ZZrID in akt prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID.

Na JRZ v skladu s šesto točko drugega odstavka 69. člena, 7. točko drugega odstavka 72. člena in 4. točko drugega odstavka 74. člena ZZrID razporeditev sredstev S-ZRD-O sprejme upravni odbor na predlog direktorja in ob mnenju znanstvenega sveta.

Prejemnik stabilnega financiranja lahko med letom načrt spremeni, če prejme novo obvestilo o sredstvih za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja ali brez novega obvestila, če je potrebna sprememba načrtovane porabe sredstev med stebroma v okviru vsote ISF-O in PSF-O ter v okviru stebrov med vsebinskimi nameni ter med ekonomskimi nameni²⁶. Spremembo načrta mora prejemnik stabilnega financiranja poslati ARRS najpozneje do 15. septembra tekočega leta.

ARRS razdeljuje sredstva za S-ZRD-O prejemnikom stabilnega financiranja na podlagi pogodbe o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz 28. člena ZZrID. Financiranje se za vsako posamezno leto ureja z aneksom k pogodbi. Do sklenitve aneksa o rednem letnem financiranju se začasno mesečno financiranje zagotovi tako, da ARRS in prejemniki stabilnega financiranja sklenejo aneks o začasnem financiranju na podlagi dvanajstin preteklega leta. Po sklenitvi aneksa o rednem letnem financiranju se opravi ustrezen poračun sredstev.

Sredstva za stabilno financiranje se prejemnikom stabilnega financiranja nakazujejo redno v enakih mesečnih obrokih na podlagi mesečnega zahtevka za izplačilo, in sicer do desetega dne v mesecu za pretekli mesec.

Prejemnik stabilnega financiranja mora v letnem finančnem poročilu glede porabe sredstev S-ZRD-O ARRS poročati o porabi sredstev S-ZRD-O skupaj in po ekonomskih namenih: za ISF-O, PSF-O, RSF-O in PNR-O ter v okviru ISF-O in PSF-O za posamezne vsebine, to je za raziskovalne programe skupaj, za mlade raziskovalce skupaj, za infrastrukturno dejavnost ter za upravljavsko in podporno dejavnost. Finančnemu poročilu za raziskovalne programe in mlade raziskovalce je treba priložiti specifikacijo porabe višine sredstev po ekonomskih namenih za posamezen raziskovalni program in posameznega mladega raziskovalca.

²⁶ Sprememba je potrebna, če so presežena dovoljena odstopanja v okviru stabilnega financiranja, ki jih dovoljuje 14. člen Uredbe o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije.

Prejemnik stabilnega financiranja mora ARRS poslati poročilo o obsegu izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti v ekvivalentu polne zaposlitve za posamezen raziskovalni program, za izvajanje programa mladih raziskovalcev in infrastrukturne dejavnosti, pri tem upošteva določbe Splošni akt o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Uredba o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije določa tudi namenskost porabe sredstev in dovoljena odstopanja v okviru stabilnega financiranja.

4.3 Financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov

Drugi pomemben način financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti je financiranje raziskovalnih projektov in drugih vsebin (raziskovalne infrastrukture in raziskovalne opreme, razvoja znanstvenih kadrov, mednarodnega sodelovanja, znanstvenih publikacij in znanstvene monografije ter odprtosti in popularizacije znanosti) prek javnih razpisov oz. pozivov, ki jih (večinoma) objavlja in izvaja ARRS.

Financiranje poteka iz Proračuna RS na podlagi ZZrID, Uredbe o javnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti in splošnega akta ARRS oziroma podzakonskim predpisom iz 54. člena ZZrID, če financiranje poteka neposredno prek ministrstva.

Sredstva za izvajanje raziskovalnih projektov se dodeljujejo prek javnih razpisov oziroma javnih pozivov, ki jih izvaja ARRS oziroma pristojno ministrstvo ob upoštevanju proračunskih možnosti. Letni javni razpisi raziskovalnih projektov, ki jih izvaja ARRS, se izvedejo v treh ločenih kategorijah glede na karierno stopnjo raziskovalcev, ki so določene s splošnim aktom ARRS. Nobena od kategorij ne sme obsegati manj kot 20 % sredstev, namenjenih za raziskovalne projekte. Delitev sredstev med kategorijami, ob upoštevanju usmeritev ministrstva, pristojnega za znanost, opredeli ARRS v programu dela. V sklop javnih razpisov spadajo tudi javni razpisi za podoktorske projekte, katerih obseg ne sme biti manjši od 10 % sredstev, namenjenih za raziskovalne projekte.

Izvajanje raziskovalnih projektov, namenjenih pripravi strokovnih podlag za odločanje in oblikovanje razvojnih in drugih politik, ter spremljanje njihovega izvajanja (tako imenovani CRP-i – **ciljni raziskovalni projekti v okviru ciljnih raziskovalnih programov**) lahko država financira prek več ministrstev in drugih proračunskih uporabnikov. Sodelovanje ministrstev in drugih proračunskih uporabnikov usklajuje ministrstvo, pristojno za znanost, v sodelovanju z ARRS.

Za sofinanciranje **večstranskih transnacionalnih raziskovalnih projektov**²⁷, ki so bili izbrani v sofinanciranje na podlagi mednarodnih evalvacij in finančnih uskladitev v okviru programov in sodelovanj, h katerim je pristopila RS, ministrstvo, pristojno za znanost, druga ministrstva, ARRS ali druga pravna oseba javnega prava, lahko sklepajo neposredne pogodbe o sofinanciranju z izbranimi prijavitelji v skladu s splošnim aktom ARRS oziroma agencije, pristojne za tehnološki razvoj, ali podzakonskim aktom pristojnega ministrstva.

Projekte, ki so bili na razpisih v okviru programov EU odlično ocenjeni, vendar niso bili sprejeti v sofinanciranje²⁸, ali **projekte, ki so bili izbrani na razpisih v okviru programov EU in omogočajo dopolnjevanje z drugimi evropskimi ali državnimi sredstvi**²⁹, lahko ministrstvo, pristojno za znanost, tehnologijo, druga ministrstva, ARRS oziroma agencija, pristojna za tehnološki razvoj, ali druga pravna oseba javnega prava sofinancira v okviru svojih pristojnosti in finančnega načrta prek neposredne pogodbe o sofinanciranju v skladu s splošnim aktom ARRS oziroma agencije, pristojne za tehnološki razvoj, ali podzakonskim aktom pristojnega ministrstva.

²⁷ Sem se štejejo npr. projekti ERA-NET Cofund.

²⁸ Npr. Marie Skłodowska-Curie – Pečat odličnosti.

²⁹ Takšen projekt je npr. Center odličnosti za raziskave in inovacije na področju obnovljivih materialov in zdravega bivanjskega okolja InnoRenew CoE.

V skladu z veljavnimi strateškimi dokumenti države za področje raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij ARRS oziroma agencija, pristojna za tehnološki razvoj ali druga pravna oseba javnega prava na podlagi javnih razpisov **sofinancira mednarodne dejavnosti na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij** iz sredstev državnega proračuna.

Razvoj znanstvenih kadrov vključuje zagotavljanje sredstev za kadrovske pomlajevanje raziskovalnih skupin, doktorska in podoktorska usposabljanja, razvoj nadaljnje raziskovalne kariere raziskovalcev ter za reintegracijo slovenskih raziskovalcev, ki delujejo v tujini, v skladu s splošnim aktom ARRS oziroma agencije, pristojne za tehnološki razvoj, ali podzakonskim aktom pristojnega ministrstva. Raziskovalci morajo imeti z raziskovalno organizacijo sklenjeno delovno razmerje. V primeru pogodbe o zaposlitvi za določen čas se ta sklene za celotno obdobje trajanja aktivnosti. Pogodba o zaposlitvi za določen čas se podaljša za čas odsotnosti zaradi razlogov iz petega odstavka 61. člena ZZrID.

Dejavnosti popularizacije znanosti se financirajo prek javnega povabila, ki ga objavi ARRS ali javnih razpisov oziroma pozivov, ki jih objavi ARRS na podlagi programa dela in finančnega načrta, ki ga potrdi ministrstvo, pristojno za znanost.

Sredstva za raziskovalno opremo in raziskovalno infrastrukturo – glejte poglavje 6.2.2.1 Raziskovalna oprema in raziskovalna infrastruktura.

4.4 Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JRZ

Glej poglavje 6.2 Investicijska vlaganja.

4.5 Financiranje JIZ

Sredstva za plače in druge izdatke za zaposlene, prispevke delodajalca za socialno varnost, izdatke za blago in storitve, nakup opreme ter raziskovalno infrastrukturo se JIZ določijo s pogodbo med JIZ in ministrstvom, pristojnim za znanost, ob upoštevanju letnega programa dela JIZ in finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost.

Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JIZ se določijo v skladu z letnim načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja JIZ, ki je sestavni del letnega programa dela JIZ in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost.

Sredstva za investicije so namenjena zagotavljanju pogojev za izvajanje dejavnosti JIZ. Namenijo se za gradnjo, rekonstrukcijo, obnovo, pridobivanje oziroma najemanje stvarnega premoženja. Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje se dodelijo na podlagi razpoložljivih sredstev v okviru Načrta razvojnih programov.

Sredstva za investicijsko vzdrževanje se določijo ob upoštevanju letnega programa dela (program dela in finančni načrt) JIZ in finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost, s pogodbo iz 36. člena ZZrID.

4.6 Specifike na področju plač, ki jih določa ZZrID

4.6.1 Specifike glede ureditve plač oz. delovnega razmerja, ki jih določa ZZrID za raziskovalce

ZZrID uvaja nekatere izjeme od obstoječe ureditve, in sicer:

1. Raziskovalec v raziskovalni organizaciji s polno³⁰ znanstvenoraziskovalno obveznostjo lahko, če so za to zagotovljena sredstva, izjemoma opravlja

³⁰ Znanstvenoraziskovalna obveznost se zaposlenemu raziskovalcu določi kot polna, kar ustreza delovnemu razmerju za polni delovni čas, ali kot zmanjšana, kar ustreza delovnemu razmerju s krajšim

- znanstvenoraziskovalno dejavnost še največ 20 % polnega delovnega časa na teden tudi pri istem delodajalcu, vendar ne iz državnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti³¹ (drugi odstavek 62. člena ZZrID).
2. Raziskovalcem, ki so kot izvajalci aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti zaposleni v okviru aktivnosti znanstvenoraziskovalnih dejavnosti iz 2., 5., 6. in 7. točke drugega odstavka 12. člena tega zakona za določen čas, se zaradi odsotnosti iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo zaposlitev podaljša za čas upravičene odsotnosti, zaradi drugih oblik upravičenih odsotnosti, določenih v predpisih o zdravstvenem zavarovanju, pa samo, če gre za neprekinjeno odsotnost, daljšo od šestih mesecev, in sicer največ za čas upravičene odsotnosti. Če sredstev za podaljšanje zaposlitve ni mogoče zagotoviti iz prvotnega vira, se pri prejemnikih stabilnega financiranja stroški zaposlitve krijejo iz sredstev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (peti odstavek 61. člena ZZrID).
 3. Za določitev plač raziskovalcev, zaposlenih v javnih raziskovalnih organizacijah, ki se zaposlijo za določen čas na podlagi posebne pogodbe med javno raziskovalno organizacijo in Evropsko komisijo ali drugim organom EU, mednarodno organizacijo ali tujo ustanovo ali drugim tujim financerjem ali gospodarskim subjektom (v nadaljnjem besedilu: sopogodbenuk), se ne uporabljajo določila zakona, ki določa plače v javnem sektorju tudi, če v pogodbi niso določeni plača in drugi prejemki, ki jih raziskovalec prejema v času tovrstne zaposlitve. V tem primeru se višina osnovne plače raziskovalca določi z internimi akti javne raziskovalne organizacije ob smiselni uporabi zakona, ki ureja sistem plač javnih uslužbencev. V tem primeru plača raziskovalca z vsemi dodatki ne sme presegati dvakratnika osnovne plače v najvišjem plačnem razredu delovnega mesta, na katerega je raziskovalec razporejen (prvi odstavek 64. člena ZZrID).
 4. Plače raziskovalcev, napotenih na delo v tujino, se za čas dela v tujini določijo v skladu z uredbo vlade, ki ureja plače in druge prejemke javnih uslužbencev za delo v tujini (drugi odstavek 64. člena ZZrID).
 5. Raziskovalna organizacija in raziskovalec, ki je v raziskovalni organizaciji zaposlen za nedoločen čas, se lahko dogovorita o mirovanju pravic, obveznosti in odgovornosti iz pogodbe o zaposlitvi. V času mirovanja pravic, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja lahko raziskovalec sklence delovno razmerje za določen čas z drugim delodajalcem za raziskovalno oziroma pedagoško delo (prvi odstavek 65. člena ZZrID).
 6. V času mirovanja pravic, obveznosti in odgovornosti iz pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas raziskovalcu miruje tudi raziskovalni naziv (drugi odstavek 65. člena ZZrID).
 7. Delavci v javnih raziskovalnih organizacijah, izvoljeni v raziskovalne nazive oziroma v nazive visokošolskih učiteljev, lahko v šestih letih za eno leto preidejo v drugo domačo ali tujo raziskovalno organizacijo (66. člen ZZrID).

delovnim časom. Ekvivalent polne zaposlitve (FTE) pomeni izvajanje raziskovalne dejavnosti ene osebe za polni delovni čas za eno leto, kar pomeni 1.700 učinkovitih ur raziskovalnega dela.

³¹ Državno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti obsega integralna sredstva državnega proračuna, ki so znotraj finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost, namenjena za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti. V letu 2022 so to proračunske postavke: 160171 Raziskovalno razvojna dejavnost, 200043 Center za umetno inteligenco (IRCAI), 221098 Plačilo DDV za NOO – znanost, 568210 Arnes, 569210 Delovanje Javne agencije za raziskovalno dejavnost, 569310 Nagrade na področju znanosti, 569410 Programi mednarodnega znanstvenega sodelovanja, 569510 Programi UNESCO, 569810 Investicije v raziskovalno dejavnost, 570310 Evropski okvirni programi in mednarodne raziskave, 570410 Raziskovalna oprema, 572410 IZUM in druga knjižnično informacijska dejavnost, 575710 Promocija programov, financiranje recenzij in ekspertiz.

4.6.2 Specifike glede ureditve plač za Akademsko in raziskovalno mrežo Slovenije (Arnes) in za Inštitut informacijskih znanosti (IZUM) za zagotavljanje neprekinjenega delovanja državno pomembne informacijske infrastrukture

76. člen ZZrID določa specifike glede ureditve plač za Akademsko in raziskovalno mrežo Slovenije (Arnes) in za Institut informacijskih znanosti (IZUM) za zagotavljanje neprekinjenega delovanja državno pomembne informacijske infrastrukture, in sicer določa:

»(1) Obvladovanje pomembnih tveganj v poslovanju Akademске in raziskovalne mreže Slovenije (Arnes) in Inštituta informacijskih znanosti Maribor (IZUM), povezanih z zagotavljanjem neprekinjenega delovanja informacijskih sistemov državnega in mednarodnega pomena ter obvladovanjem nevarnosti in škod, se lahko zagotavlja z organiziranjem stalne pripravljenosti zaposlenih na domu.

(2) Izvajanje stalne pripravljenosti iz prvega odstavka pomeni dosegljivost javnega uslužbenca izven delovnega časa zaradi potreb takojšnjega prihoda na delo ali zagotovitve neprekinjenega delovanja informacijskih sistemov iz tretjega odstavka tega člena na oddaljen način.

(3) Nujni informacijski sistemi, za katere se lahko odredi stalna pripravljenost, so tisti, ki zagotavljajo neprekinjeno delovanje informacijskih infrastruktur javnih infrastrukturnih zavodov, delovanje storitev, od katerih sta odvisna delovanje javnih zavodov s področja raziskovanja, izobraževanja, kulture, državne uprave in delovanje interneta v Republiki Sloveniji. Med nujne informacijske storitve se šteje tudi neprekinjeno zagotavljanje informacijske varnosti.

(4) Podrobnejše določbe o infrastrukturnih dejavnostih, izpostavljenih pomembnim tveganjem, za katere se lahko odredi stalna pripravljenost, ter način določitve stalne pripravljenosti se določijo v aktu o ustanovitvi.«.

5. POSLOVANJE JRZ in JIZ

Temeljni zakon za upravljanje javnih financ je ZJF³² ter vsako leto sprejet zakon, ki ureja izvrševanje proračuna RS. Poleg navedenih zakonov so pravne podlage za financiranje, vodenje poslovnih knjig ter pripravo letnih poročil opredeljene tudi v Zakonu o zavodih, Zakonu o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE), področnih zakonih (npr. ZZrID), podzakonskih aktih in v aktih o ustanovitvi, ki obravnavajo vire financiranja, uporabo presežka prihodka nad odhodki ter kritje oziroma obravnavo presežka odhodkov nad prihodki.

ZJF za JRZ in JIZ kot posredne proračunske uporabnike določa pravila za sestavo in predložitev finančnih načrtov, upravljanje z denarnimi sredstvi, zadolževanje, dajanje poroštev, računovodstvo, predložitve letnih poročil in notranji nadzor javnih financ ter proračunsko inšpiciranje.

Če poseben zakon ne določa drugače, zagotavljajo pristojna ministrstva izvajanje javnih služb in dejavnosti v javnem interesu tako, da izvajajo naslednje naloge (71. člen ZJF):

- usklajevanje programov dela in finančnih načrtov javnih zavodov, javnih podjetij, skladov in agencij ter financiranje dejavnosti teh pravnih oseb po potrjenih programih;
- nadzor nad poslovanjem pravnih oseb;
- nadzor nad izvajanjem odobrenih programov pravnih oseb;
- nadzor nad zadolževanjem pravnih oseb in
- uveljavljanje različnih pravic lastnika kapitalskih naložb (npr. sodelovanje na skupščinah in v nadzornih svetih).

Naloge, ki se nanašajo na neposredno izvajanje nadzora ustanovitelja, in jih izvaja ministrstvo, se odražajo z dajanjem soglasij MIZŠ³³ k:

- letnim poročilom JRZ in JIZ,
- programom dela in finančnih načrtov JRZ in JIZ

ter z odločitvijo (soglasjem) ustanovitelja (t.j. Vlade RS):

- glede načina pokrivanja presežka odhodkov nad prihodki (upravni odbor na predlog direktorja predlaga ustanovitelju) (11. točka drugega odstavka 69. člena ZZrID) JRZ oz. JIZ;
- pred sklenitvijo pravnega posla, s katerim odtuji ali obremeni stvarno premoženje, ki ga ima v lasti, katerega pogodbeno vrednost presega 50.000 evrov, in pred brezplačno odtujitvijo ali obremenitvijo stvarnega premoženja, ki ga ima v lasti JRZ (tretji odstavek 60. člena ZZrID);
- za ustanovitev gospodarske družbe, ki mora temeljiti na družbeni pogodbi³⁴, na predlog upravnega odbora JRZ. Pripravljena mora biti vsa potrebna dokumentacija, na podlagi katere lahko ustanovitelj sprejme odločitev (peti odstavek 77. člena ZZrID);
- glede predhodnega soglasja, preden JRZ postane pridružena članica univerze (drugi odstavek 6. člena akta o ustanovitvi zavoda)³⁵;
- glede ustanovitve drugega v okviru dejavnosti JRZ.

Nadzor, ki ga opravlja ARRS, vključuje nadzor nad zakonitostjo glede namenske porabe sredstev, ki jih dodeljuje po ZZrID. Izvedbo nadzora lahko ARRS naroči pooblaščenim revizijskim družbam. Prejemniki sredstev, ki jih na podlagi ZZrID financira ARRS, morajo v skladu s splošnim aktom ARRS pošiljati podatke o rezultatih znanstvenoraziskovalne dejavnosti in porabi proračunskih sredstev. ARRS o opravljenih nadzorih sprejme poročila, ki jih objavi na svojih spletnih straneh.

Nadzor, ki ga opravlja ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo vključuje nadzor nad namensko porabo sredstev, ki jih dodeljuje ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo po ZZrID. Prejemniki sredstev, ki jih na podlagi ZZrID financira ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo, morajo v skladu s

³² ZJF – Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18 in 195/20 – odl. US)

³³ dokler bo tako določal vsakokratni zakon, ki ureja izvrševanje proračuna.

³⁴ Družbeno pogodbo določa 474. člen Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C in 18/21).

³⁵ akt o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Rudolfovo te določbe nima.

podzakonskim predpisom iz 54. člena ZZrID ministrstvu pošiljati podatke o rezultatih znanstvenoraziskovalne dejavnosti in porabi proračunskih sredstev.

Ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo, lahko naroči revizijo računovodskih izkazov JRZ v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje.

V primeru presežka odhodkov nad prihodki po obračunskem načelu na javni službi, drugi dejavnosti ali na ravni zavoda (JRZ oz. JIZ), mora JRZ oz. JIZ sam naročiti revizijo računovodskih izkazov na način, kot ga določa zakon, ki ureja zunanjo revizijo (to je z zakonom, ki ureja revidiranje).

Zakon o računovodstvu velja za pravne osebe, ki ne vodijo poslovnih knjig na podlagi Zakona o gospodarskih družbah, Zakona o gospodarskih javnih službah in Zakona o društvih (1. člen Zakona o računovodstvu), torej tudi za JRZ in JIZ.

Vrstni red uporabe računovodskih predpisov določa 4. člen Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06 – ZUE, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17 in 82/18). Temeljni predpis je Zakon o računovodstvu z izvedbenimi predpisi. Za vse, kar ni posebej določeno z zakonom in podzakonskimi predpisi, pa se uporabljajo slovenski računovodski standardi³⁶. To pomeni, da v njih iščemo rešitve pri računovodenju, če v Zakonu o računovodstvu ter izvedbenih predpisih ne najdemo opredelitve.

Neposredni in posredni uporabniki proračuna, torej tudi JRZ in JIZ, so v skladu z določbami Zakona o računovodstvu zavezani k uporabi Pravilnika o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13, 94/14, 100/15, 84/16, 75/17, 82/18, 79/19, 10/21 in 203/21), ki podrobneje določa oziroma predpisuje obvezen kontni načrt. Podatki se izkazujejo na kontih, predpisanih v enotnem kontnem načrtu.

Prav tako so JRZ in JIZ zavezani k uporabi Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06 – ZUE, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17 in 82/18), ki določa vrste, priznavanje in izkazovanje prihodkov in odhodkov ter izkazovanje prejemkov in izdatkov, povezanih s finančnimi naložbami in najemanjem posojil v poslovnih knjigah in računovodskih izkazih. Pravilnik podrobneje določa tudi priznavanje prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov enotnega kontnega načrta, ki pridobivajo prihodke na trgu, ter razporejanje presežka prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov enotnega kontnega načrta, ki pridobivajo prihodke na trgu.

Tudi JRZ in JIZ kot posredni proračunski uporabniki morajo svojo dejavnost načrtovati in o njej poročati svojemu ustanovitelju oziroma pristojnemu ministrstvu, nadzornim institucijam in javnosti oziroma uporabnikom. Zaradi pristojnosti upravnega odbora, da sprejema program dela in finančni načrt ter letno poročilo, je potrebno, da član upravnega odbora pozna vsebino in namen sprejemanja programa dela in finančnega načrta ter letnih poročil.

5.1 Priprava programa dela in finančnega načrta

Osnovni dokument, ki določa letno poslovanje JRZ oz. JIZ, je (letni) program dela in finančni načrt. Sestavljata ga program dela, ki določa vsebino in obseg dejavnosti, vključno z načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja, in finančni načrt s kadrovskim načrtom.

5.1.1 Izhodišča za pripravo finančnih načrtov

JRZ in JIZ pripravljajo program dela in finančni načrt skladno z 10. členom ZJF ter izhodišči za pripravo finančnih načrtov, ki jih na podlagi določb vsakokratnega zakona, ki ureja izvrševanju proračuna Republike Slovenije, prejmejo od MIZŠ.

³⁶ Slovenski računovodski standardi (2016) (Uradni list RS, št. 95/15, 74/16 – popr., 23/17, 57/18 in 81/18).

5.1.2 Program dela

Program dela mora biti pripravljen tako, da je mogoče v okviru letnega poročila pripraviti Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih, ki izhaja iz obrazložitve finančnega načrta oziroma programa dela za preteklo leto. Vsebovati mora obvezne sestavine, ki jih določa Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Uradni list RS, št. 54/10 in 35/18).

MIZŠ za JRZ letno pripravi podrobnejša navodila za pripravo programov dela in finančnih načrtov s pripadajočimi obrazci oz. izhodišča za pripravo finančnih načrtov posrednih uporabnikov kot to poimenuje trenutno veljavni zakon, ki ureja izvrševanje proračuna. V njih je določeno, da naj program dela vsebuje:

- vizijo in poslanstvo,
- kratko predstavitev JRZ,
- poudarke programa dela za tekoče leto,
- dolgoročne cilje s kazalniki,
- letne cilje ter projekte in aktivnosti za uresničitev teh ciljev in kazalnike,
- zakonske in druge podlage na katerih temeljijo cilji in aktivnosti JRZ,
- druga pojasnila, ki omogočajo razumevanje predlaganih ciljev v okviru katerih se opiše dejavnosti oz. naloge JRZ, ter
- letni načrt investicij in investicijskega vzdrževanja vključno z nakupom opreme in najemom stvarnega premoženja.

S sistematičnim pristopom je omogočena enostavnejša uporaba pridobljenih podatkov pri nadaljnjih analizah, ki so podlaga za spremljanje poslovanja JRZ.

5.1.3 Finančni načrt

Finančni načrt JRZ oz. JIZ zajema vse njegove predvidene prejemke in izdatke, ki bodo plačani v korist in izplačani v njegovo breme v prihodnjem koledarskem letu (načelo denarnega toka). V finančnem načrtu morajo biti ločeno prikazani vsi prihodki in izdatki, ki jih JRZ oz. JIZ pridobi in izplača iz naslova opravljanja javne službe (javna služba) in iz naslova prodaje blaga ali storitev na trgu (tržna dejavnost).

Finančni načrt ima splošni in posebni del.

Splošni del finančnega načrta vsebuje načrte izkazov, pripravljene na podlagi obrazcev zaključnega računa, ki jih določa Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10 – popr., 104/10, 104/11, 86/16, 80/19 in 153/21), in sicer:

- načrt prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov (po načelu nastanka poslovnega dogodka),
- načrt prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti določenih uporabnikov (po načelu nastanka poslovnega dogodka),
- načrt prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka,
- načrt računa finančnih terjatev in naložb določenih uporabnikov (po načelu denarnega toka) in
- načrt računa financiranja določenih uporabnikov (po načelu denarnega toka).

Izkazi morajo biti sestavljeni v skladu z računovodskimi pravili. V vseh izkazih se prikaže realizacija za preteklo leto, ocena realizacije za tekoče leto in finančni načrt za prihodnje leto, ki je predmet sprejemanja. Finančni načrt, vključno s kadrovskim načrtom, mora biti usklajen s programom dela. Pri pripravi finančnega načrta je v skladu z veljavnim zakonom, ki ureja proračun, treba upoštevati izhodišča MIZŠ za pripravo finančnih načrtov, ki jih mora ta poslati JRZ oz. JIZ v 15 dneh po objavi zakona, ki ureja proračun, v Uradnem listu RS.

Posebni del finančnega načrta se uporablja takrat, kadar to predpiše pristojno ministrstvo.

MIZŠ JRZ letno predloži podrobnejša navodila za pripravo programov dela in finančnih načrtov s pripadajočimi obrazci oz. izhodišča za pripravo finančnih načrtov posrednih uporabnikov kot to

poimenuje trenutno veljavni zakon, ki ureja izvrševanje proračuna. V njih je določeno, da mora obrazložitev finančnega načrta JRZ vsebovati:

- opis izhodišč za načrtovanje,
- obrazložitev po posameznih izkazih po osnovnih postavkah izkazov z navedbo razlogov za povečanja/zmanjšanja glede na ocenjeno realizacijo v preteklem letu, vsebine, ki vplivajo na posamezne postavke ter obrazložitev največjih razlik glede na ocenjeno realizacijo v preteklem letu po posameznih namenih (kontih),
- natančnejšo obrazložitev prihodkov iz državnega proračuna,
- pojasnilo za prihodke in odhodke s tržne dejavnosti,
- obrazložitev načrtovanega poslovnega rezultata po obračunu in denarnem toku.

Kadrovski načrt

JRZ in JIZ morajo ob sprejetju programa dela in finančnega načrta sprejeti tudi kadrovski načrt kot prilogo finančnega načrta, ki mora biti usklajen s finančnim načrtom, in pripraviti kadrovske načrte tako, da se število zaposlenih prikaže po virih financiranja v skladu s prvim odstavkom 64. člena ZIPRS2324. Pri tem upošteva določila 64. člena ZIPRS2324. Ta določa tudi nekatere omejitve pri kadrovskih načrtih, ki jih je treba upoštevati.

Kadrovski načrt JRZ dodatno vsebuje preglednici s številom zaposlenih po skupinah delovnih mest na dan 31. 12.

Kadrovski načrt JRZ in JIZ mora imeti obrazložitev.

5.1.4 Sprejem programa dela in finančnega načrta

Program dela in finančni načrt sprejme upravni odbor.

Ne glede na določbe drugih zakonov in predpisov morajo JRZ in JIZ v skladu s šestim odstavkom 62. člena ZIPRS2324 sprejeti Program dela in finančni načrt posredovati v soglasje pristojnemu ministrstvu (MIZŠ) najpozneje v 45 dneh po prejemu izhodišč. Če zavodi ne posredujejo finančnega načrta in programa dela v soglasje organu, pristojnemu za izdajo soglasja v prej navedenem roku, se jim zagotavlja največ 80 % realiziranih izdatkov, ki so bili financirani iz proračuna preteklega leta (trinajsti odstavek 62. člena ZIPRS2324).

Enajsti odstavek 62. člena ZIPRS2324 določa, da ne glede na določbe zakonov, predpisov in splošnih aktov finančni načrt posrednega uporabnika proračuna sprejme vlada oziroma župan, če ga organ, pristojen za sprejem finančnega načrta ni sprejel, ker je bil le-ta pripravljen v skladu z izhodišči vlade oziroma župana. Dvanajsti odstavek 62. člena ZIPRS2324 pa določa, da se posrednim uporabnikom proračuna, ki jim vlada, pristojno ministrstvo ali občinska uprava v 60 dneh po prejemu finančnega načrta v soglasje to zavrne iz razloga, ker finančni načrt ni bil sprejet v skladu s posredovanimi izhodišči, po poteku 60-dnevnega roka za pridobitev soglasja zagotavlja največ 80 odstotkov realiziranih izdatkov, ki so bili financirani iz proračuna preteklega leta.

5.1.5 Priprava rebalansa programa dela in finančnega načrta

Rebalans programa dela in finančnega načrta JRZ oz. JIZ pripravi v primeru prejema novih izhodišč MIZŠ. Glede na določbo prvega odstavka 37. člena ZZrID, ki določa, da se sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JRZ in JIZ določijo v skladu z letnim načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja JRZ oz. JIZ, ki je sestavni del letnega programa dela JRZ oz. JIZ, in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost, je treba rebalans programa dela in finančnega načrta pripraviti tudi, kadar ti podatki niso usklajeni. Drugih primerov priprave rebalansa pa zakonodaja eksplicitno ne določa.

JRZ in JIZ se lahko odločijo za sprejem rebalansa finančnega načrta oziroma programa dela tudi iz drugih razlogov, ki jih predpisi eksplicitno ne določajo, pri čemer pa mora še vedno upoštevati že prejeta izhodišča MIZŠ.

JRZ in JIZ morajo rebalans programa dela in finančnega načrta po sprejemu na upravnem odboru posredovati v soglasje MIZŠ, tudi če spremembe niso povezane s financiranjem MIZŠ ali ARRS.

5.2 Letno poročilo

Poročanje o realizaciji finančnega načrta je namenjeno nadzornim institucijam in javnosti o tem, za kaj in koliko je bilo porabljenih finančnih sredstev, v kolikšni meri so bili doseženi zastavljeni cilji in kako gospodarno so se posamezni proračunski uporabniki pri tem obnašali.

Javni zavodi morajo pripraviti letno poročilo, katerega osnovni namen je v predstavitvi informacij o aktivnostih javnega zavoda v poslovnem letu različnim interesnim skupinam (upravnemu odboru, ustanovitelju, zaposlenim, ...).

Za vodenje poslovnih knjig in izdelavo letnih poročil za državni in občinske proračune, neposredne in posredne uporabnike proračuna, torej tudi za JRZ in JIZ se uporabljajo določbe Zakona o računovodstvu, razen če ZJF ne določa drugače.

JRZ oz. JIZ mora na podlagi podatkov iz poslovnih knjig pred sestavo letnega poročila uskladiti terjatve in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu. Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 108/13) določa, da ustanovitelj pošlje zavodu podatke o svojih terjativah za sredstva dana v upravljanje do 25. januarja, zavod pa mora do 3. februarja v primeru neskladnosti navesti in sporočiti MIZŠ svoje stanje, kar mora ustanovitelj upoštevati. Praviloma poteka to usklajevanje na način, da MIZŠ pošlje zavodu IOP obrazec, ki ga zavod potrdi in vrne MIZŠ.

Vsebina, členitev in oblika sestavnih delov letnega poročila za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, ki so uporabniki enotnega kontnega načrta, torej tudi za JRZ in JIZ, je določena s Pravilnikom o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10 – popr., 104/10, 104/11, 86/16, 80/19 in 153/21).

Sestava letnih poročil je še podrobneje določena z Navodilom o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07 in 102/10; v nadaljevanju Navodila o pripravi zaključnega računa).

Glede na 2. člen Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, ki so uporabniki enotnega kontnega načrta, ter 13. člen Zakona o računovodstvu, je letno poročilo sestavljeno iz dveh zaokroženih celot, in sicer iz računovodskega poročila in iz poslovnega poročila.

Računovodsko poročilo ima podlago v računovodskih informacijah in poslovnih knjigah in obsega bilanco stanja, izkaz prihodkov in odhodkov ter pojasnila k obema računovodskima izkazoma. Obrazec, po katerem se sestavi bilanca stanja, je enoten za vse uporabnike enotnega kontnega načrta, obrazec, po katerem se sestavi izkaz prihodkov in odhodkov, pa je za druge uporabnike enotnega kontnega načrta in poseben za določene uporabnike enotnega kontnega načrta.

Obvezne priloge k bilanci stanja so (7. člen Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava):

- pregled stanja in gibanja neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev,
- pregled stanja in gibanja dolgoročnih finančnih naložb in posojil, druga pojasnila, določena z zgornjim Pravilnikom.

Obvezne priloge k izkazu prihodkov in odhodkov JRZ in JIZ so (13. člen Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava):

- izkaz prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti,
- izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka,
- izkaz računa finančnih terjatev in naložb (po načelu denarnega toka),
- izkaz računa financiranja (po načelu denarnega toka).

Pojasnila k izkazu obsegajo zgoraj navedene obvezne priloge k bilanci stanja in izkazu prihodkov in odhodkov ter računovodske informacije, ki jih določa 26. člen Pravilnika o

sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, to so:

1. sodila, če so bila ta uporabljena za razmejevanje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe ter dejavnost prodaje blaga in storitev na trgu,
2. namene, za katere so bile oblikovane dolgoročne rezervacije, ter oblikovanje in porabo dolgoročnih rezervacij po namenih,
3. vzroke za izkazovanje presežka odhodkov nad prihodki v bilanci stanja ter izkazu prihodkov in odhodkov,
4. metodo vrednotenja zalog gotovih izdelkov ter zalog nedokončane proizvodnje,
5. podatke o stanju neporavnanih terjatev ter ukrepov za njih poravnavo oziroma razlogih neplačila,
6. podatke o obveznostih, ki so do konca poslovnega leta zapadle v plačilo, ter o vzrokih neplačila,
7. vire sredstev, uporabljene za vlaganje v opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena sredstva ter dolgoročne finančne naložbe (kapitalske naložbe in posojila),
8. naložbe prostih denarnih sredstev,
9. razloge za pomembnejše spremembe stalnih sredstev,
10. vrste postavk, ki so zajete v znesku, izkazanem na kontih izvenbilančne evidence,
11. podatke o pomembnejših opredmetenih osnovnih sredstvih in neopredmetenih sredstvih, ki so že v celoti odpisana, pa se še vedno uporabljajo za opravljanje dejavnosti, ter
12. drugo, kar je pomembno za popolnejšo predstavitev poslovanja in premoženjskega stanja JRZ oz. JIZ.

Dodatne vsebine, ki jih je treba vključiti v računovodsko poročilo, ker so potrebne za razumevanje poslovanja JRZ, določi MIZŠ v navodilih za pripravo letnega poročila.

Računovodsko poročilo pripravi pooblaščen računovodja oziroma oseba, odgovorna za področje računovodstva.

Če je v računovodskih izkazih izkazan presežek odhodkov nad prihodki po obračunskem načelu na javni službi, drugi dejavnosti ali na ravni JRZ oz. JIZ, mora JRZ oz. JIZ naročiti revizijo računovodskih izkazov na način, kot ga določa zakon, ki ureja zunanjo revizijo. Upravni odbor imenuje zunanje revizorje za pregled finančnega poslovanja. V primerih, ko presežka odhodkov nad prihodki ni mogoče pokriti s presežkom prihodkov nad odhodki iz preteklih let, mora JRZ oz. JIZ pripraviti sanacijski načrt.

Poslovno poročilo vključuje informacije, ki jih pripravi poslovodstvo o poslovanju JRZ oz. JIZ. Vsebuje analizo dogajanja v preteklem letu in ima za podlago računovodske in statistične podatke, podatke o kadrovske in prostorske zmogljivostih, obsegu in vrsti opravljenih storitev, številu uporabnikov storitev, doseženih rezultatih. Poslovno poročilo mora slediti programu dela, kar pomeni, da mora biti sestavljeno tako, da je razvidno uresničevanje sprejetega programa dela in da je razvidno uresničevanje načrta investicij in investicijskega načrta ter uresničevanje kadrovskega načrta.

Sestavni del poslovnega poročila je tudi obvezno poročilo o doseženih ciljih in rezultatih s katerim JRZ oz. JIZ poroča o uresničitvi ciljev, ki so določeni v obrazložitvi njegovega finančnega načrta ali programa dela za preteklo leto, in rezultatih njegovega poslovanja ter pri tem ocenjuje svojo gospodarnost, učinkovitost ter uspešnost. Predpisano je v 62. členu ZJF, natančneje pa je njegova vsebina določena v 16. členu Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna. Pristojna ministrstva lahko v skladu s 16. členom Navodil od posrednih uporabnikov zahtevajo tudi druge vsebine, ki jih morajo zavodi pojasniti v poročilu o doseženih ciljih in rezultatih.

Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih mora tako vsebovati:

1. zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje zavoda;
2. dolgoročne cilje posrednega uporabnika, kot izhajajo iz večletnega programa dela in razvoja zavoda oziroma področnih strategij in nacionalnih programov;
3. letne cilje zavoda, zastavljene v obrazložitvi finančnega načrta zavoda ali v njegovem programu dela;

4. oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev, upošteva fizične, finančne in opisne kazalce (indikatorje), določene v obrazložitvi finančnega načrta zavoda ali v njegovem letnem programu dela po posameznih področjih dejavnosti;
5. nastanek morebitnih nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa dela;
6. oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih let;
7. oceno gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila, kot jih je predpisalo pristojno ministrstvo oziroma župan in ukrepe za izboljšanje učinkovitosti ter kvalitete poslovanja zavoda;
8. oceno notranjega nadzora javnih financ; oceno proračunski uporabniki pripravijo na predpisanem obrazcu Izjava o oceni notranjega nadzora javnih financ iz priloge tega navodila; podpisano izjavo posredni zavoda hranijo kot trajno gradivo;
9. pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi, zakaj cilji niso bili doseženi; pojasnila morajo vsebovati seznam ukrepov in terminski načrt za doseganje zastavljenih ciljev in predloge novih ciljev ali ukrepov, če zastavljeni cilji niso izvedljivi;
10. oceno učinkov poslovanja zavoda na druga področja, predvsem pa na gospodarstvo, socialo, varstvo okolja, regionalni razvoj in urejanje prostora;
11. druga pojasnila, ki vsebujejo analizo kadrovanja in kadrovske politike in poročilo o investicijskih vlaganjih. (prvi odstavek 16. člena Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna).

Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih mora zavod pripraviti izhajajoč iz obrazložitve svojega Programa dela in finančnega načrta za leto poročanja oziroma iz letnega poročila za preteklo leto.

V Poslovno poročilo JRZ je treba vključiti tudi poročilo o delu upravnega odbora (v skladu z aktom o ustanovitvi) in poročilo o izvajanju programa ukrepov o zagotavljanju enakih možnosti spolov in njihovih učinkih (v skladu s 75. členom ZZrID).

MIZŠ JRZ letno predloži podrobnejša navodila za pripravo letnega poročila s pripadajočimi obrazci. S sistematičnim pristopom je omogočena enostavnejša uporaba pridobljenih podatkov pri nadaljnjih analizah, ki so podlaga za spremljanje poslovanja JRZ.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča:

- da pri obravnavi gradiva letnega poročila JRZ oz. JIZ od vodstva zavoda zahtevajo poročilo o uskladitvi terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu, da preverijo posamezne večje odmike od programa dela in finančnega načrta (vključno s kadrovskim načrtom) in pogledajo odmike realizacije od finančnega načrta ter odmike realiziranih ciljev od načrtovanih. Gradiva zavoda morajo vsebovati obrazložitve v primeru odstopanj od načrtovanih vrednosti.
- da ob sprejemanju letnega poročila v primeru presežka prihodkov nad odhodki pridobijo tudi gradivo (predlog sklepa z obrazložitvijo) glede odločanja o razporeditvi presežka prihodkov nad odhodki.

JRZ in JIZ mora sprejeti letno poročilo za preteklo leto in ga predložiti AJ PES in pristojnemu ministrstvu, to je MIZŠ, najpozneje do 28. februarja tekočega leta (21. člen Zakona o računovodstvu, drugi odstavek 51. člena Zakona o računovodstvu, drugi odstavek 99. člena Zakona o javnih financah in deveti odstavek 62. člena ZIPRS2324).

5.3 Sanacijski načrt

JRZ oz. JIZ mora pripraviti sanacijski načrt, če v računovodskih izkazih izkazuje presežek odhodkov nad prihodki (primanjkljaj), ki ga ni mogoče pokriti s presežki prihodkov nad odhodki iz preteklih let, ali na zahtevo upravnega odbora.

Sanacijski načrt, se ustanovitelju (MIZŠ) predloži ob sklepu upravnega odbora o predlogu načina pokritja presežka odhodkov nad prihodki (primanjkljaja) in poročilu o izvedeni reviziji iz šestnajstega odstavka 79. člena ZZrID mora vsebovati najmanj:

1. opis stanja, vključno z razlogi, zaradi katerih je potreben sanacijski načrt,

2. ukrepe racionalizacije poslovanja oziroma sanacije,
3. strukturo in obseg dejavnosti pred izvajanjem sanacijskega načrta,
4. predvideno strukturo in obseg dejavnosti po izvedbi sanacijskega načrta,
5. terminski načrt izvedbe sanacije,
6. finančni načrt racionalizacije po letih s finančno projekcijo (v tabeli),
7. način spremljanja izvajanja sanacijskega načrta.

Iz sanacijskega načrta mora biti razvidno, kako se pokriva primanjkljaj na javni službi in kako na tržni dejavnosti.

Za področje tržne dejavnosti je treba natančneje pojasniti primanjkljaj, ki je nastal, in način njegovega pokrivanja, vključno z navedbo ocene stroškov, če se tržno dejavnost preneha izvajati (npr. stroški odstopov od pogodbe, odpuščanje zaposlenih).

Če sanacijski ukrepi temeljijo predvsem na pričakovanih povečanih prihodkov, mora biti naveden tudi drugi, alternativni, predlog načina pokrivanja primanjkljaja, ki bo izveden, če prvi predlog (povečanje prihodkov) ne bo uspešen. Ukrepi morajo biti izvedljivi.

5.4 Poročilo o evalvaciji iz 31. člena ZZrID (poročilo o institucionalni samoevalvaciji)

Upravni odbor sprejme poročilo o evalvaciji iz 31. člena ZZrID, to je poročilo o institucionalni samoevalvaciji. Institucionalna samoevalvacija je celovita evalvacija znanstvenoraziskovalne dejavnosti JRZ, razen za dejavnosti, ki se izvajajo kot javna služba v skladu z drugimi predpisi, in je namenjena izboljšanju njegove znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Poleg rezultatov evalvacije raziskovalnih programov iz 30. člena ZZrID (to je evalvacije raziskovalnih programov v okviru stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti) se v institucionalni samoevalvaciji znanstvenoraziskovalne dejavnosti obravnavajo tudi širši strokovni, družbeni in gospodarski vpliv, stopnja internacionalizacije, uporaba in odprtost raziskovalne ter institucionalne infrastrukture, ukrepi za razvoj kadrov z upoštevanjem načela enakih možnosti, prenos znanja in odprto znanost ter druge aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja.

JRZ institucionalno samoevalvacijo izvede v petem letu pogodbenega obdobja šestletne pogodbe o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (za prvo pogodbeno obdobje je to v letu 2026). V skladu s 30. členom Splošnega akta o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti mora poročilo o institucionalni samoevalvaciji vsebovati:

1. doseganje ciljev iz pogodbe o stabilnem financiranju;
2. rezultate evalvacije raziskovalnih programov;
3. širši strokovni, družbeni in gospodarski vpliv delovanja prejemnika;
4. stopnjo internacionalizacije;
5. uporabo in odprtost raziskovalne ter institucionalne infrastrukture;
6. ukrepe za razvoj kadrov z upoštevanjem načela enakih možnosti;
7. prenos znanja in odprto znanost;
8. druge aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika;
9. aktivnosti na področju RSF;
10. aktivnosti na področju PNR;
11. izvajanje infrastrukturne dejavnosti;
12. usposabljanje doktorandov, vključno z mladimi raziskovalci, in pretok mladih doktorjev znanosti.

Povzetek poročila o institucionalni samoevalvaciji mora vsebovati kratek opis ter pomembne zaključke po posameznih vsebinah iz zgornjih točk. ARRS pripravi obrazec poročila o institucionalni samoevalvaciji in obrazec povzetka poročila o institucionalni samoevalvaciji in ju objavi na svoji spletni strani.

5.5 Presežek prihodkov nad odhodki in presežek odhodka nad prihodki

ZZrID glede presežka prihodkov nad odhodki v 79. členu določa:

»(10) Presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen z dejavnostmi iz prvega in petnajstega odstavka tega člena, in ob upoštevanju zakona, ki ureja fiskalno pravilo, sme javni raziskovalni zavod nameniti le za izvajanje in razvoj dejavnosti. O razporeditvi odloči upravni odbor na predlog direktorja.

(11) Presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen z dejavnostmi iz sedmega odstavka tega člena, ob upoštevanju zakona, ki ureja fiskalno pravilo, javni raziskovalni zavod lahko nameni za izvajanje in razvoj dejavnosti. O razporeditvi odloči upravni odbor na predlog direktorja.

(12) Presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen na javni službi, javni infrastrukturni zavod lahko nameni le za izvajanje in razvoj dejavnosti. O razporeditvi odloči upravni odbor na predlog direktorja.

(13) Javni raziskovalni zavod in javni infrastrukturni zavod za pokritje presežka odhodkov nad prihodki, ustvarjenega iz javne službe in z dejavnostmi iz petnajstega odstavka tega člena, nameni tudi presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen z dejavnostmi iz sedmega oziroma osmega odstavka tega člena. O načinu poravnave primanjkljaja odloči ustanovitelj na predlog upravnega odbora javnega raziskovalnega oziroma javnega infrastrukturnega zavoda.

(14) Presežka odhodkov nad prihodki, ustvarjenega z dejavnostmi iz sedmega oziroma osmega odstavka tega člena, javni raziskovalni zavod oziroma javni infrastrukturni zavod ne sme pokriti iz sredstev javne službe ali dejavnosti iz petnajstega odstavka tega člena. O načinu poravnave primanjkljaja odloča ustanovitelj na predlog upravnega odbora javnega raziskovalnega zavoda oziroma javnega infrastrukturnega zavoda.«.

Kako se upošteva zakon, ki ureja fiskalno pravilo, je obrazloženo v podpoglavjih 5.4.1 in 5.4.2.

Pri prejemnikih stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, torej tudi pri vseh JRZ, se enako kot prihodki javne službe obravnavajo tudi prihodki znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz 2. ter 5. do 9. točke drugega odstavka 12. člena ZZrID, to so:

- financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov za raziskovalne projekte, raziskovalno infrastrukturo in raziskovalno opremo, razvoj znanstvenih kadrov, mednarodno sodelovanje, znanstvene publikacije in znanstvene monografije ter odprtost in popularizacijo znanosti;
- sofinanciranje večstranskih transnacionalnih raziskovalnih projektov, ki se sofinancirajo prek mednarodnih organizacij ali konzorcijev v okviru programov EU, pri katerih je postopek razpisa za dodelitev sredstev izveden na evropski oziroma transnacionalni ravni, skladno s postopki, predvidenimi za izvajanje programov EU ali z avtonomno določenim pravom, in ki so bili izbrani v sofinanciranje na podlagi mednarodnih evalvacij in finančnih uskladitev v okviru programov in sodelovanj, h katerim je pristopila bodisi Republika Slovenija, bodisi ministrstvo, pristojno za znanost, druga ministrstva, ARRS ali druga pravna oseba javnega prava (npr. v programu Obzorja 2020 projekti ERA-NET Cofund);
- sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili na razpisih v okviru centralnih programov EU odlično ocenjeni, vendar tam niso bili sprejeti v sofinanciranje (npr. pečat odličnosti Marie Skłodowska-Curie);
- sofinanciranje raziskovalnih projektov, ki so bili izbrani v sofinanciranje v okviru centralnih programov EU in omogočajo dopolnjevanje z drugimi evropskimi ali državnimi sredstvi;
- sofinanciranje na podlagi javnega povabila zainteresiranim izvajalcem, ki ga izvede ARRS v skladu s tretjim odstavkom 23. člena in tretjim odstavkom 35. člena ZZrID;
- sofinanciranje izvajanja ukrepov odprte znanosti.

V primeru presežka odhodkov nad prihodki po obračunskem načelu na javni službi, drugi dejavnosti ali na ravni JRZ oz. JIZ, mora JRZ oz. JIZ naročiti revizijo računovodskih izkazov na način, kot ga določa zakon, ki ureja zunanjo revizijo.

Dodatno akti o ustanovitvi zavodov določajo še:

- da se enako kot prihodki javne službe obravnavajo tudi prihodki znanstvenoraziskovalne in z njo povezane dejavnosti iz proračuna Evropske unije za izvajanje centraliziranih in drugih programov Evropske unije ter od drugih evropskih institucij;
- da se presežek odhodkov nad prihodki, ustvarjen z dejavnostmi strokovnih nalog, nalog po pooblastilu ter javnih služb s posameznih področij lahko pokrije s prihodki s tržne dejavnosti ter
- da se presežek odhodkov nad prihodki, ustvarjen s tržnimi dejavnostmi, ne sme pokrивati

s sredstvi, prejetimi iz državnega proračuna za dejavnosti strokovnih nalog, nalog po pooblastilu ter javnih služb s posameznih področij.

Zakon o zavodih določa, da je zavod odgovoren za svoje obveznosti s sredstvi, s katerimi lahko razpolaga. Ustanovitelj je odgovoren za obveznosti zavoda, če ni z zakonom ali aktom o ustanovitvi določeno drugače. ZZrID posebnih določb glede odgovornosti za obveznosti JRZ oz. JIZ in kritja morebitnega presežka odhodka nad prihodki nima, z akti o ustanovitvi pa je določeno, da ustanovitelj prevzema odgovornost za obveznosti JRZ iz naslova opravljanja dejavnosti, ki je javna služba, do vrednosti premoženja, pridobljenega iz državnega proračuna, s katerim JRZ razpolaga. Ustanovitelj ne odgovarja za obveznosti JRZ iz naslova izvajanja tržne dejavnosti. JRZ odgovarja za svoje obveznosti do višine finančnih sredstev, s katerimi lahko razpolaga, ne glede na njihov vir.

5.5.1. Izračun presežka po Zakonu o fiskalnem pravilu (ZFisP) in ZJF

Na podlagi 5. člena Zakona o fiskalnem pravilu (Uradni list RS, št. 55/15 in 177/20 – popr., v nadaljevanju ZFisP) se morajo presežki, ki jih posamezna institucionalna enota sektorja država ustvari v posameznem letu, zbirati na ločenem računu.

V skladu z 9.i členom ZJF zavodi (tudi JRZ in JIZ) presežek po 5. členu ZFisP izračunavajo na dan 31. december preteklega leta tako, da izračunavajo presežek po denarnem toku in jih zmanjšajo za neplačane obveznosti, neporabljena namenska sredstva, ki so namenjena za financiranje izdatkov v prihodnjem obdobju in so evidentirana na kontih časovnih razmejitev in neporabljena sredstva za investicije. Izračunani presežek se evidentira na posebnem podkontu znotraj podskupine kontov 985, predlagamo oziroma priporočamo podkonto 985800 – presežek po ZFisP.

Presežek, izračunan na zgoraj opisan način, mora zavod porabiti za namene iz 5. člena ZFisP, ki so opisni v nadaljevanju. Če je presežek, izračunan po računovodskih pravilih, večji od presežka, izračunanega po 9.i členu ZJF, se razlika lahko porabi na način, kot je določen v drugih predpisih ali aktu o ustanovitvi JRZ oz. JIZ.

Presežki izračunani po 9.i členu ZJF in zbrani na ločenem računu oz. evidentirani na posebnem podkontu, se lahko uporabijo za:

- odplačevanje glavnice dolga (del glavnice, ki zapade v plačilo v tekočem letu), če je institucionalna enota sektorja država zadolžena. V kolikor so presežki večji od obveznosti za odplačilo glavnice dolga, je potrebno ostanek hraniti dalje in vse dokler je zadolžena, presežke porabljati izključno za odplačevanje glavnice dolga v naslednjih letih;
- če institucionalna enota sektorja država nima dolgov (upoštevajo se dolгови, ki se evidentirajo v okviru skupine kontov 25 in 96), se presežki uporabijo za enega ali več navedenih primerov:
 - o financiranje primanjkljajev v obdobjih podpotencialne ravni BDP;
 - o za financiranje izpada prihodkov oz. povečanja izdatkov zaradi okoliščin iz prvega odstavka 12. člena ZFisP, to je resen gospodarski upad ali neobičajen dogodek, na katerega ni mogoče vplivati in ima pomembne posledice za finančno stanje sektorja država; ali
 - o financiranje investicij v naslednjih letih;
- četrti odstavek 5. člena ZFisP določa, da se izjemoma lahko ob soglasju ustanovitelja, presežki uporabijo tudi za povečanje premoženja tistih institucionalnih enot, ki imajo v skladu z zakonom premoženje v lasti.

Peti odstavek 5. člena ZFisP določa, da, ne glede na zgoraj opisane namene, lahko po postopku in v primerih, ki so določeni s predpisi, ki urejajo javne finance, ustanovitelj institucionalne enote sektorja država zahteva vplačilo presežkov javnih prihodkov nad javnimi izdatki v proračun ustanovitelja. V 9.m členu ZJF je določen postopek uporabe na ločenem računu zbranih presežkov in primeri, ko lahko ustanovitelj institucionalne enote sektorja država zahteva vplačilo presežkov v državni ali občinski proračun. V skladu s to določbo o uporabi na ločenem računu zbranih presežkov javnega zavoda odloči vlada, vendar le v primeru, da javna agencija oziroma

javni zavod ni zadolžen.

5.5.2 Ugotavljanje poslovnega izida po obračunskem načelu

JRZ oz. JIZ kot posredni proračunski uporabnik skladno z računovodskimi predpisi, ugotavlja tudi presežek po obračunskem načelu oziroma po načelu nastanka poslovnega dogodka.

Presežek, ugotovljen po obračunskem načelu, se zmanjša za presežek, izračunan v skladu z 9.i členom ZJF. Razlika presežka (po predvidevanjih bo presežek po obračunskem načelu vedno večji kot tisti, ki je izračunan skladno z 9.i členom ZJF) se skupaj z neporabljenimi presežki preteklih let porabi v skladu s predpisi in akti o ustanovitvi JRZ oz. JIZ.

5.6 Obravnava letnega popisa sredstev in obveznosti do virov sredstev

Da bi lahko pripravili bilanco stanja, morajo tudi JRZ in JIZ v skladu s 36. členom Zakona o računovodstvu pripraviti letni popis sredstev in obveznosti do virov sredstev, s katerim uskladijo knjigovodsko stanje z dejanskim stanjem (ugotovljenim s popisom oziroma inventuro) na dan 31. 12. tekočega leta.

JRZ oz. JIZ popis sredstev in obveznosti do virov sredstev opravi pred izdelavo letnega poročila, tako, da **pristojni organ, to je upravni odbor, lahko v skladu z internimi akti zavoda pripravi in sprejme sklep o načinu uskladitve knjižnega stanja sredstev in obveznosti do sredstev.**

V skladu s 40. členom Zakona o računovodstvu upravni odbor JRZ oz. JIZ obravnava poročilo o popisu ter odloči o načinu odpisa primanjkljajev, knjiženju presežkov, odpisu neplačanih in zastaranih terjatev ter o morebitnem odpisu sredstev v skladu z aktom o ustanovitvi. Glede na to, da je navedena dokumentacija podlaga za pripravo računovodskih izkazov, je smiselno, da se dokumentacijo potrdi na eni seji pred sejo, na kateri upravni odbor sprejema letno poročilo.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da predlagajo, da upravni odbor obravnava poročilo o popisu in odloči o načinu odpisa primanjkljajev, knjiženju presežkov, odpisu neplačanih in zastaranih terjatev ter o morebitnem odpisu sredstev v skladu z aktom o ustanovitvi, eno sejo pred sejo, na kateri se potrjuje letno poročilo.

Način izvedbe popisa z Zakonom o računovodstvu ni določen. Odgovorna oseba posamezne pravne osebe mora predpisati podrobnejša navodila za popis, ki so lahko v obliki vsakoletnih navodil ali splošnega pravnega akta JRZ oz. JIZ (npr. pravilnik) – v tem primeru splošni akt sprejme upravni odbor.

Popisna komisija po opravljenem popisu sestavi poročilo o popisu, ki ga obravnava upravni odbor, ki hkrati odloči tudi o načinu odpisa primanjkljajev, knjiženju presežkov, odpisu neplačanih in zastarelih terjatev ter o morebitnem odpisu sredstev v skladu z aktom o ustanovitvi. Slednje odločitve upravni odbor zavoda sprejeme v obliki sklepa o načinu uskladitve knjižnega stanja sredstev in obveznosti do virov sredstev, ki praviloma zajema odločitve o naslednjih vsebinah:

1. materialne in druge vrednosti, ugotovljene kot inventurni primanjkljaj, je potrebno izločiti iz knjigovodskih evidenc;
2. materialne vrednosti, ugotovljene kot inventurni višek, je potrebno v količini in vrednosti iz poročila vpisati v evidence sredstev;
3. terjatve, za katere ugotovi popisna komisija, da se sporne, dvomljive, neiztožljive in zastarane, je potrebno zavesti v ustrezno knjigovodsko evidenco;
4. opremo, ki se ne uporablja več (izven uporabe), je potrebno odpisati in izbrisati iz knjigovodske evidence;
5. za ugotovljene inventurne presežke in primanjkljaje osnovnih sredstev je treba zmanjšati poslovni sklad za osnovna sredstva;
6. odpisane terjatve v vrednosti EUR je potrebno knjižiti v breme neplačanih nedavčnih prihodkov;
7. odpišejo in izločijo iz uporabe naj se sledeča sredstva: _____; določiti kaj naj se stori s temi sredstvi, npr. uničijo, prodajo, dajo v zakup;
8. računovodstvo obračuna DDV na odpisane vrednosti sredstev in na inventurne manjke ter na prekomerni kalo, razsip, lom kvar (prodaja blaga in storitev na trgu) v

- skladu s predpisi;
9. pristojni organ ugotavlja, da je popis opravljen;
 10. poročilo o opravljenem popisu skupaj s tem sklepom vodja popisa preda knjigovodstvu v knjiženje;
 11. vodja računovodstva mora do na podlagi tega sklepa uskladiti knjigovodske evidence z ugotovljenim stanjem.

Pri odpisu terjatev je treba upoštevati tudi tretji odstavek 77. člena ZJF in druge veljavne predpise. To pomeni, da je treba pred odpisom terjatev, ko so stroški postopka izterjave v nesorazmerju z višino terjatve, in pred odpisom terjatev, ko se zaradi nevnovčljivosti premoženja dolžnika ugotovi, da terjatve ni mogoče izterjati, pridobiti sklep ministrstva, pristojnega za znanost, s katerim ta dovoljuje odpis terjatve. Odpisi terjatev iz drugih razlogov pa imajo za podlago za odpis druge listine (npr. terjatve do dolžnikov, ki gredo v stečaj, je treba prijaviti v stečajno maso, po končanih stečajnih postopkih pa se odpis izvede na podlagi pravnomočnega sklepa o zaključenem stečajnem postopku, v primeru smrti dolžnika je treba terjatve prijaviti v zapuščinski postopek, če je terjatve s strani dedičev priznana, se jo izterja, oziroma se izvede odpis, če zapustnik nima premoženja, odpis terjatve pa se v tem primeru izvede na podlagi pravnomočnega sklepa o dedovanju).

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da od JRZ oz. JIZ glede odpisa terjatev pridobijo takšno gradivo, da so iz gradiva poleg št. računa, datuma računa, izdajatelja računa, namena, zneska terjatve (glavnica/obresti), datuma nastanka terjatve, datuma zapadlosti terjatve razvidni tudi razlog odpisa terjatve, pravna podlaga na podlagi katere je predlagan odpis terjatve ter da je v primeru odpisa po tretjem odstavku 77. člena priložen sklep ministrstva, pristojnega za znanost.

Če v zavodu pride do odtujitve ali uničenja opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev, trajne izločitve iz uporabe, znižanja tržnih cen za istovrstna sredstva ter v primeru skrajšanja življenjske dobe, ki je bila upoštevana za izračun stopnje za odpis, se na podlagi verodostojnih dokumentov opravi izreden odpis.

JRZ oz. JIZ mora na podlagi podatkov iz poslovnih knjig pred sestavo letnega poročila uskladiti terjatve in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu. Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 108/13) določa, da ustanovitelj pošlje zavodu podatke o svojih terjativah za sredstva dana v upravljanje do 25. januarja, zavod pa mora do 3. februarja v primeru neskladnosti navesti in sporočiti MIZŠ svoje stanje, kar mora ustanovitelj upoštevati. Praviloma poteka to usklajevanje na način, da MIZŠ pošlje zavodu IOP obrazec, ki ga zavod potrdi in vrne MIZŠ.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da od JRZ oz. JIZ ob sprejemu letnega poročila pridobijo poročilo ali informacijo o uskladitvi terjatev in obveznosti z ustanoviteljem.

5.7 Zadolževanje in izdajanje poroštev zavodov

Zadolževanje in izdajanje poroštev javnega sektorja ureja 87. člen ZJF. Posredni uporabniki državnega proračuna, torej tudi JRZ in JIZ, se lahko zadolžujejo in izdajajo poročstva samo pod pogoji, ki jih določi Vlada RS na predlog ministrstva, pristojnega za finance. Skupna višina zadolžitve in izdanih poroštev se določi z zakonom, ki ureja izvrševanje proračuna za posamezno leto. Vlada RS na predlog ministra, pristojnega za finance, izda seznam pravnih oseb, pogoje in postopke, ki jih morajo pravne osebe oziroma predstavniki ali pooblaščenki države v organih teh pravnih oseb upoštevati pri zadolževanju in izdajanju poroštev, kar podrobneje določa podzakonski pravni akt. Pravilnik o pošiljanju podatkov o stanju in spremembah zadolžitve pravnih oseb javnega sektorja in občin (Uradni list RS, št. 3/13) določa katere podatke o stanju in spremembah svoje zadolženosti morajo Ministrstvu za finance pošiljati zavodi.

Zadolževanje JRZ oz. JIZ:

Zadolževanje po Uredbi o pogojih in postopkih zadolževanja pravnih oseb iz 87. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 112/09): za dolgoročno zadolževanje ali kratkoročno zadolževanje, ki presega 2 mio oziroma 4 mio EUR, mora zavod predhodno pridobiti mnenje MIZŠ, preden lahko spelje postopek in pridobi dokončno soglasje Ministrstva za finance k zadolžitvi. MIZŠ izda mnenje za vsak postopek posebej. Iz vloge zavoda, ki jo pošlje na MIZŠ,

morajo biti razvidni: razlogi za zadolževanje zavoda, akt, na podlagi katerega se pravna oseba namerava zadolžiti, viri za odplačilo zadolžitve, pri čemer se presoja tudi upravičenost investicije in sposobnost odplačevanja zadolžitve. Priložiti je treba tudi vlogo, ki se jo pošilja na Ministrstvo za finance. **Vse zadolžitve po Uredbi o pogojih in postopkih zadolževanja pravnih oseb iz 87. člena Zakona o javnih financah morajo biti načrtovane v letnem Programu dela in finančnem načrtu JRZ oz. JIZin razkrite v Letnem poročilu.**

Kratkoročno zadolževanje v okviru Sistema enotnega upravljanja s prostimi denarnimi sredstvi pri Ministrstvu za finance: JRZ in JIZ se lahko vključijo v Sistem enotnega upravljanja s prostimi denarnimi sredstvi pri Ministrstvu za finance, prek katerega se lahko v primeru likvidnostnih težav pridobi kratkoročno likvidnostno posojilo do enega leta.

Soglasje, ki ga MIZŠ poda k Programu dela in finančnemu načrtu, ne pomeni hkrati tudi soglasja ali mnenja na zadolževanje zavoda na podlagi Uredbe o pogojih in postopkih zadolževanja pravnih oseb iz 87. člena Zakona o javnih financah. JRZ oz. JIZ mora za ta namen pridobiti posebno mnenje MIZŠ.

5.8 Ustanovitev gospodarske družbe po 77. členu ZZrID

V skladu s 77. členom ZZrID JRZ ne glede na zakon, ki ureja javne finance, lahko zaradi prenosa znanja v družbo oziroma gospodarstvo, ustanovi gospodarsko družbo. Gospodarsko družbo JRZ ustanovi skladno z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, in vanjo vstopa z intelektualno lastnino, pridobljeno z izvajanjem znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Intelektualna lastnina mora biti veljavno vrednotena na dan sklenitve družbene pogodbe skladno s postopki, ki urejajo intelektualno lastnino. Pri tem JRZ kot ustanovitelj odgovarja za obveznosti ustanovljene pravne osebe do višine svojega kapitalskega vložka.

Način vrednotenja intelektualne lastnine, postopek izbire zasebnega soustanovitelja, postopek in pogoji ustanavljanja gospodarske družbe ter strategija izstopa iz ustanovljene pravne osebe morajo biti opredeljeni v posebnem aktu JRZ, ki ga sprejme upravni odbor in h kateremu poda soglasje Vlada RS. Določila, ki se nanašajo na posamičen primer ustanovitve gospodarske družbe, morajo biti opredeljena v družbeni pogodbi.

Za ustanovitev gospodarske družbe, ki mora temeljiti na družbeni pogodbi, JRZ potrebuje soglasje ustanovitelja (Vlada RS), in sicer na predlog upravnega odbora. Pripravljena mora biti vsa potrebna dokumentacija, na podlagi katere lahko ustanovitelj (Vlada RS) sprejme odločitev.

6 INVESTICIJE IN RAVNANJE S STVARNIM PREMOŽENJEM

6.1 Ravnanje s stvarnim premoženjem

6.1.1 Ravnanje s stvarnim premoženjem v lasti (JRZ)

JRZ so v skladu z ZZrID postali lastniki stvarnega premoženja, pridobljenega iz javnih in drugih virov. Prenos lastninske pravice za premoženje, s katerim so JRZ-i upravljali na dan uveljavitve tega zakona, se uredi v petih letih, stvarno premoženje pridobljeno po uveljavitvi tega zakona pa je že takoj v lasti JRZ (60. in 105. člen ZZrID).

S stvarnim premoženjem, ki ga ima JRZ v lasti, ravna v skladu s četrtem odstavkom 2. člena Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18; v nadaljevanju: ZSPDLSL-1), ZZrID, aktom o ustanovitvi in statutom. Pred sklenitvijo pravnega posla, s katerim odtuji ali obremeni stvarno premoženje, katerega pogodbeno vrednost presega 50.000 evrov, in pred brezplačno odtujitvijo ali obremenitvijo stvarnega premoženja, je JRZ dolžan pridobiti pisno soglasje vlade. Pravni posli, sklenjeni brez predhodnega pisnega soglasja, so nični.

V skladu z četrnim odstavkom 2. člena ZSPDSLS-1 se določbe o:

- načelih ravnanja iz II. poglavja ZSPDSLS-1 – Načela ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti,
- postopkih ravnanja iz V. poglavja ZSPDSLS-1 – Postopki ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti in
- evidencah premoženja iz VIII. poglavja ZSPDSLS-1 – Evidenca premoženja v lasti ali v uporabi države in samoupravnih lokalnih skupnosti,

razen 29. člena ZSPDSLS-1, uporabljajo tudi za stvarno premoženje v lasti javnih zavodov, če zakon ne določa drugače. Glede na navedeno, se za potrebe uspešne realizacije posameznih postopkov ravnanja s stvarnim premoženjem (postopkov pridobivanja, razpolaganja, upravljanja in najemanja tega premoženja) uporabljajo določbe ZSPDSLS-1 glede pravnega pregleda in ocenitve premoženja, izbire ustrezne metode in izvedbe ustreznega postopka ravnanja s stvarnim premoženjem. Vse navedeno je tudi predmet pregleda s strani pristojne službe ministrstva ob pripravi vladnega gradiva, na podlagi katerega se pridobi pisno soglasje vlade, skladno s tretjim odstavkom 60. člena ZZrID.

Prenos lastninske pravice za nepremično premoženje, ki ga na dan uveljavitve ZZrID JRZ upravljajo, in druga premoženjsko pravna razmerja v zvezi s tem ter vknjižba lastninske pravice v zemljiško knjigo se uredi v petih letih po uveljavitvi ZZrID na podlagi pogodbe o brezplačnem prenosu med RS in JRZ po stanju na dan začetka uporabe ZZrID.

Prenos lastninske pravice za premično premoženje, ki ga na dan uveljavitve ZZrID JRZ upravljajo, in druga premoženjsko pravna razmerja v zvezi s tem se uredi v petih letih po uveljavitvi ZZrID. Prenos lastninske pravice na premičnem premoženju, ki ga imajo na dan uveljavitve ZZrID JRZ v upravljanju, se evidentira v skladu s predpisi, ki urejajo materialno in finančno poslovanje javnih zavodov.

Za izvrševanje prenosa lastninske pravice za nepremično in premično premoženje in za vpis stvarno pravnih sprememb v zemljiško knjigo in druge javne evidence v rokih, določenih z ZZrID, so pooblaščen direktorji JRZ. Po vknjižbi lastninske pravice na nepremičninah iz predprejšnjega odstavka v zemljiško knjigo JRZ predlagajo izbris RS kot upravljavca v zemljiškem katastru in katastru stavb. O pravnomočno izvedenih prenosih lastninske pravice direktor sproti obvešča ministrstvo, pristojno za znanost.

Sredstva, pridobljena iz ravnanja s stvarnim premoženjem, se uporabijo za amortizacijo, investicije, investicijsko vzdrževanje in opremo.

6.1.2 Ravnanje s stvarnim premoženjem v upravljanju (JIZ)

Premoženje, ki ga uporabljajo JIZ, je last ustanovitelja in ga imajo JIZ v upravljanju. Upravljalci nepremičnega stvarnega premoženja države so JIZ, ki jih kot upravljavce določi Vlada RS s sklepom ali pa jim je pravica upravljanja nepremičnega premoženja države podeljena z zakonom ali aktom o ustanovitvi. Upravljalci premičnega premoženja države so JIZ, ki so to premoženje dobili v uporabo na podlagi pravnega posla ali na podlagi drugega pravnega naslova. Podlaga za določitev novega upravljavca premičnega premoženja je pisni dogovor o prenosu premoženja med starim in novim upravljavcem.

Ravnanje (pridobivanje, razpolaganje, upravljanje in najemanje) s stvarnim premoženjem države urejata ZSPDSLS-1 in Uredba o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 31/18).

V skladu s prvim odstavkom 5. člena ZSPDSLS-1, ki ga noben upravljavec trajno ne potrebuje za opravljanje svojih nalog, prodati ali z oddajo v najem ali na drug ustrezen način zagotoviti njegovo gospodarno rabo. Postopke ravnanja s stvarnim premoženjem je treba voditi učinkovito, s čim manjšimi stroški in na podlagi metod, ki omogočajo najugodnejše rezultate za državo. ZSPDSLS-

1 v prvem odstavku 49. člena določa metode razpolaganja z nepremičnim premoženjem države, ki se smiselno uporabljajo tudi pri pravnih poslih upravljanja z nepremičnim premoženjem (oddaja v najem, obremenjevanje, itd):

- javna dražba,
- javno zbiranje ponudb in
- neposredna pogodba.

O brezplačni odsvojitvi nepremičnega premoženja države odloča vlada, o drugih pravnih poslih ravnanja s stvarnim premoženjem države pa v imenu in za račun države odloči in sklene pravni posel predstojnik upravljavca ali predstojnik upravljavca bodočega premoženja ali funkcionar oziroma javni uslužbenec, ki sta zaposlena v organu in ju predstojnik za to pooblasti. Pooblastilo se podeli za posamezni pravni posel. Javni zavod, ki je upravljavec nepremičnega premoženja države, je pred sklenitvijo pravnega posla, katerega pogodbeni vrednost presega 10.000 EUR, dolžan pridobiti predhodno pisno soglasje, ki ga v imenu ustanovitelja dajejo ministrstva ali vladne službe, na katerih delovnem področju deluje navedeni upravljavec. Pravni posli, ki so sklenjeni brez predhodnega pisnega soglasja pristojnega organa, so nični. Pristojni organ o izdaji soglasja, ki je obvezna priloga pravnega posla, odloči v 30 dneh po prejemu osnutka pravnega posla (prvi in drugi odstavek 29. člena ZSPDSLS-1).

Če JIZ, ki je upravljavec določenega stvarnega premoženja države, nima več potrebe po uporabi tega premoženja, ga lahko prenese v upravljanje MIZŠ.

Razpolaganje s stvarnim premoženjem, s katerim upravljajo javni zavodi, se izvaja skladno:

- z drugim odstavkom 20. člena Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnost (za vsako razpolaganje z nepremičnim premoženjem brez omejitve vrednosti) oziroma
- z drugim odstavkom 21. člena Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnost (za razpolaganje s premičnim premoženjem v posamični vrednosti nad 10.000 EUR) ter

na podlagi sklepa vlade, v katerem je določena skupna vrednost pravnih poslov razpolaganja, ki jih bodo navedeni upravljavci lahko izvedli v tekočem letu.

Ministrstvo za javno upravo (v nadaljevanju: MJU), ki je, skladno z določili Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnost določeno kot ministrstvo, pristojno za sistem ravnanja s stvarnim premoženjem, letno na osrednjem spletnem mestu državne uprave objavlja posodobljen seznam nepremičnin in premičnin, namenjenih za razpolaganje ter sproti objavlja porabljeno skupno vrednost pravnih poslov razpolaganja s stvarnim premoženjem. Izmenjava podatkov se, skladno z 22. členom Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnost in petim odstavkom 7. člena Uredbe o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnost, izvaja prek »napovedi o sklenitvi pravnega posla razpolaganja s stvarnim premoženjem in načrtovani porabi skupne vrednosti pravnih poslov« na način, ki omogoča nadaljnjo obdelavo in evidentiranje prejetih podatkov.

V primeru oddaje prostorov mora za sklenitev najemne pogodbe z zasebnim subjektom izvesti predpisan postopek, ki bo omogočil najugodnejši rezultat oziroma izkupiček od oddaje v najem.

V 65. členu ZSPDSLS-1 so taksativno naštet primeri, ko je dopustna sklenitev neposredne najemne pogodbe, in sicer je to med drugim mogoče, ko je predvideni letni prihodek od oddaje v najem nepremičnin nižji od 5.000 EUR, vendar to ne pomeni, da se ne smeta uporabiti drugi dve metodi, ker je potrebno v vsakem posameznem postopku upoštevati načela, ki določajo, da se postopek ravnanja s stvarnim premoženjem vodi na podlagi metode, ki omogoča najugodnejše rezultate za državo, in na način, ki zagotavlja enakopravno obravnavo vseh udeležencev.

MIZŠ je dolžno, skladno z drugim odstavkom 29. člena Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti, o izdaji soglasja k sklenitvi pravnega posla ravnanja s stvarnim premoženjem države, katerega pogodbeni vrednost presega 10.000 EUR, odločiti v 30. dneh po prejemu osnutka pravnega posla. Za potrebe takojšnjega pristopa k pripravi soglasja je k vlogi, poleg osnutka pravnega posla, potrebno priložiti še sledečo dokumentacijo:

- kopijo elektronske pošte »napovedi o sklenitvi pravnega posla razpolaganja s stvarnim premoženjem in načrtovani porabi skupne vrednosti pravnih poslov« (22. člen Zakona o

stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnost) oz. sklic na obstoječo zadevo MIZŠ, ki je odprta za potrebe uvrstitve v načrt razvojnih programov (za primer pridobivanja stvarnega premoženja);

- pravni pregled (31. člen Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnost), v katerem je poleg obveznih sestavin (pregled zemljiškoknjižnega stanja ali registrskega stanja, stvarnih ali obligacijskih pravic v korist tretjih oseb in urejenosti evidenc stvarnega premoženja) opisan tudi sam postopek, ki je podlaga za odločitev o pravnem poslu – cenitev premoženja in določitev izklicne/izhodiščne vrednosti premoženja, utemeljitev izbire metode v primeru razpolaganja s stvarnim premoženjem oz. utemeljitev potrebe po pridobitvi stvarnega premoženja, zapisnik, odločitev, ipd.. V primeru, da je bila za pridobitev stvarnega premoženja izdelana investicijska dokumentacija, ki še ni bila posredovana MIZŠ, se jo tudi priloži. Običajno investicijska dokumentacija vključuje vso prej navedeno dokumentacijo, zato slednje ni potrebno ločeno pripravljati, v kolikor je ta že vključena – priporočljivo pa je, da je posebej izpostavljena.

Soglasje MIZŠ je obvezna priloga pravnega posla. Pravni posli, ki so sklenjeni brez predhodnega pisnega soglasja pristojnega organa, so nični. Ob tem pa je potrebno ločiti primere iz določbe 4. alineje šestega odstavka 2. člena Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnost, ki predvideva izključitev uporabe določil ZSPDSL-1 v primeru sklepanja pravnih poslov pridobivanja po določilih ZJN-3 (posli z elementi javnega naročanja).

Pri oddaji premoženja v najem opozarjamo na določilo 80. člena ZJF, ki določa, da **so najemnine od oddaje stvarnega premoženja v najem prihodek proračuna države oziroma občine, ki je lastnik premoženja, če ni s posebnim zakonom drugače določeno. Kar pomeni, da je prejemnik najemnin, ko JIZ odda v najem nepremičnine, ki so v lasti države, državni proračun.**

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da se upravni odbor seznaní s poročilom o realizaciji načrta ravnanja z nepremičnim in premičnim premoženjem, o katerem mora JIZ poročati MIZŠ predvidoma v februarju za preteklo leto v okviru sprejemanja letnega poročila.

6.2 Investicijska vlaganja

6.2.1 Investicijska vlaganja – splošno (velja za JRZ in JIZ)

JRZ in JIZ morajo pri vodenju investicij investicijsko in projektno dokumentacijo pripravljati skladno z Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (Uradni list RS, št. 60/06, 54/10 in 27/16, v nadaljevanju UEM) in predpisi o načrtovanju in gradnji objektov. UEM je ob drugih javnofinančnih predpisih podlaga za načrtovanje, kreiranje in izvajanje investicij v zavodih, v objekte in opremo. To pomeni, da mora biti upoštevana tudi pri odločanju upravnega odbora o posameznih investicijah. Uredba med drugim določa različne vrste investicijske dokumentacije glede na vrednost investicije, podrobno vsebino dokumentacije, ne glede na vire financiranja investicije in postopke ter udeležence pri pripravi in ocenjevanju investicijske dokumentacije ter odločanju o investicijah.

Mejne vrednosti, ki določajo pripravo in obravnavo posamezne vrste investicijske dokumentacije po **stalnih cenah z vključenim davkom na dodano vrednost**, so:

- pri projektih z ocenjeno vrednostjo pod 100.000 EUR se vsebina investicijske dokumentacije lahko ustrezno prilagodi (poenostavi), vendar mora vsebovati vse ključne prvine, potrebne za odločanje o investiciji in zagotavljanje spremljanja učinkov;
- za investicijske projekte pod vrednostjo 300.000 EUR je treba zagotoviti dokument identifikacije investicijskega projekta, in sicer:
 - o pri tehnološko zahtevnih investicijskih projektih;
 - o pri investicijah, ki imajo v svoji ekonomski dobi pomembne finančne posledice (npr. visoki stroški vzdrževanja);
 - o kadar se investicijski projekti (so)financirajo s proračunskimi sredstvi.
- za investicijske projekte z ocenjeno vrednostjo med 300.000 in 500.000 EUR najmanj dokument identifikacije investicijskega projekta;

- za investicijske projekte nad vrednostjo 500.000 EUR dokument identifikacije investicijskega projekta in investicijski program;
- za investicijske projekte nad vrednostjo 2.500.000 EUR dokument identifikacije investicijskega projekta, predinvesticijska zasnova in investicijski program.

UEM sicer izrecno ne zahteva potrditve investicijske dokumentacije s strani upravnega odbora. Določa, da jo mora potrditi investitor, nato pa je od notranje organizacije in pristojnosti organov zavoda odvisno ali jo potrdi direktor ali upravni odbor. Na JRZ in JIZ je za potrditev dokumentacije pristojen upravni odbor (9. točka drugega odstavka 69. člena ZZrID). Priporočamo, da upravni odbor obravnava posamezne vrste investicijske dokumentacije v določenem časovnem sosledju, kot jih določa UEM, da se zagotovi skladnost s finančnim načrtom.

Priporočamo, da se investicijska dokumentacija obravnava na upravnem odboru, preden je investicija umeščena v Program dela in finančni načrt JRZ oz. JIZ.

Investicijska dokumentacija se razlikuje od projektne dokumentacije, ki jo je treba pripraviti na podlagi zakonodaje, ki ureja graditev objektov. Upravni odbor mora biti pozoren, da se investicijska dokumentacija pripravi pred oziroma na način, da projektna dokumentacija (npr. projekt za gradbeno dovoljenje) ne prejudicira variante, ki je upravni odbor še ni potrdil.

Soglasje, ki ga MIZŠ poda k Programu dela in finančnemu načrtu zavoda, ne pomeni hkrati tudi potrditve investicijskih projektov, ki so financirani ali sofinancirani iz državnega proračuna ali iz sredstev EU. MIZŠ investicijske projekte potrdi s posebnim sklepom ali drugim aktom, v primeru sredstev EU pa ob upoštevanju EU in nacionalnih pravil in postopkov, ki so opredeljeni za EU sredstva.

V primerih, ko so kot finančni vir za investicije predvidena proračunska sredstva (vključno s sredstvi EU), MIZŠ na osnovi dokumentacije pripravljene in potrjene skladno z UEM izvede uvrstitev investicije v načrte razvojnih programov MIZŠ.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da pri odločanju o novih vlaganjih v JRZ oz. JIZ:

- upravni odbor pred pričetkom priprave investicijske dokumentacije, upoštevajoč UEM, na osnovi pisne obrazložitve in utemeljitve, ki ju pripravi vodstvo zavoda, sprejme stališče glede predlagane investicije, ki je obvezna podlaga za pripravo investicijske dokumentacije,
- da se skrbno preverijo viri financiranja investicije in njihova vzdržnost (večjih investicij se praviloma ne financira s kratkoročnimi viri) ter da se upošteva finančna zmožnost JRZ oz. JIZ (glede na likvidnostno sposobnost, obstoječo zadolžitev, višino zapadlih obveznosti do dobaviteljev in do uporabnikov enotnega kontnega načrta, ipd.).

6.2.2 Investicijska vlaganja JRZ

JRZ lahko pridobijo namenska sredstva za raziskovalno opremo, raziskovalno infrastrukturo, investicije in investicijsko vzdrževanje. V okviru stabilnega financiranja in plačanih raziskovalnih urah pa se zagotavljajo sredstva za amortizacijo.

6.2.2.1 Raziskovalna oprema in raziskovalna infrastruktura

Način in področja razvoja raziskovalne infrastrukture določa strateški dokument države Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture, ki ga sprejme vlada na predlog ministrstva, pristojnega za znanost. Sredstva za vzpostavitev raziskovalne infrastrukture se dodeljujejo prek javnih razpisov oziroma javnih pozivov, ki jih izvaja ARRS ali ministrstvo, pristojno za znanost. Sredstva za nakup raziskovalne opreme se dodeljujejo prek javnih razpisov oziroma javnih pozivov, ki jih izvaja ARRS ali ministrstvo, pristojno za znanost.

6.2.2.2 Investicije in investicijsko vzdrževanje

Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JRZ se določijo v skladu z letnim načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja JRZ, ki je sestavni del letnega programa dela (to je programa dela in finančnega načrta) JRZ, in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost.

Sredstva za investicije so namenjena zagotavljanju pogojev za izvajanje dejavnosti JRZ. Namenijo se za gradnjo, rekonstrukcijo, obnovo, pridobivanje oziroma najemanje stvarnega premoženja.

Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje se dodelijo na podlagi razpoložljivih sredstev v okviru Načrta razvojnih programov.

JRZ se sredstva za investicijsko vzdrževanje določijo na podlagi meril, opredeljenih v sklepu ministrstva, pristojnega za znanost. Nakažejo se mu na podlagi pogodbe o sofinanciranju, sklenjene med ministrstvom, pristojnim za znanost, in JRZ.

6.2.2.3 Sredstva za amortizacijo v okviru stabilnega financiranja in plačil po raziskovalnih urah

V okviru stabilnega financiranja se prejemnikom stabilnega financiranja, torej tudi JRZ, zagotavljajo tudi sredstva za financiranje amortizacije, in sicer:

- V okviru ISF-O so zagotovljena tudi sredstva za vzdrževanje in obnavljanje nepremičnin in opreme v zvezi z opravljanjem znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja, ki zajema stroške investicijskega vzdrževanja, obnove, rekonstrukcije in adaptacije stavb in prostorov, v katerih poteka izvajanje raziskovalne oziroma infrastrukturne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja, in amortizacijo opreme in drugih osnovnih sredstev, ki niso neposredno vezana na izvajanje raziskovalnih programov oziroma projektov, so pa osnova za izvajanje raziskovalne oziroma infrastrukturne dejavnosti, s katerima se uresničuje Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija Slovenije.
- V okviru PSF-O za financiranje raziskovalnih programov sredstva za financiranje amortizacije raziskovalne opreme ob upoštevanju obsega, ki je neposredno potreben za izvajanje raziskovalnega dela. Obseg uporabe posamezne raziskovalne opreme mora prejemnik stabilnega financiranja izkazati z evidenco uporabe raziskovalne opreme ali s pomočjo verodostojno postavljenih ključev za delitev stroškov amortizacije.
- V okviru PSF-O iz sredstev za (so)financiranje usposabljanja mladih raziskovalcev so zagotovljena tudi sredstva za amortizacijo manjše raziskovalne opreme, ki jo uporablja posamezni mladi raziskovalec v okviru usposabljanja in se predvidoma amortizira v času usposabljanja.
- V okviru RSF-O se lahko financira amortizacija raziskovalne opreme in raziskovalne infrastrukture, če je predmet financiranja RSF-O.
- V okviru PNR se zagotavlja tudi financiranje amortizacije raziskovalne opreme v obsegu in na način, ki je s to uredbo določen za financiranje in spremljanje raziskovalnih projektov.

Sredstva, ki jih JRZ v okviru stabilnega financiranja nameni za pokritje stroškov amortizacije uporabljene raziskovalne opreme oziroma druge opreme, mora v nadaljnjem koraku nameniti za nakup, s katerim nadomesti ali obnovi potrebno raziskovalno opremo oziroma drugo opremo. Iz sredstev, ki jih je JRZ prejel za pokritje stroškov amortizacije, mora najpozneje v petih letih od zaključka leta, v katerem je prejel sredstva, izvesti postopek nakupa nove raziskovalne opreme oziroma druge opreme.

V okviru dejavnosti, ki se prek ARRS financira na podlagi vrednosti raziskovalne ure (raziskovalni projekti) so zagotovljena tudi sredstva za strošek raziskovalne opreme, ki se prizna v višini obračunane amortizacije ob upoštevanju obsega uporabljene raziskovalne opreme, neposredno potrebne za izvedbo posameznega raziskovalnega projekta. Obseg uporabe posamezne raziskovalne opreme mora raziskovalna organizacija izkazati z evidenco uporabe raziskovalne opreme oziroma verodostojno postavljenimi ključi.

Zgoraj navedeno je določeno z Uredbo o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije.

6.2.3 Investicijska vlaganja JIZ

6.2.3.1 Sredstva za nakup opreme in raziskovalne infrastrukture

Sredstva nakup opreme ter raziskovalne infrastrukture se JIZ določijo (ob drugih namenih) s pogodbo med JIZ in ministrstvom, pristojnim za znanost, ob upoštevanju letnega programa dela JIZ in finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost.

6.2.3.2 Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje

Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje JIZ se določijo v skladu z letnim načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja JIZ, ki je sestavni del letnega programa dela, to je programa dela in finančnega načrta, JIZ in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost.

Sredstva za investicije so namenjena zagotavljanju pogojev za izvajanje dejavnosti JIZ. Namenijo se za gradnjo, rekonstrukcijo, obnovo, pridobivanje oziroma najemanje stvarnega premoženja. Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje se dodelijo na podlagi razpoložljivih sredstev v okviru Načrta razvojnih programov.

Sredstva za investicijsko vzdrževanje se določijo ob upoštevanju letnega programa dela (program dela in finančni načrt) JIZ in finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost, s pogodbo iz 36. člena ZZrID.

7. NADZOR NAD DELOVANJEM JRZ oz. JIZ

V skladu s 50. členom Zakona o zavodih nadzor nad zakonitostjo dela zavoda opravljajo pristojni državni organi. Nadzor nad finančnim poslovanjem zavoda opravljajo pristojni državni organi oziroma pooblaščen organizacije. Nadzor nad strokovnostjo dela zavoda opravljajo z zakonom določeni strokovni organi.

Učinkovit nadzor nad porabo javnih sredstev je nujen in bistven element zagotavljanja zakonitega in smotnega delovanja vseh, ki so sestavni del javnega sektorja. V teoriji najdemo več različnih razvrstitev nadzorov, zato v nadaljevanju navajamo dve izmed njih, to sta zunanji in notranji nadzor.

7.1 Zunanji nadzor

Zunanji nadzor nad različnimi področji poslovanja zavoda izvajajo pristojne državne inštitucije, npr. Računsko sodišče RS, inšpekcijske službe, ministrstva, Informacijski pooblaščenec ali pa komercialni revizorji itd.

Posebne določbe glede nadzora vsebuje tudi ZZrID, ki v 91. členu določa nadzor ARRS nad porabniki proračunskih sredstev in v 92. členu nadzor ministrstva nad porabniki proračunskih sredstev.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da upravnemu odboru predlagajo, da se dogovori z direktorjem JRZ oz. JIZ, da jih redno seznanja z uvedenimi nadzori zunanjih nadzornih organov, njihovimi ugotovitvami in zahtevanimi popravljivimi ukrepi ter samo izvedbo ukrepov.

7.1.1 Nadzor Računskega sodišča RS

Računsko sodišče RS je najvišji organ kontrole državnih računov, državnega proračuna in celotne javne porabe. Njegovo delovanje je urejeno z Zakonom o računskem sodišču (Uradni list RS, št. 11/01 in 109/12). Računsko sodišče RS z revizijami preverja pravilnost oz. skladnost poslovanja zavodov s predpisi in usmeritvami, smotrnost poslovanja³⁷ ter akte o preteklem kakor tudi akte o načrtovanem poslovanju zavoda. V revizijskih poročilih razkriva napake, pomanjkljivosti, nepravilnosti in nesmotnosti v poslovanju, za katere je bilo v postopku revizije ocenjeno, da so tako pomembne, da jih je treba razkriti.

Na podlagi izvedene revizije pravilnosti poslovanja ali računovodskih izkazov Računsko sodišče RS izrazi mnenje, ki je lahko pozitivno mnenje, negativno mnenje, mnenje s pridržkom, mnenje s pojasnjevalnim odstavkom ali pa izrek mnenja zavrne. Mnenje pri revizijah smotrnosti poslovanja je vedno izraženo opisno, natančno izraža povezave med revizijskimi vprašanji, uporabljenimi metodami, revizijskimi razkritji in priporočili.

Mnenje o poslovanju, ki ga poda Računsko sodišče RS, mora spoštovati vsak državni organ, organ lokalne skupnosti in uporabnik javnih sredstev, na čigar poslovanje se mnenje nanaša.

Cilj vsake revizije je odprava v revizijskem poročilu razkritih nepravilnosti oziroma nesmotnosti in preprečevanje njihovega ponavljanja v prihodnosti. V kolikor zavod nepravilnosti ali nesmotnosti ni odpravil do izdaje revizijskega poročila, mu Računsko sodišče RS naloži izvedbo popravljivih ukrepov s posebno zahtevo za predložitev odzivnega poročila. To pomeni, da mora zavod o izvedbi popravljivih ukrepov Računskemu sodišču RS pisno poročati v določenem roku, Računsko sodišče RS pa nato oceni, ali so popravljivi ukrepi zavoda izvedeni zadovoljivo ali nezadovoljivo.

³⁷ Pojem smotrnosti zajema gospodarnost (varčnost), učinkovitost in uspešnost poslovanja javnega zavoda.

7.1.1.1 Odgovornost upravnega odbora za ugotovljene nepravilnosti in mnenje

Iz določb Zakona o zavodih, področnih zakonov in notranjih aktov JRZ oz. JIZ izhaja, da je za zakonitost dela zavoda odgovoren direktor JRZ oz. JIZ zavoda, ki organizira in vodi delo in poslovanje JRZ oz. JIZ ter tudi zastopa in predstavlja JRZ oz. JIZ. Računsko sodišče RS ob ugotovitvi določenih nepravilnosti/nesmotrnosti in zahtevi po odzivnem poročilu ne opredeli, kdo znotraj javnega zavoda mora sprejeti/izvesti ukrepe za odpravo posamezne ugotovljene nepravilnosti. Enako kot za zakonitost poslovanja JRZ oz. JIZ je tudi za izpolnitev teh zahtev odgovoren direktor JRZ oz. JIZ.

Upravni odbor mora podrobno proučiti vsako revizijsko poročilo Računskega sodišča RS, še zlasti, če je zavodu izrečeno negativno mnenje ali mnenje s pridržkom. Smiselno je, da upravni odbor s sklepom naloži direktorju konkretne ukrepe in ravnanja, ki se mu zdijo smiselna in potrebna za odpravo ugotovljenih nepravilnosti in izvedbo popravljanih ukrepov, ki jih je Računsko sodišče RS naložilo JRZ oz. JIZ. Prav tako je smiselno, da direktorju naloži poročanje o realizaciji potrebnih aktivnosti in ukrepov.

V primeru nezadovoljive odprave nepravilnosti lahko Računsko sodišče RS pozove drug pristojni organ, da zadovolji odpravo nepravilnosti in mu o tem poroča. V primeru, da JRZ oz. JIZ ni zadovoljivo odpravil "pomembne nepravilnosti", pa Računsko sodišče RS izda Sklep o hudi kršitvi obveznosti dobrega poslovanja, ki ima za obvezno posledico posebno sporočilo za javnost, obvestilo Državnemu zboru RS ter poziv za razrešitev odgovorne osebe – direktorja JRZ oz. JIZ.

7.1.2 Nadzor ARRS

91. člen ZZrID določa, da nadzor, ki ga opravlja ARRS, vključuje nadzor nad zakonitostjo glede namenske porabe sredstev, ki jih dodeljuje po ZZrID. Izvedbo nadzora lahko ARRS naroči pooblaščenim revizijski družbi. Prejemniki sredstev, ki jih financira ARRS, morajo v skladu s splošnim aktom ARRS pošiljati podatke o rezultatih znanstvenoraziskovalne dejavnosti in porabi proračunskih sredstev. ARRS o opravljenih nadzorih sprejme poročila, ki jih objavi na svojih spletnih straneh³⁸.

7.1.3 Nadzor ministrstva

92. člen ZZrID določa, da nadzor, ki ga opravlja ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo vključuje nadzor nad namensko porabo sredstev, ki jih dodeljuje ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo po ZZrID. Prejemniki sredstev, ki jih na podlagi ZZrID financira ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo, morajo v skladu s podzakonskim predpisom iz 54. člena ZZrID ministrstvu pošiljati podatke o rezultatih znanstvenoraziskovalne dejavnosti in porabi proračunskih sredstev.

Ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo, lahko naroči revizijo računovodskih izkazov JRZ v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje.

7.1.4 Upravni odbor kot pobudnik/naročnik zunanje revizije

Včasih, še zlasti ob prevzemu funkcije novega direktorja zavoda (ali pa ob sumu na nepravilnosti pri poslovanju), se zgodi, da direktor zavoda ali pa **upravni odbor zavoda zaprosi Računsko sodišče RS, da v zavodu opravi revizijo**. Tako prošnjo bo Računsko sodišče RS obravnavalo kot pobudo za izvedbo revizije, pri čemer samostojno določa, katere revizije bo izvedlo v posameznem obdobju.

Lahko pa **upravni odbor zavoda vedno sprejme sklep o izvedbi (zunanje) revizije v zavodu, ki jo izvajajo komercialni revizorji, vendar morajo biti zanjo zagotovljena sredstva v finančnem načrtu zavoda**. Skladno s 15. točko drugega odstavka 69. člena ZZrID upravni odbor imenuje zunanje revizorje za pregled finančnega poslovanja JRZ oz. JIZ.

Upravni odbor pa **mora sprejeti sklep o izvedbi zunanje revizije**, to je za revizijo računovodskih

³⁸ Povezava do spletne strani ARRS: <https://www.arrs.si/sl/finan/nadzor/>

izkazov na način, kot ga določa zakon, ki ureja zunanjo revizijo (to je zakonom, ki ureja revidiranje), **v primeru presežka odhodkov nad prihodki po obračunskem načelu na javni službi, drugi dejavnosti ali na ravni JRZ oz. JIZ** (šestnajsti odstavek 79. člena ZZrID).

7.2 Notranji nadzor

Notranji nadzor je nadzor, ki ga na posameznih področjih poslovanja izvajajo lastni zaposleni, npr. vodstvena kontrola direktorja in vodij organizacijskih enot, kontrolne aktivnosti zaposlenih v procesih dela (npr. kontrolne aktivnosti v postopku nabave, kontrolne aktivnosti pred izplačilom sredstev ipd.), lastni notranji revizorji, strokovne komisije, ipd. V okvir notranjega nadzora štejemo tudi t. i. **notranji nadzor javnih financ**, ki ga mora na podlagi 100. člena ZJF vzpostaviti predstojnik proračunskega uporabnika. Notranji nadzor javnih financ predstavlja sistem notranjega kontroliranja v zavodih oziroma je sistem postopkov in metod, s katerimi zavod zagotavlja:

- skladnost poslovanja s predpisi,
- smotrno uporabo sredstev,
- varovanje sredstev pred goljufijami in malomarno uporabo ter
- pravočasno, celovito in zanesljivo informiranje.

Notranji nadzor javnih financ obsega pet področij delovanja zavodov, in sicer kontrolno okolje, upravljanje tveganj, kontrolne aktivnosti, informiranje in komuniciranje ter aktivnosti spremljanja. Ustreznost vzpostavljenega notranjega nadzora javnih financ direktor zavoda vsako leto oceni v okviru letnega poročila, ko izpolni in na AJ PES odda predpisano Izjavo o oceni notranjega nadzora javnih financ. Navedena izjava je tudi del letnega poročila (Poročila o doseženih ciljih in rezultatih zavoda (glej poglavje 5.2 tega gradiva)).

Del notranjega nadzora javnih financ je tudi notranje revidiranje.

7.2.1 Notranje revidiranje

Notranje revidiranje je neodvisna in nepristranska dejavnost dajanja zagotovil in svetovanja, zasnovana za dodajanje vrednosti in izboljševanje delovanja zavoda. Pomaga mu uresničevati njegove cilje s sistematičnim in metodičnim ocenjevanjem in izboljševanjem uspešnosti upravljanja tveganj, kontrolnih postopkov in upravljanja zavoda.

Notranje revidiranje izvajajo notranji revizorji. Pri tem morajo upoštevati določbe ZJF, predpise, izdane na njegovi podlagi, ki urejajo notranji nadzor javnih financ, Usmeritve za državno notranje revidiranje³⁹ in Stališča Urada RS za nadzor proračuna s področja notranjega nadzora javnih financ. Pri svojem delu mora biti notranji revizor samostojen in neodvisen, predvsem pri pripravi predlogov revizijskih načrtov, izbiri revizijskih metod, poročanju, dajanju priporočil ter spremljanju njihovega izvajanja. Notranji revizor ne sme opravljati nobenih drugih operativnih nalog in ne sme opravljati revizije v postopkih, v katerih je poprej sodeloval.

Notranje revidiranje morajo imeti zagotovljeno vsi proračunski uporabniki, način in pogostost pa sta odvisni od vrste proračunskega uporabnika in višine letnih prihodkov. V skladu s Pravilnikom o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ (Uradni list RS, št. 72/02) lahko zavod notranje revidiranje zagotovi na enega od naslednjih načinov:

- z ustanovitvijo lastne notranjerevizijske službe ali zaposlitvijo lastnega notranjega revizorja,
- s skupno notranjerevizijsko službo, ki jo ustanovi z drugimi zainteresiranimi proračunskimi uporabniki, ali
- z najemom zunanje izvajalca notranjega revidiranja.

V skladu z 10. členom Pravilnika o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ so zavodi, katerih letni proračun presega 2.086.463 EUR, dolžni zagotoviti notranjo revizijo svojega poslovanja vsako leto, vsi ostali zavodi pa so to dolžni najmanj enkrat v obdobju vsakih treh let.

Vsi JRZ in JIZ (tudi tisti, ki nimajo lastne ali skupne notranjerevizijske službe) morajo sprejeti letni

³⁹ Povezava: <https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/urad-za-nadzor-proracuna/zakonodaja/>

načrt notranjega revidiranja, ki je zasnovan na revizijski oceni tveganj, pri čemer morajo biti v finančnem načrtu za prihodnje leto predvidena sredstva za izvedbo načrtovanih notranjih revizij. Program notranje revizije in program notranjega nadzora potrjuje upravni odbor (16. točka drugega odstavka 69. člena ZZrID).

7.2.1.1 Notranje revidiranje v zavodih z najemom zunanje izvajalca

Na podlagi predhodne odobritve upravnega odbora direktor sprejme odločitev (npr. sklep), da bo dejavnost notranjega revidiranja zagotavljal zunanji izvajalec storitev notranjega revidiranja. To je tudi podlaga za pričetek postopka oddaje javnega naročila. Z izbranim zunanjim izvajalcem direktor sklene pogodbo o izvajanju notranjega revidiranja. Ta mora smiselno vsebovati vse bistvene elemente, ki jih za »notranjerevizijsko temeljno listino« zahtevajo Usmeritve za državno notranje revidiranje. Vsebina pogodbe o oddaji storitev notranjega revidiranja je podrobneje določena v Stališču Urada RS za nadzor proračuna, št. 0601-8/2014/43, december 2017⁴⁰.

Zunanji izvajalec mora pri izvajanju notranjega revidiranja v zavodu upoštevati Usmeritve za državno notranje revidiranje ter Stališča Urada RS za nadzor proračuna s področja notranjega nadzora javnih financ. **Izjemi** sta le na dveh področjih:

- **pri dolgoročnem načrtovanju notranjega revidiranja:** zunanji izvajalci, ki imajo z zavodom sklenjeno enkratno pogodbo za izvedbo storitev notranjega revidiranja za posamezno leto, ne pripravljajo dolgoročnega načrta notranjega revidiranja, saj le-tega na podlagi tako sklenjene pogodbe ne morejo zagotavljati (na podlagi izdelane revizijske ocene tveganj neposredno pripravijo letni načrt notranje revizije);
- **pri zagotavljanju kakovosti:**
 - o Standard 2070 od zunanjega izvajalca zahteva, da mora zavod posebej opozoriti na to, da je sam odgovoren za vzdrževanje uspešne notranje revizije ter da mora biti ta odgovornost prikazana v Programu zagotavljanja in izboljševanja kakovosti;
 - o v skladu z zahtevami Standarda 1300 se odgovornost zunanjega izvajalca za razvoj in vzdrževanje Programa zagotavljanja in izboljševanja kakovosti nanaša na razvoj in izvajanje postopkov stalnega spremljanja delovanja zunanjega izvajalca v okviru konkretnega posla;
 - o zunanji izvajalec je v skladu s svojo poklicno skrbnostjo dolžan direktorja zavoda obvestiti in mu dajati napotke v zvezi z zahtevami Usmeritev za državno notranje revidiranje, ki se nanašajo na Program zagotavljanja in izboljševanja kakovosti.

7.2.1.2 Odnos med notranjo revizijo in upravnim odborom zavoda

Priporočljivo je, da si upravni odbor zagotovi neodvisno informacijo o tem, ali je sistem notranjega nadzora javnih financ učinkovit in uspešen ter ali deluje. Najprimernejše orodje za to je notranja revizija.

Upravni odbor bi moral biti v zvezi z notranjim revidiranjem seznanjen z naslednjimi dokumenti, ki jih pripravi notranji revizor:

- predlogom letnega programa (načrta) notranjega revidiranja v JRZ oz. JIZ, pri čemer upravni odbor v skladu s 16. točko drugega odstavka 69. člena ZZrID potrjuje program notranje revizije in program notranjega nadzora,
- letnim poročilom o notranjem revidiranju, ki ga je potrebno poslati do 28. 2. tekočega leta za preteklo leto direktorju, upravnemu odboru ter Uradu RS za nadzor proračuna,
- poročilom o nepravilnostih v primeru, ko notranji revizor ugotovi nepravilnost, ki kaže na povzročitev večje škode, ali sumi, da gre za kaznivo dejanje (18. člen Pravilnika o usmeritvah za usklajeno delovanje notranjega nadzora javnih financ); poročilo se pošlje direktorju, upravnemu odboru ter Uradu RS za nadzor proračuna.

Predstavnikom ustanovitelja v UO se priporoča, da poleg navedenih notranjerevizijskih dokumentov v prejšnjem odstavku upravnemu odboru predlagajo, da obravnava tudi notranjerevizijska poročila o posameznem poslu. Teh poročil upravni odbor ne prejme neposredno od notranjega revizorja, zato mora poročila zahtevati od direktorja. Na upravnem

⁴⁰ Stališče je dostopno na: [https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/UNP/Dokumenti/SNNJF/Vsebina-za-notranje-revizorje/Staliska/2017-12-22 STALISCE OBVEZNE SESTAVINE POGODBE 20122017 cistopis za objavo.pdf](https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/UNP/Dokumenti/SNNJF/Vsebina-za-notranje-revizorje/Staliska/2017-12-22%20STALISCE%20OBVEZNE%20SESTAVINE%20POGODBE%2020122017%20cistopis%20za%20objavo.pdf)

odboru naj se obravnavajo notranjerevizijske ugotovitve, priporočila in ukrepi za njihovo izvedbo. Na sejo upravnega odbora se ob obravnavi notranjerevizijskih načrtov in poročil lahko povabi tudi notranjega revizorja.

8 TRŽNA DEJAVNOST JRZ oz. JIZ

Poglavitni cilj tržne dejavnosti (prodaja blaga in storitev na trgu) v javnih zavodih ne sme biti doseganje čim večjega dobička, temveč dopolnitev temeljne dejavnosti, izboljšanje kakovosti opravljanja te dejavnosti ter zmanjšanje porabe javnih sredstev.

Ločeno evidentiranje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe in tržno dejavnost je pomembno z vidika pravilnega prikazovanja poslovnega izida v računovodskih izkazih, ki omogoča oceno, ali je izvajanje tržne dejavnosti uspešno in se ne izvaja na račun javne službe. Prav tako je pomembno z vidika plačila delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu.

8.1 Pravne podlage za opravljanje tržne dejavnosti

Javni zavodi lahko na podlagi 18. člena Zakona o zavodih opravljajo gospodarsko dejavnost, če je namenjena opravljanju dejavnosti, za katero je bil javni zavod ustanovljen. Tržna dejavnost predstavlja prodajo proizvodov in storitev na trgu in jo javni zavodi opravljajo poleg opravljanja javne službe kot dodatno dejavnost. Prav tako je v 48. členu Zakona o zavodih določeno, da zavod pridobiva sredstva za delo iz sredstev ustanovitelja, s plačili za storitve, s prodajo blaga in storitev na trgu in iz drugih virov na način in pod pogoji, določenimi z zakonom in aktom o ustanovitvi.

Zakon o računovodstvu v 9. členu določa, da morajo poslovne knjige in poročila zagotavljati ločeno spremljanje poslovanja in prikaz izida poslovanja s sredstvi, pridobljenimi iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu.

ZZrID tržno dejavnost opredeljuje v sedmem, osmem in štirinajstem odstavku 79. člena. Dodatne določbe so še v aktih o ustanovitvi. Glede tržne dejavnosti je torej določeno:

JRZ lahko poleg dejavnosti javne službe opravlja tudi tržno dejavnost, povezano z dejavnostmi javne službe, pri čemer te ne smejo posegati v obseg in kakovost zagotavljanja javne službe. Kadar JRZ opravlja tržno dejavnost, mora biti cena na trgu oblikovana tako, da upošteva polno lastno ceno tržne dejavnosti, ki mora vključevati vse neposredne in posredne stroške zagotavljanja te tržne storitve. V kalkulacijo cene morajo biti všteti vsi stroški, ki so povezani s prodajo blaga in storitev na trgu in se nanašajo na izdatke za blago in storitve, investicije in investicijsko vzdrževanje ter stroške dela.

JIZ lahko poleg dejavnosti javne službe opravljajo tudi tržno dejavnost, povezano z javno službo, pri čemer ta ne sme posegati v obseg in kakovost zagotavljanja javne službe. Kadar JIZ opravlja tržno dejavnost, mora biti cena na trgu oblikovana tako, da zajema polno lastno ceno tržne dejavnosti, ki mora vključevati vse neposredne in posredne stroške zagotavljanja te tržne storitve. V kalkulacijo cene morajo biti všteti vsi stroški, ki so povezani s prodajo blaga in storitev na trgu in se nanašajo na izdatke za blago in storitve, investicije in investicijsko vzdrževanje ter stroške dela.

JRZ oz. JIZ prodajo blaga in storitev na trgu lahko izvaja le, če z izvajanjem te dejavnosti zagotovi najmanj pokritje vseh s to dejavnostjo povezanih odhodkov.

JRZ opravlja dejavnost tudi za druge naročnike v obsegu in na način, ki je določen z letnim programom dela in finančnim načrtom JRZ.

Upravni odbor JRZ oz. JIZ določa cenike za opravljanje prodaje in storitev na trgu ter sprejme akt, ki ureja prodajo blaga in storitev na trgu.

8.2 Razmejitev prihodkov in odhodkov na javno službo in tržno dejavnost

Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava v 23. členu določa, da se podatki o odhodkih oziroma stroških po vrstah dejavnosti, ki niso razvidni iz dokumentacije, ugotovijo na podlagi ustreznih sodil, ki jih določi pristojno ministrstvo. Če ni ustreznjšega sodila, se kot sodilo lahko uporabi razmerje med

prihodki doseženimi pri opravljanju posamezne vrste dejavnosti. Določanje sodil pa določa tudi tretji odstavek 8. člena Zakona o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 33/11), in sicer, da je za opredelitev sodil po zakonu, ki ureja preglednost finančnih odnosov glede uporabe javnih sredstev, pristojen organ nadzora posameznega izvajalca z izključno ali posebno pravico ali pooblastilom.

JRZ in JIZ so podvrženi pravilom Zakona o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti, saj ustrezajo pojmu javnega podjetja v smislu zakona, hkrati pa so tudi nosilci pooblastil za izvajanje javne službe, ki je ena izmed dejavnosti v splošnem interesu. Namen zagotavljanja preglednosti finančnih odnosov v javnih zavodih skladno z Zakonom o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti je zagotoviti ustrezno evidentiranje prejetih javnih sredstev in preprečitev prelivanja javnih sredstev za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena v druge dejavnosti in s tem njihovega nedovoljenega subvencioniranja.

JRZ in JIZ morajo skladno s 4. členom Zakona o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti glede javnih sredstev, ki jih prejemajo, v svojem poslovnem poročilu, ki je del letnega poročila, v posebnem poglavju razkriti preglednost finančnih odnosov, torej vse finančne tokove, ki se nanašajo na dodeljena javna sredstva (to je vse prihodke in odhodke).

Obveznost vodenja ločenih računovodskih evidenc po posameznih dejavnostih z uporabo sodil pa se nanaša na izvajalce z izključnimi ali posebnimi pravicami ter nosilce javnih pooblastil, torej velja tudi za JRZ in JIZ, če ti poleg dejavnosti v splošnem interesu (javne službe), izvajajo še druge dejavnosti. Javnih sredstev skladno z Zakonom o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti namreč ne smejo uporabiti za financiranje svojih drugih dejavnosti. Obveznosti uporabe sodil pa so prosti tisti JRZ in JIZ, katerih letni čisti prihodek v dveh poslovnih letih pred poslovnim letom, v katerem uživajo izključno ali posebno pravico znaša manj kot 40 mio evrov in tisti, katerih nadomestilo za dejavnosti, ki jih izvajajo na podlagi izključne ali posebne pravice, je bilo določeno z merili objektivnosti, sorazmernosti in nepristranskosti (višina stroškov, cen ali tarif mora biti določena na podlagi zbiranja konkurenčnih ponudb ali ekonomske analize stroškov in prihodkov primerljivega, dobro vodenega in poslujočega ter primerno opremljenega podjetja).

ZZIPRS2324 v desetem odstavku 64. člena določa: »Če se plače zaposlenih pri posrednem uporabniku proračuna države in občine financirajo iz sredstev od prodaje blaga in storitev na trgu, morajo tudi tisti posredni uporabniki proračuna države in občine, ki niso zavezani po Zakonu o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 33/11), zagotoviti ločeno računovodsko spremljanje dejavnosti na podlagi objektivno določenih sodil.«.

8.3 Plačilo delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu

Plačilo delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu je predstavljeno v 3.4 poglavju tega gradiva.

9. PREGLED OSNOVNIH IZRAZOV

Akt prejemnika stabilnega financiranja iz 29. člena ZZrID	Prejemnik stabilnega financiranja upravlja sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v skladu z aktom, ki ga sprejme pristojni organ in ga v osmih dneh po sprejetju objavi na svoji spletni strani. Obvezne sestavine so določila o postopkih vrednotenja obstoječih raziskovalnih programov ter kreiranja, ukinjanja in preoblikovanja raziskovalnih programov, določila o načinu spreminjanja sestave raziskovalnih programov in določitve vodje raziskovalnega programa, določila o zagotovitvi financiranja neprekinjenosti dela med posameznimi projekti ter izvajanju drugih strateških nalog raziskovalne organizacije in finančnih elementih delovanja raziskovalnega programa ter izvedbi institucionalne samoevalvacije, postopek določitve mentorjev mladih raziskovalcev, program usposabljanja, kriteriji, ocenjevanje in izbor kandidatov za mlade raziskovalce ter določila za spodbujanje starostne in spolne uravnoteženosti vodij raziskovalnih programov in nosilcev ključnih vodstvenih funkcij.
Državne strateške razvojne prioritete	Državne strateške razvojne prioritete opredeljujejo prednostna področja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, kjer je to primerno pa tudi prioritete drugih politik glede določil in postopkov za pripravo in izvedbo pametne specializacije, kakor jih opredeljuje evropska kohezijska politika.
Ekvivalent polne zaposlitve (FTE)	Ekvivalent polne zaposlitve (FTE) pomeni izvajanje raziskovalne dejavnosti ene osebe za polni delovni čas za eno leto, kar pomeni 1.700 učinkovitih ur raziskovalnega dela
Infrastrukturna dejavnost	Infrastrukturna dejavnost je zaokrožena celota raziskovalne infrastrukture kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti prejemnikov stabilnega financiranja, ki se lahko izvaja v različnih oblikah. Infrastrukturna dejavnost se evalvira v okviru evalvacij iz 30. člena ZZrID.
Inovacija	Inovacija je uvedba novega ali bistveno izboljšane proizvoda (izdelka ali storitve), procesa, nove tržne metode, nove organizacijske metode znotraj ali izven organizacije.
Inovacijska dejavnost	Inovacijska dejavnost je dejavnost, ki vključuje znanstvena, tehnološka, organizacijska, finančna in poslovna dejanja, ki vodijo k inovacijam
Javni infrastrukturni zavod	Javni infrastrukturni zavod je zavod, ki ga ustanovi RS na predlog ministrstva, pristojnega za znanost za izvajanje javne službe, in sicer infrastrukturne dejavnosti kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti po tem zakonu, in ki je v aktu o ustanovitvi opredeljen kot javni infrastrukturni zavod. Javni infrastrukturni zavod lahko opravlja tudi znanstvenoraziskovalno dejavnost, če ima to opredeljeno v aktu o ustanovitvi. Na dan 7. 12. 2022 imamo en javni infrastrukturni zavod, in sicer Institut informacijskih znanosti (IZUM).
Javna raziskovalna organizacija	Javna raziskovalna organizacija je organizacija, ki jo je z namenom izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti ustanovila Republika Slovenija ali druga z zakonom pooblaščen prava oseba javnega prava in je glede na pravno subjektiviteto javni raziskovalni zavod, javna univerza ali javni samostojni visokošolski zavod.
Javni raziskovalni zavod	Javni raziskovalni zavod je zavod, ki ga za namen neodvisnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti ustanovi RS na predlog ministrstva, pristojnega za znanost, ali SAZU na podlagi veljavnega zakona, ki ureja SAZU. Zavod je ustanovljen za izvajanje javne službe po ZZrID in je v aktu o ustanovitvi opredeljen kot javni raziskovalni zavod. Na dan 7. 12. 2022 imamo 19 javnih raziskovalnih zavodov, in sicer: Geološki zavod Slovenije (GeoZS),

	<p>Gozdarski inštitut Slovenije (GIS), Institut »Jožef Stefan« (IJS), Inštitut za hidravlične raziskave (Hidroinštitut), Inštitut za ekonomska raziskovanja (IER), Inštitut za kovinske materiale in tehnologije (IMT), Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko (od 28. 5. 2022) (IMFM), Inštitut za narodnostna vprašanja (INV), Inštitut za novejšo zgodovino (INZ), Kemijski inštitut (KI), Kmetijski inštitut Slovenije (KIS), Nacionalni inštitut za biologijo (NIB), Pedagoški inštitut (PI), Rudolfovo - Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto (od 4. 4. 2022) (Rudolfovo), Urbanistični inštitut Republike Slovenije (UIRS), Zavod za gradbeništvo Slovenije (ZAG), Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU), Znanstveno-raziskovalno središče Koper (ZRS Koper), Znanstveno in inovacijsko središče Pomurje (od 17. 6. 2022) (ZIS Pomurje). Od tega je enega ustanovil SAZU, druge pa RS.</p>
Javna univerza	Javne univerze so: Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru in Univerza na Primorskem.
Javni samostojni visokošolski zavod	Javna samostojna visokošolska zavoda sta Fakulteta za informacijske študije v Novem mestu in Visoka šola za upravljanje podeželja Grm Novo mesto (od 24. 5. 2022).
Neodvisne raziskave	Neodvisne raziskave so raziskave, katerih glavni cilj je neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja oziroma obsežnejše deljenje rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja.
Pogodba o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti	Sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja (S-ZRD-O) se prejemniku stabilnega financiranja nakazujejo na podlagi šestletne pogodbe o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, sklenjene z ARRS. – več v 28. členu ZZrID
Posredni uporabniki proračuna (ali posredni proračunski uporabniki)	Posredni uporabniki proračuna so javni skladi, javni zavodi in agencije, katerih ustanovitelj je država oziroma občina.
Prejemniki stabilnega financiranja	Prejemniki stabilnega financiranja so javne raziskovalne organizacije, drugi javni zavodi iz 81. člena ZZrID in koncesionarji na podlagi podeljenih koncesij za izvajanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (iz 82. člena ZZrID), ki prejemajo sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti.
Prenos znanja	Prenos znanja pomeni vsak postopek, katerega cilj je pridobivanje, zbiranje in razširjanje znanja, kot so sodelovanje pri raziskavah, svetovanje, licenciranje, objave ter mobilnost raziskovalcev in drugih zaposlenih, ki sodelujejo pri teh dejavnostih.
Pridružene članice univerze	V univerzo se lahko vključijo kot pridružene članice samostojni visokošolski in drugi zavodi. Pogoji za vključitev ter pravice in obveznosti pridruženih članic se uredijo s statutom univerze. Javni raziskovalni zavodi lahko postanejo pridružena članica univerze le ob predhodno pridobljenem soglasju ustanovitelja t.j. Vlade RS.
Proračun	Proračun je akt države oziroma občine, s katerim so predvideni prihodki in drugi prejemki ter odhodki in drugi izdatki države oziroma občine za eno leto.
Raziskovalna organizacija	Raziskovalna organizacija je pravna oseba javnega ali zasebnega prava ter samostojni podjetnik posameznik, ki izpolnjuje pogoje, določene z ZZrID in podzakonskimi predpisi, izdanimi na podlagi ZZrID, oziroma splošnimi akti Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in je vpisana v evidenco izvajalcev znanstvenoraziskovalne dejavnosti po ZZrID. Povezava na SICRIS: https://cris.cobiss.net/ecris/si/sl
Raziskovalni program	Raziskovalni program predstavlja zaokroženo področje znanstvenoraziskovalnega dela, za katero je pričakovati, da bo

	aktualno in uporabno v daljšem časovnem obdobju. Raziskovalni programi se evalvirajo v skladu s 30. členom ZZrID.
Rebalans proračuna	Rebalans proračuna je akt države oziroma občine o spremembi proračuna med proračunskim letom.
Mladi raziskovalci	Mladi raziskovalci so doktorski študenti, ki jih prejemnik stabilnega financiranja zaposli za pridobitev doktorske izobrazbe. Izvajanje usposabljanja mladih raziskovalcev se evalvira v okviru evalvacij iz 30. in 31. člena ZZrID.
Skrbnost članov upravnega odbora	Člani upravnega odbora javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda morajo svoje naloge opravljati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika. Za kršitev dolžne skrbnosti in zaradi kršitve varovanja poslovne skrivnosti so odškodninsko odgovorni po splošnih načelih obligacijskega prava.
Spremembe proračuna	Spremembe proračuna so akt o spremembah in dopolnitvah državnega oziroma občinskega proračuna, ki ga vlada predloži v sprejem Državnemu zboru oziroma župan občinskemu svetu pred začetkom leta, na katerega se sprejeti proračun nanaša.
Stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti	Sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti (S-ZRD) sestavljajo sredstva za institucionalni steber financiranja (ISF), sredstva za programski steber financiranja (PSF), sredstva za razvojni steber financiranja (RSF) in sredstva za programe nacionalnih raziskav (PNR), ki so kot skupna sredstva za javne raziskovalne organizacije, druge javne zavode iz 81. člena tega zakona in koncesionarje na podlagi podeljenih koncesij za izvajanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (prejemniki stabilnega financiranja) zagotovljena v državnem proračunu.
Tehnološka stopnja pripravljenosti (TRL)	Tehnološka stopnja pripravljenosti je raven tehnološke razvitosti, ki je opredeljena v devetih stopnjah glede na končni cilj uporabe: <ul style="list-style-type: none"> - TRL 1 – Osnovni principi – opaženi in zabeleženi, - TRL 2 – Oblikovan (ne)tehnološki koncept, - TRL 3 – Eksperimentalna ali analitična potrditev koncepta, - TRL 4 – Potrditev tehnologije v laboratorijskem okolju, - TRL 5 – Potrditev tehnologije v primerljivem (ustrezno oblikovanem) okolju, - TRL 6 – Demonstracija tehnologije v primerljivem (ustrezno oblikovanem) okolju, - TRL 7 – Demonstracija prototipa tehnološkega sistema v operativnem okolju, - TRL 8 – Tehnološki sistem dokončan in kvalificiran, - TRL 9 – Tehnološki sistem preizkušen v operativnem okolju.
Visokošolski zavodi	Visokošolski zavodi so univerze, fakultete, umetniške akademije in visoke strokovne šole.
Zasebni raziskovalec oziroma zasebna raziskovalka	zasebni raziskovalec oziroma zasebna raziskovalka je fizična oseba, ki kot zasebnik neodvisno izvaja znanstvenoraziskovalno dejavnost kot edini ali glavni poklic in je vpisan v register zasebnih raziskovalcev pri ARRS.
Znanstvenoraziskovalna dejavnost	Znanstvenoraziskovalna dejavnost je ustvarjanje novega znanja in njegov prenos ter obsega različne aktivnosti, in sicer temeljne in aplikativne raziskave, industrijske raziskave, eksperimentalni razvoj, razvoj znanstvenih kadrov, internacionalizacijo, znanstveno komuniciranje (na primer znanstvene publikacije, monografije, konference, popularizacija znanosti), ukrepe odprte znanosti, raziskovalno infrastrukturo, raziskovalno opremo, investicije in investicijsko vzdrževanje.
Sprejeti strateški dokumenti države in EU	Strateški dokumenti države in EU so dokumenti dolgoročnega načrtovanja razvoja posameznih dejavnosti, ki jih je sprejela država oziroma so jih sprejeli različni organi na ravni EU.

10. PREGLED SPREJETIH STRATEŠKIH DOKUMENTOV IN POVEZAV DO NEKATERIH BAZ PODATKOV

1. Strategija razvoja Slovenije 2030; dostopno na: <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/izvajanje-strategije-razvoja-slovenije-2030/>
2. Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (Uradni list RS, št. 49/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO133>
3. Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2030 (NRRI 2030); dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/ZNANOST/Strategije/NRRI-2021-2030/NRRI-2030_SLO.pdf
4. Resolucija o nacionalnem programu visokega šolstva do 2030 (Uradni list RS, št. 49/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO139>
5. Nacionalni energetski podnebni načrt; dostopno na: <https://www.energetika-portal.si/dokumenti/strateski-razvojni-dokumenti/nacionalni-energetski-in-podnebni-nacrt-2024/>
6. Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (Uradni list RS, št. 31/20 in 44/22 – ZVO-2); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ODLO1985>
7. Nacionalni program spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence v Republiki Sloveniji do leta 2025; dostopno na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MJU/DID/NpUI-SI-2025.docx>
8. Slovenska industrijska strategija 2021–2030; dostopno na: <https://www.gzs.si/Portals/206/Slovenska%20industrijska%20strategija.pdf>
9. Načrt za okrevanje in odpornost; dostopno na: <https://www.eu-skladi.si/sl/po-2020/nacrt-za-okrevanje-in-krepitev-odpornosti>
10. ARRS, podatki o financiranju, dostopno na: <http://www.arrs.si/sl/finan/letpor/>
11. EC-OECD STIP Compass, dostopno na: <https://stip.oecd.org/stip/>
12. IZUM, Informacijski sistem v raziskovalni dejavnosti, SICRIS: dostopno na: <https://cris.cobiss.net/ecris/si/si>
13. Komisija za preprečevanje korupcije, aplikacija za prikaz porabe javnega denarja v Republiki Sloveniji. Erar. Dostopno na: <https://erar.si/>
14. Republika Slovenija, Ministrstvo za finance, Državni proračun – interaktivni prikaz: dostopno na: <https://proracun.gov.si/>
15. Republika Slovenija, Ministrstvo za javno upravo, portal plač javnega sektorja. Dostopno na: <http://www.pportal.gov.si/>
16. Republika Slovenija, Ministrstvo za javno upravo, plačni sistem. Dostopno na: <https://www.gov.si teme/placni-sistem/>
17. Republika Slovenija, Statistični urad, baza SI-Stat: dostopno na: <https://pxweb.stat.si/SiStat/si/Podrocja/Index/88/razvoj-in-tehnologija>

11. VIRI IN PRAVNE PODLAGE

Viri

1. Bajcar, A. Zunanje izvajanje notranjega revidiranja proračunskih uporabnikov v RS. Zagotavljanje skladnosti izvajanja notranjega revidiranja z zahtevami pravnega in strokovnega arhiva. Konferenca izvajalcev notranjega revidiranja proračunskih uporabnikov. 2017. Dostopno na: http://www.unp.gov.si/fileadmin/unp.gov.si/pageuploads/notranji_nadzor/Notranje_revidiranje/S_estanki_NRS/Konferenca_20.10.2017_uporabnikov/BAJCAR_ANJA.pdf.
2. Frančiška Četkovič in Cecilija Možič, Kaj mora vedeti predstavnik v svetu zavoda, Gradivo za seminar MZ, Nebra 2008.
3. Gorazd Trpin, Položaj sveta javnega zavoda in njegovih članov v strukturi organov javnega zavoda, Gradivo za posvet "Sveti javnih zavodov Pravni položaj, odgovornosti sveta in članov ter računovodske podlage za poslovno odločanje, Nebra 2008, str. 1 - 5, 12 -21.
4. Helena Kamnar, Pomen in pomanjkljivosti finančnega načrtovanja in poročanja pri posrednih proračunskih uporabnikih, Zbornik 10. seminarja o javnih financah in državnem revidiranju, Zveza ekonomistov Slovenije 2008, str. 107 - 114.
5. Komisija za preprečevanje korupcije: Sistemsko pojasnilo o nasprotju interesov št. 06262-3/2021/21 z dne 13. 5. 2022. Dostopno na: https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2022/05/Sistemsko_pojasnilo_o_nasprotju_int.pdf
6. Komisija za preprečevanje korupcije: Novo Sistemsko pojasnilo o prepovedih in omejitvah v zvezi s sprejemanjem daril v javnem sektorju, 2022. Dostopno na: <https://www.kpk-rs.si/blog/2022/10/06/novo-sistemsko-pojasnilo-o-prepovedih-in-omejitvah-v-zvezi-s-sprejemanjem-daril-v-javnem-sektorju/>.
7. Mag. Milan M. Cvikel in Petra Zemljič, Zakon o javnih financah (ZJF) s komentarjem, Bonex 2005.
8. Ministrstvo za finance, Finančna uprava Republike Slovenije, DOHODNINA - DOHODEK IZ ZAPOSILITVE, Dohodki iz drugega pogodbenega razmerja, Podrobnejši opis, julij 2022; dostopno na: https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Dohodek_iz_zaposlitve/Opis/Drugo_pogodbeno_razmerje.docx
https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/dohodnina/dohodnina_dohodek_iz_zaposlitve/#c4620
9. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: Delovanje predstavnikov ustanovitelja v svetih javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih, katerih ustanoviteljica je Republika Slovenija, informacije in priporočila; dostopno na: <https://www.gov.si/podrocja/izobrazevanje-znanost-in-sport/srednjesolsko-izobrazevanje/>.
10. Ministrstvo za javno upravo: mnenje glede povzemanja delovnih mest iz drugih kolektivnih pogodb št. 100-1401/2014/2 z dne 10. 10. 2014. Dostopno na: <https://www.gov.si teme/placni-sistem/>, pod katalog funkcij, delovnih mest in nazivov.
11. Ministrstvo za zdravje, Gradivo za delovanje predstavnikov ustanovitelja v svetih javnih zdravstvenih zavodov, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija. Dostopno na: http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/pravilniki/Protokol_Predstavniki_ustanovitelja_v_JZZ/Gradivo_za_delovanje_predstavnikov_ustanovitelja.p.
12. Računsko sodišče, Rebalans finančnega načrta posrednega uporabnika proračuna in vrednotenje delovne uspešnosti direktorice (7. 7. 2008). Dostopno na: <http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf//K02A3F20CF8BF2925C1257598001C535D?Open&appSource=40DD92C87E004317C12570840034604C>.
13. Računsko sodišče, Revizijsko poročilo, Učinkovitost sistema upravljanja javnih zavodov (Številka: 320-3/2017/71, 15. 2. 2021). Dostopno na: https://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/Datoteke/Revizije/2021/UpravljanjeJZ/UpravljanjeJZ_SP_Revizijsko_P.pdf.
14. Vidovič, Z., Milatovič J., Hren, M. *Nadzor nad porabo proračunskih sredstev*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo, 2001.
15. Vlada Republike Slovenije: Priporočila Vlade RS, sprejeta s sklepom Vlade RS št. 00602-3/2017/54 z dne 13. 1. 2022.
16. Usmeritve za državno notranje revidiranje. Ministrstvo za finance. 2017.

Pravne podlage

1. Navodilo o pripravi finančnih načrtov posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 91/00 in 122/00); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO471>
2. Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07 in 102/10); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO507>
3. Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1263>
4. Pravilnik o določitvi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 46/03); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV4805>
5. Pravilnik o določitvi obsega sredstev za delovno uspešnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu v javnih zavodih s področja izobraževanja, znanosti, športa in mladine (Uradni list RS, št. 76/19); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV13902>
6. Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13, 94/14, 100/15, 84/16, 75/17, 82/18, 79/19, 10/21 in 203/21); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9493>
7. Pravilnik o merilih za ugotavljanje redne delovne uspešnosti direktorjev s področja visokega šolstva in znanosti (Uradni list RS, št. 78/22; uporabljati se začne za določitev redne delovne uspešnosti za leto 2022); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV14676>
8. Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 108/13); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11744>
9. Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/05, 138/06, 120/07, 48/09, 112/09, 58/10, 108/13 in 100/15); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV6653>
10. Pravilnik o omejitvah in dolžnostih uradnih oseb v zvezi s sprejemanjem daril (Uradni list RS, št. 106/21 in 110/21 – popr.); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV14250>
11. Pravilnik o pošiljanju podatkov o stanju in spremembah zadolžitve pravnih oseb javnega sektorja in občin (Uradni list RS, št. 3/13); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11086>
12. Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10 – popr., 104/10, 104/11, 86/16, 80/19 in 153/21); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV4472>
13. Pravilnik o sklepanju sporazumov o gostovanju med raziskovalnimi organizacijami in raziskovalci iz tretjih držav (Uradni list RS, št. 52/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV14616>
14. Pravilnik o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ (Uradni list RS, št. 72/02); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV4278>
15. Sklep o preoblikovanju javnega zavoda Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko v javni raziskovalni zavod (Uradni list RS, št. 67/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12671>
16. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Geološki zavod Slovenije (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12666>
17. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Gozdarski inštitut Slovenije (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12667>
18. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Institut »Jožef Stefan« (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12670>
19. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Inštitut za ekonomska raziskovanja (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12669>
20. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Inštitut za hidravlične raziskave (Uradni list

- RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12668>
21. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Inštitut za kovinske materiale in tehnologije (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12672>
 22. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Inštitut za narodnostna vprašanja (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12673>
 23. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Inštitut za novejšo zgodovino (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12674>
 24. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Kemijski inštitut (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12676>
 25. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Kmetijski inštitut Slovenije (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12677>
 26. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Nacionalni inštitut za biologijo (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12678>
 27. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Pedagoški inštitut (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12679>
 28. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto (Uradni list RS, št. 42/22 in 71/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12688>
 29. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Urbanistični inštitut Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12680>
 30. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Zavod za gradbeništvo Slovenije (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12682>
 31. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Znanstveno in inovacijsko središče Pomurje (Uradni list RS, št. 68/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12805>
 32. Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Znanstveno-raziskovalno središče Koper (Uradni list RS, št. 114/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE12681>
 33. Splošni akt o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 87/22 in 103/22 – popr.); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV14718>
 34. Uredba o delovni uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela za javne uslužbenke (Uradni list RS, št. 53/08, 89/08 in 175/20); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED4781>
 35. Uredba o delovni uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu (Uradni list RS, št. 97/09 in 41/12); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED5307>
 36. Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Uradni list RS, št. 54/10 in 35/18); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED5312>
 37. Uredba o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ (Uradni list RS, št. 60/06 in 54/10); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED3708>
 38. Uredba o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 35/22 in 144/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED8468>
 39. Uredba o plačah direktorjev v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 68/17, 4/18, 30/18, 116/21, 180/21, 29/22 in 89/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED7148>
 40. Uredba o pogojih in postopkih zadolževanja pravnih oseb iz 87. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 112/09); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED5109>
 41. Uredba o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED5050>
 42. Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19 in 39/22); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4697>
 43. Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPDVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22 in 54/22 – ZUPŠ-1); dostopno na:

- <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5944>
44. Zakon o fiskalnem pravilu (Uradni list RS, št. 55/15 in 177/20 – popr.); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7056>
 45. Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo, 158/20 in 3/22 – ZDeb); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5523>
 46. Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2023 in 2024 (Uradni list RS, št. 150/22); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO8698>
 47. Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18 in 195/20 – odl. US); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1227>
 48. Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C, 203/20 – ZIUPOPDVE, 202/21 – odl. US in 3/22 – ZDeb); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3177>
 49. Zakon o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 33/11); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6008>
 50. Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE); dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1597>
 51. Zakon o računskem sodišču (Uradni list RS, št. 11/01 in 109/12); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2550>
 52. Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18 in 204/21); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3328>
 53. Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7148>
 54. Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO10>
 55. Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21); dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7733>